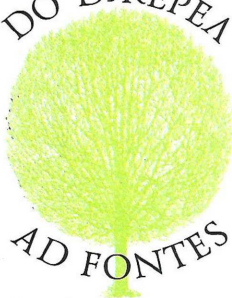

84.4 П01

Г 20 А

ЄЖИ ГАРАСИМОВИЧ

DO DJEREA

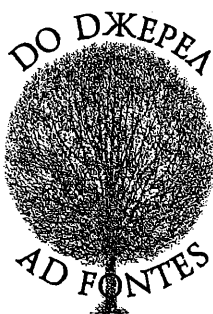
AD FONTES

РУСЬКИЙ ЛІХТАР,
або
НЕБО ЛЕМКІВ

ЄЖИ ГАРСМІВМЧ РУСЬКИЙ ЛІХТАР

ЄЖИ ГАРАСИМОВИЧ

РУСЬКИЙ ЛІХТАР,
або
НЕБО ЛЕМКІВ

ПОЕЗІЯ
1957—1999

Вибір та переклад
з польської
Ігоря КАЛИНЦЯ

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО "СВІТ"
2003

ББК 84 (4ПОЛ)
Г20

**Випущено на замовлення Державного комітету
інформаційної політики, телебачення
та радіомовлення України
за Національною програмою випуску
суспільно необхідних видань.**

*Видавництво висловлює подяку п. Марії Гарасимович
та п. Йолянті Людзьмерській-Жилі за надані світлини,
а також дирекції Регіонального музею у м. Новий Сонч (Польща)
за дозвіл репродукувати картини Никифора Дровняка.*

Гарасимович Єжи

Г20 Руський ліхтар, або Небо лемків: Поезія 1957–1999 / Вибір
та пер. з пол. І. Калинця / Серія “Ad fontes – До джерел”. —
- Львів: Світ, 2003. — 464 с. + 4 вкл., іл.

ISBN 966-603-231-7.

До книги видатного польського поета Єжи Гарасимовича (1933–1999) увійшли вірші та поеми про Лемківщину, природу, храми і людей з трагічною долею, а також твори про Україну з її складною історичною дорогою. З Лемківщиною пов'язували поета його щорічні мандрівки в улюблені гори, а з Україною — кровне коріння. “Руський ліхтар, або Небо лемків” — це перше в Україні оригінальне видання творів, вибраних із збірок Є. Гарасимовича, виданих у ~~період~~ 1957–1999 рр.

ББК 84 (4ПОЛ)

ISBN 966-603-231-7

© Єжи Гарасимович, 2003
© Ігор Калинець, вибір віршів,
переклад українською мовою,
вступна стаття, 2003
© Видавництво “Світ”, дизайн,
художнє оформлення, 2003

УКРАЇНА ЛОСКОЧЕ МЕНЕ КВИТКОЮ...

УКЇВІНУ ЛОСКОЧЕ МЕНЕ КВИТКОЮ...

Даруючи 1992 р. свою книжечку “У Ботанічному. Вірші дзен” Чеславу Мілошу, видатний польський поет Єжи Гарасимович надписує її такими словами: “Вельмишановному Панові Чеславу Мілошу, Великому Поетові, з виразом поваги дедикую цей надто скромний томик Єжи Гарасимович, що є внуком українського селянина, який ходив босоніж по снігу у рідних Карпатах. Який також, як той Дідусь, бідний, але вільний”. У дарованій збірочці нема ні опису Карпат, ні образу Дідуса — українського селянина, ані чогось такого, що перегукувалось би зі словами дедикації. Навпаки. Ніби відчуваючи відсутність отих тем, автор книжечки власноруч вписує декілька мініатюр на гірську (карпатську) тему. Для єдиного лише читача — Мілоша. Є.Гарасимович наголошує на двох моментах, очевидно, сподіваючись на зрозуміння з боку поета, який також не був чисто польського походження, бо теж родом із польського Пограниччя (північно-східного), — на українському родоводі і незалежності митця. Один великий поет зізнається іншому великому митцеві у таких речах, бо останній, як ніхто інший, міг це зрозуміти. Саме такого розуміння й доброзичливості бракувало Гарасимовичу, як ми довідуємося з його неодноразових скарг.

Не знаємо, як ставився Мілош до Єжи Гарасимовича. Зрештою, ця збірочка із дарчим написом залишилася в архіві Поета. Чому не вручив? Чи, може, дав іншу з іншими словами? Та нас цікавлять зізнання самого Мілоша про своє коріння, хоча й не з цієї нагоди: “Дідусь походив звідти, зі сходу, і тому було самозрозуміло, що постійно перебуває думками у країні, ближче не означеній, назва якої — минуле...” Той дідусь ще свідчив:

“Але у наших забавах і суперечках частіше, аніж латина, з’являлася народна білоруська мова, на яку ми без проблем переходили”¹.

Поети Пограниччя часто мають інші проблеми, аніж митці корінних земель. Мета цієї книжки — підтвердити також і це, подаючи українському читачеві дивовижний світ Поета другої половини ХХ століття, що жив у центрі Європи, але творив на пограниччі двох світів: польського й українського, польськоримокатолицького і українськовізантійського (на гадку самого Поета):

Єдиний доказ
на два народи
— я був —
(3-за ікони, зб. “Зимівник”)

Два боги рукою піднесеною мене вітають
І до котрого йти не знаю.
(Паска Христа, зб. “Зільник”)

Польський народ здавна віддає належне своєму митцеві, хоч, як на думку Поета, не так, як би йому належалося. І сам Поет переважно, попри вічні сумніви, заявляє про свій вибір — вибір польської культури, польської мови:

розійдуться наші дороги
навіки
На Схід і на Захід
на Київську Русь
і на Краків.
(Вільні як гори, зб. “Срібне весілля”)

Боротьба в душі Поета тривала усе життя, принаймні у поезії, — і ця драма душі пішла на користь тій же поезії: ось чому вона така динамічна, сповнена пошуків правди, пошуків ідентичності Поета, стражденна...

В одному з останніх інтерв’ю, що вийшло друком 1999 р, Гарасимович зізнається, що “українська справа” в його творчості була надмірно розбудована, була цілим нещастям: “Я пішов занадто далеко; це було не на десять метрів, а кілометрів”².

Результатом тих кроків, і географічних, і духовних, стало відновлення світу, що десь жеврів на дні серця ще з дитячих літ. “У підніжжі Яворини і Галича натрапляє Га-

¹ Чеслав Мілош. Придорожний песик. — Львів: Літопис, 2001. С. 207–208.

² Beata Salamon-Satała. Wielka inwentaryzacja. Rozmowy z poetami. Kraków. 1999, с.78. (Цитати тут і далі подаються у моєму перекладі. — І.К.).

расимович на сліди гинучої Атлантиди... лемків і бойків”¹. Зрештою, як пише сам Поет, “за часів Гогена митець міг втекти від бруталної цивілізації на далекий і чудовий Таїті. Я — тільки в Карпати”².

Вертатися у поезії було вже запізно. Можливо, поза нею були якісь гіркі слова докорів, конфлікти чи то з поляками, чи українцями. Але нам залишається Поезія і Поет як ліричний герой “з тим своїм руським вишиваним прізвищем”. І цей драматичний світ ми хочемо подарувати українському читачеві, зрештою, Україні, бо це, як зізнається Поет у вірші “Зустріч” із збірки “Черемшаник”, —

Україна лоскоче мене квіткою.

Несподіванкою для мене (зрештою, не одного мене) стала передсмертна записка — одкровення Поета, викладене на великому аркуші дрібним акуратним почерком. З певним жалем оповідає він про свої непрості стосунки з польською літературною елітою, з боку якої, як він пише, “спіткала мене найбільша кривда”. Я свідомо не хочу заглиблюватися у дослідження цих стосунків, встановлювати, наскільки Поет був об’єктивним. Хоча здається мені, що Єжи Гарасимович був не так уже й обійдений увагою та прихильністю польської літературної критики і читацької публіки, про що буде спогодано трохи далі. У записці читаємо: “Щирість і спонтанність моєї вільної душі — це все зовсім не надавалося до польського двору літераторів... Коли дошукуюся причини такого стану речей, видається мені, що був я надто нейтральний, надто посередині. Ніби трохи у тих і трохи в інших. Сам себе називаю реєстровим козаком на службі Речі Посполитої... Моїм героєм був Петро Конашевич-Сагайдачний, який вигравав для Польщі битви і війни. Через усі ці літа утверджувався мій еталон поета, що є нічий. Бо ж реєстровий жовнір чи найманець — нічий, не має

¹ Andrzej Kaliszewski. Książę z Kraju Łagodności, Kraków, 1988.

² Jerzy Harasymowicz. Poezje wybrane. Warszawa, 1971, с. 5.

свого стягу. Служить тільки своїм панам. З цієї духовної летаргії вирвала мене велика поезія Тараса Шевченка... По літах походів, маневрів і вагань я можу спокійно сказати, що я — український письменник, хоча доля так розпорядилася, що польськомовний”.

І ще раз у кінці свого одкровення Поет стверджує: “Я український письменник, хоч не знаний в Україні. Однак я ним є...”¹

Від несподіванки (цей документ я отримав аж по закінченні перекладання) мені перехопило дух. Від ролі поклонника поезії Є.Гарасимовича ще з початку 60-х років я стаю тим, хто вводить Поета до української літератури і як польського, і як українського письменника! Не маю певності, що роблю це добре (як перекладач) опісля блискучих перекладів Остапа Лапського², окремих перекладів Дмитра Павличка, Леоніда Череватенка й Івана Глинського³, але поки що найповніше. Однак залишаюся при думці, що Єжи Гарасимович — видатний поет, творчість якого, як і багатьох давніших польських романтиків “української школи”, так і нечисленних сучасників (Ю. Лободовський), можна відносити до культурної спадщини обох народів-сусідів. Ще треба буде чимало часу, аби звикнути до останньої заяви Єжи Гарасимовича як нам, українцям, так і полякам. Але, попри все, мусимо оцінити шляхетний порив душі Поета з пограниччя двох світів — порив до святої землі його предка — Дідуся. Порив до тих, хто був обійдений, упосліджений, покривджений. Як це малося (та й, на жаль, мається) з українським народом.

Як нетипово жив, так і помер — просив свій прах розвіяти над Beskidaми: “Хочу бути спопеленим. Не можу гнити роками... Важливе прецінь не порохно, а доробок людини”⁴.

Я там народився у письмі
Все горам заповів по смерті
(У горах, зб. “Будування лісу”)

Душа мов сокіл злине
На небо понад Beskidaми
(Буки старі, бородаті, зб. “Срібне весілля”)

¹ Лист-заповіт. Архів Поета. (Друкується з дозволу дружини Поета п. Марії Гарасимович).

² Єжи Гарасимович. Деякі елегії та децю інше. У перекладах Остапа Лапського. — Варшава: Українське суспільно-культурне товариство, 1982, 32 с.

³ Дзвони зимою. Антологія польської поезії у перекладах Дмитра Павличка. К.: Основи, 2000, с. 427–437; Антологія польської поезії. У двох томах. К.: Дніпро, 1979, т. 2, с. 411–418. У перекладах Д.Павличка, Л.Череватенка та І.Глинського.

⁴ Beata Salamon-Satała, с. 79.

Виконала цей заповіт дружина Марія. З гелікоптера прах Поета розвіяно над горами. Панахиду відправив український греко-католицький священник, що завжди називає Поета Юрієм. Там, у горах, на Вижнівському перевалі, поставлено Гарасимовичу пам'ятник, на якому написано: "Єжи Гарасимович. Поет. 1933–1999". Поряд строфа з його вірша:

Все є в горах що я кохаю
Усі вірші у буках
Завжди коли туди повертаюсь
Клени мають мене за внука
(У горах, зб. "Будування лісу")

* * *

Єжи Гарасимович народився 24 липня 1933 р. у Пулавах у родині польського офіцера, майора Станіслава Гарасимовича, був хрещений у греко-католицькому обряді як Юрій. Батько походив зі спольщеної української родини ("коли співав українських пісень, то знижував голос, щоб ніхто не довідався, хто він", — писав у кінці свого життя Поет¹). Мама Ірена Данута Грелевська — зі спольщеного татарського роду. Місце служби батька перед Другою світовою війною і в часі війни — наші терени: Стрий, Львів, Борщів на Поділлі. Від 1944 р. — в'язень німецького табору у Вольденбергу.

Хлопець Єжи вчився у школі в Добрехові, згодом у Ряшеві. Закінчив "Лісовий ліцей" у Лімановій (1953), а також курс техніків-землемірів. Працював у лісництві Сондеччини.

Як поет дебютував у 1953 р. окремими поезіями і поетичною прозою у краківському "Zyciu Literackim". Належав до "Гуртка молодих письменників" у Кракові. А від 1955 р. замешкав у цьому місті: "Живу, мешкаю у Кракові, у симбіозі давніх культур, але не вважаю себе "краківським поетом". Краків — це тільки панельний будинок, в якому мешкаю... Краків задивлений на Захід, я задивлений на гори, на Бескиди, на Схід. Краків — це готика, я — на Візантію"².

Літературним учителем для молодого поета став Казимир Вика — видатний літературознавець і критик. Як згадує сам Поет: "Я самоук і мало шкіл, як мовиться, закінчив... Натомість закінчив одну імені Казимира Вики... Здається мені, що такому університету, який я закінчив без-

¹ Лист-заповіт.

² Stanisław Stanuch. Nota biograficzna. W: Jerzy Harasymowicz. Erotyki. Kraków: Sponsor, 1992, с. 191.

посередньо під керівництвом професора, можна тільки позаздрити. Потім була Ягелльонка”¹ (Ягеллонський університет у Кракові).

К. Вика, сам закоханий у поезію свого учня, у статті “Про поезію Єжи Гарасимовича” пише: “На мапі польської поезії появилася Єжи Гарасимович у тій щасливій для цієї поезії добі, коли кільканадцять літ тому дебютувало ціле покоління року 1956... Індивідуальністю ... безперечно, є Єжи Гарасимович”².

І згодом: “Гарасимович зі сміливістю дитини-відкривача крокує від початкових пунктів усілякої поезії. Зачарований крокує і зірко бачачи... Перетинає вже існуючі поетики і взірці. Не відає обмежень в їх відкриванні наново. Не відчуває страху в їх поєднанні. І власне в цьому його оригінальність”³.

У 1957 р. поет засновує поетичну групу “Мушина”. Так називається містечко на історичній Лемківщині⁴. Невдовзі стали називати поета “wieszczem” (пророком) Мушини. Ставши професійним письменником (перша збірка “Чуда” видана 1956 р. у Варшаві), він щороку видає одну, а то й більше книжок, стає популярним у Польщі автором. Не перераховуватиму усіх книжок, бо це видання подає більшість із них у хронологічному порядку. У 60-х роках минулого століття Поет стає відомим для українського читача як у Польщі, так і в Україні, бо його поезію регулярно популяризує український літератор з Варшави Остап Лапський у газеті “Наше слово”, додатку до неї “Наша культура” та щорічниках “Український календар”. Ці видання отримувало чимало читачів і в Україні. 1982 р. у Варшаві О.Лапський видав свої переклади поезії Є. Гарасимовича окремою книжкою. Це вже згадувана збірочка “Деякі елегії та дещо інше”.

У 1969 р. Гарасимович одружився з Марією Гуркевич, батько якої працював на будівництві бескидських доріг, і з якою поет познайомився десь у 1963 р. Знайомство з майбутньою дружиною стало додатковою спонукуючою до мандрів у горах, які Гарасимович любляв ще задовго до їхньої зустрічі⁵. У 1970 р. у них народилася дочка Слава, в 1974 — Кася. Старша дочка зараз живе у Лондоні та готує англійське видання поезій свого батька.

¹ Stanisław Stanuch. Nota biograficzna, с. 181.

² Kazimierz Wyka. O poezji Jerzego Harasymowicza. W: Jerzy Harasymowicz. Zielnik. Kraków, 1972, с. 5–6.

³ Kazimierz Wyka. Rzecz wyobraźni. Warszawa: PIW, 1959.

⁴ Мушина та її околиці належали до греко-католицької Перемиської парафії Мушинського деканату.

⁵ Andrzej Burghardt. Twórczość Jerzego Harasymowicza na tle tzw. poezji bieszczadzkiej. Миська бібліотека у Сяноці. Машинопис.

Матеріально родині жилося нелегко. Після одруження подружжя ще якийсь час жило окремо: Поет не одразу зміг переселити дружину і донечку до свого однокімнатного (неодноразово згадуваного у віршах) помешкання у панельному будинку на Лобзовській. Лише у 1977 р. з Лобзовської у Кракові, де працював майже 30 літ, Поет з родиною переселяється до більшого помешкання, теж у панельному будинку. Мусив заперечувати чутки про власну віллу у Карпатах. Адаже постійні щорічні виїзди в гори і згадки про це у поезії начебто свідчили про такий дім:

Коли нарешті той в “горах дім”
У модриновім пасторальному лісі
Буде моїм а не уві сні
Підпертий на оленяти золотих ріжках
(Дім у горах, зб. “Бескидські вірші”)

Помер Поет 21 серпня 1999 р. від тяжкої хвороби, хвороби запущеної, бо категорично не терпів лікарів і лікарень. Рятувати ж було запізно.

Єжи Гарасимович мав численні літературні нагороди, його перекладали різними мовами (англійською, чеською, словацькою, сербською, українською). Проте вважав, що польська критика замало приділяла йому уваги. Щоправда, критична бібліографія Поета доволі об’ємна, але це, можливо, на нашу українську мірку, бо нам, українським літераторам, годі похвалитися чимось подібним.

Єжи Гарасимовича у Польщі вважають чи не єдиним правдивим ліриком другої половини ХХ століття. “Стараюся писати “гарно”, щоби дати людям трохи світла, прецінь пишу для них, не для критиків... Передбачаю розквіт саме гарної поезії, за якою люди тужать, як за природою”, — стверджує Поет¹. В іншому місці також заявляє, для кого творить: “Вже багато літ, як полонили мене гори... І люди, які тут працюють у поті чола. Тільки серед них почувуюся добре. Серед них живу і для них пишу”².

Перейшовши у ранньому періоді через сюрреалізм, Поет у пізнішій творчості досягає ясності, кристалевої прозорості. “Вважаю, що поезія повинна бути конкретна і зрозуміла у вислові, хоча послуговується віддаленим, вифантазованим образом”³. І далі: “...Тимчасом історія каже, що поезія, що б не виражала, завжди мусить бути гарна”⁴. Безперечно, це зауважує критика. С. Станух пише, що Гарасимович “полишає бароковий словник, багатство

¹ Stanisław Stanuch, Nota biograficzna, с. 181.

² Там само, с. 188.

³ Jerzy Narasymowicz. Poezje wybrane, Warszawa, 1971, с. 5.

⁴ Там само, с. 6.

метафор міняє на найпростішу мову, що позбавлена будь-яких оздоб, міфологію намагається замінити авторефлексією”¹.

І ще один важливий момент зі свого поетичного кредо вияснює Єжи Гарасимович: “Я не написав у житті жодної літери для влади. Є в країні народна влада, згоджуюся, але для мене найважливішою є влада поезії. Мій фантастичний світ для мене більш реальний, ніж дійсність, і тільки він мене справді цікавить”². Гарасимович був у непростих стосунках з усілякою владою у Польщі, як із “народно-демократичною”, так із теперішньою демократичною. Поет завжди поет. А він був справжнім Поетом.

* * *

Цей том Єжи Гарасимовича — зріз його поезії з української тематики.

Зріз мало чи не через усі книжки Поета, що подано в хронології їх виходу. Тому й назва книги відповідна — на підставі метафор самого Поета. Напевно, варто зупинитися на термінології щодо окреслення назв українців. “Руський, русин” у Гарасимовича — це синоніми до “український, українець”. Уважний читач сам має змогу в цьому переконатися. Безперечно, це відлуння національної політики у міжвоєнній Польщі. До того ж, це традиція самоназви найзахідніших українців. Переконуємося, читаючи Гарасимовича, що “лемківський” в нього, крім “руський”, означає також “український”.

Назва нашої книги, на перший погляд, можливо, обмежує тематику вибраних поезій до Лемківщини, Бескидів. Насправді і руський ліхтар — це український ліхтар, і небо лемків — це небо всієї України, минулої і теперішньої. Навіть в одному вірші Поет легко схоплював духовним зором Україну в часовому і просторовому вимірі. Зрештою, поетична інтуїція і поетична правда творів Гарасимовича ближча до дійсності, аніж його декотрі неоднозначні висловлювання стосовно певних українсько-польських стосунків. У “Руському ліхтарі” поет засуджує поль-

¹ Stanislaw Stanuch, Nota biograficzna, с. 191.

² Jerzy Harasymowicz. Poezje wybrane, с. 9.

ську сторону за виселення лемків, проведення операції “Вісла” — і створює вражаючий образ “вини” українця (лемка, зокрема):

Кожна душечка руська
бере зі собою
свій найбільший гріх
що руська
і шикується
до вигнання.

Не будемо детальніше зупинятися на лемківській темі, але ми упевнені, і наш читач, сподіваюся, також упевниться, що ніхто у світі, навіть поміж українцями (хіба Тадей Карабович у поемі “Атлантида” про долю Холмщини, Підляшшя), так драматично, з таким болем не оповів художньо про трагедію західних етнічних українських земель, не оспівав (чи оплакав) зруйновану землю, яка вже в останні часи залюднюється, розбудовується, але, на жаль, не автохтонами. Сам же Поет зізнається, що “у Польщі ніхто переді мною не писав, що є якісь лемки... Лемки — це тільки українці, що мешкають найдалі на заході”¹. Правда, був момент, коли під впливом деяких своїх друзів-лемків, що сповідували лемківський сепаратизм, Гарасимович вважав лемків окрегим народом.

Ще кілька слів про техніку перекладів. Я майже буквально йшов услід за першовзірцем, дотримуючись також форми поезій, включно з пунктуацією. Не маючи побіч польського тексту, читач може часто ремствувати на перекладача: тут раптом зникло римування, тут начебто задовгий рядок-вірш, а тут заслабе відлуння рими тощо. Безперечно, змагатися з великим майстром нелегко, але якщо бракує рими, то так є і в оригіналі. Була думка видати двомовну книжку, але українська тематика виявилася настільки обширною, що вимагала б для такого видання двох томів. Слід зауважити, що у польському тексті поезій є вкраплення українською мовою окремих слів чи цілих фраз, що інколи зазначаємо.

Нарешті, хочу скласти подяку усім добродіям, які надали мені змогу ознайомитися майже з усіма виданнями Єжи Гарасимовича: працівникам відділу літератури іноземними мовами Львівської обласної бібліотеки, о.Миронові Михайлишину з Криниці, лікареві Михайлові Марковичу з Німеччини, панству Лідії й Олександрові Курилам з Кракова, паням Вірі Параняк і Руслані Добряк зі Львова, письменникам Романові Лубківському, Богданові Стельмаху та Василю Хомикові, літературознавцеві Олі Гнатюк із Варшави,

¹ Лист-заповіт.

поетові, багатолітньому другові Єжи Гарасимовича Станіславові Стануху з Кракова. Дякую за окремі поради у галузі лемкознавства панам Іванові Красовському та Іванові Гречку. Але найбільша моя вдячність пані Марії Гарасимович, вдові Поета, яка була ласкава відвідати Львів з нагоди видання цієї книжки, залагодити видавничі справи та не раз допомагала мені й редакторам увійти у приватний і поетичний світ митця, що робила з великою охотою та з великою любов'ю і пієтетом до свого покійного чоловіка. Враження від своїх перших відвідин Львова Марія Гарасимович передала у статті “Польський та козацький вершник” у краківській газеті “Dziennik Polski” (ч. 276 від 26 листопада 2001 р.), ще раз підтверджуючи бажання свого чоловіка бути присутнім в українській літературі: “Я польський письменник українського походження. Немає нікого в світі, хто заборонив би мені писати польською. Але не народився та й не народиться також ніхто, хто вилучить з моїх віршів церкву, тобто віру й походження. Мою працю можна розглядати тільки у ширшому контексті двох культур, двох літератур, двох народів, тобто Польщі та України”.

І ще моя щира подяка редакторам Наталі Ступко та Романові Гамаді, які були більш ніж редакторами, — дуже часто співавторами перекладача.

З душевним трепотом віддаємо цю книжку до рук українського читача — нехай з Божою ласкою увійде польський поет Єжи Гарасимович у ще один свій великий дім — Україну.

Ігор Калинець

Все є в горах що я кохаю
Усі вірші у буках
Завжди коли туди повертаюсь
Клени мають мене за внука

СЛОВО ВІД АВТОРА

Чому мої вірші живуть у горах? Це означає перш за все — моя лірика родом з гір. Чому? Хіба я знаю? Може тому, що велика частина мого життя залишилася в горах. Того життя кращі і ті найбільш драматичні події.

Карпати, мабуть, були і залишилися моєю світлицею, моїм домом. Чимало людей питає мене: “Напевно, маєш якусь віллу, якийсь дім у горах? Стільки працюєш, стільки заробляєш, просто лежиш на грошах”.

Чи мав я казати, що не маю? Звичайно, що маю — казав я кожному. Бо інакше ніхто б мені не повірив. Працюю багато, це факт, але не лежу на грошах, тільки на першоцвіті. Оскільки мій справжній дім лине з хмарами. Він збудований з віршів, часом навіть до рими. З’являється найохочіше над Царинською Полониною. Взагалі щораз більше переміщається на схід. Ще далі, аніж Бескиди. Десь там, де верхи Параски, Попаді, Сивулі. Бо звідти зійшло з гір моє наймення. Десь з Долини, з Богородчан. Моє наймення — це намет, в якому ховається кілька Народів. Найважливіші два з них творять трон, буковий корінь цих віршів.

Пишу у дві руки. Двома листяними перами. Намагаюся зблизити і людей, і гори. Напевно, у мені є щось від рарога або яструба. І це буквально. Мої крила правдиві, звичайні. Мій вірш справді кружляє над лемківським селом. Нелегко мене виполошити з-над якоїсь долини. На столі маю церковний ліхтар, але пишу польською. Належу до польської культури і водночас до греко-католицької церкви. Церкви, що визнає Папу — Поляка. Мало хто зуміє це збагнути. Є, однак, такі, що вбачають у моїй праці навіть певну місію. Зближення Народів. Зближення навіть поодиноких людей. Не знаю, чи так справді. Я зовсім простий. І навіть якщо щось таке відбувається — щось назване патетично Зближенням Народів, діється це, однак, поза мною. Тоді як я пишу? Будує у хмарах над Карпатами цей спільний дім людей, звірят і птахів, і — як мовлять — Народів.

Запрошую отож Вас, дорогий Читачу, до цієї книжечки, як до бучини в горах. Як до бучини, що шумить, або просто до лісу. Під руські колони буків, де панує настрій святині, який я повинен Вам передати. Там ще панує Муза з листяним щитом краєвиду.

Єжи Гарасимович
Вступне слово до збірки “Ціла гора барвінку”

Jerzy Kucyński

utrwalili się mój wierszyk pi-
nie ma swego standardu ży-
to wielka rzecz. Tata ma swego
mat w środku pozostały uk-
też że jestem ukraińskim p-
mój Dziadek siedzi na ławce
z już ~~zawsze~~ Jego ręce ciężkie i c

ІЗ ЗБІРКИ

Повернення до Краю Півночі

1957

Містечко у Карпатах

Янкові Зихові присвячую*

..На одному його кінці Іван Хреститель, худенький,
не хоче згрішити скромним,
то й таустих курей виганя зі своєї капиці,
що ген над містечком тріпочуть.
Навпроти Святий Флоріан, під червоним вітрилом носа
має як півмісяць золотий човник вусів, і від вогню тюльпанів
відгороджений плотом.

Кіт перескакує вулички з одного риштака на другий,
маленькому святому птах з п'яти виймає колючки

* Ян Зих (1931–1995) — польський поет, перекладач, видавець, поліглот

і віз із збіжжям, без коней, з дишлом, як з ліскою на плечах,
мов кудлатий дід виглядає, а поруч пес простягся в пилюці.

А потім узимку зайці вестимуть в садку
повільний заячий полонез.
Окрушини з вікон падатимуть птахам на втіху
на блакитне подвір'я,
і, бо не можуть срібного квіту морозу зі шибки украсти,
на плоті заходитимуться голосним криком сороки,
як хрестоносці чорно-білі.

Так, але ще й тепер, у вересні, весь у листі
дім як Червона Шапочка серед синіх хребтів вовків-узгір'їв.
Поруч маленьким возиком п'яні лиси вертають
з містечка Кокошева
і дмуть у гармоньки, і при місяці оглядають шапки зі
султаном когутячого пір'я.

Мушина — липовий заповідник

Липовий полудень спить над заповідником, як дівчина у вінку
квітів, що медом п'яна,
навкруг понахилювані гір кучеряві голови
у тиші такій, що аж чути: тріпочуть крильцями два метелики,
як білі кульки клоуна, підкидувані почергово.

І тільки одна тремтить, шелестить мала берізка,
бо оце став перед нею і блазнює Дук, що
у полумисок цілий би вскочив,
це йому стримлять на три метри ріжки із сірих тілець нетлів
що голову має як пропелер, вузьку, блакитну й
у видовжених прорізах очі.

І оце вже зозулі на сполох грають, біжать липові
лицарі на рятунок,
бородатий вождь криком їх надихає, а Дук те одразу бачить,
його ріжки пнуться уверх і розростаються
у блискавиць срібні русла,
і вже перуни хочуть червоним прапорцем полум'я почастувати
копичку лагідну мов баранець.

Це недовго триває. Вже й гори щораз далі, мов ряд вершників,
піднімають на списках дощу щораз менші хмар коруговки,
і веселка вже, як шабля збунтованих ангелів,
що в небо вражає
перекидує міст через Попрад і гір єднає блискучі дзвони.

Буря минулася і Дук зник, і не біжать уже липові лицарі,
 тільки земля підпирає корінь поваленого
 стовбура мов велетенський щит,
 за щитом знівечений старець із застиглим у крику дуплом,
 з пошматованою бородою моху,
 непорушно лежить, а над заповідником повно
 білих хмар спинається у небеса.

Мушинський жовтень

Бані гір мов апостоли, у які вступив святий дух,
 здіймається над ними ялівцю руде полум'я,
 дрібні вуглини ворон усе знай над вогонь
 той вистрілює жовтень,
 і в булавах будяків біло-амарантові щиглі
 як національні спогади.

Церковця під хмарою, як під гріхів лантухом,
 пригнута до землі,
 похилена до коричневих грат соснового гілля,
 де фіолет вересу світить.
 Під лісом овес у стеблах, як у тоненьких ручечках сиріт,
 свої великі срібні сльози підносить у ніжну блакить
 понад світом.

Там, де опудала віжки тримають, я пан Ніжності,
 хреститель дрібних мушок,
 Ах, єдиний годувальник цвіркунів, я забув зелені їм
 накришити, хоч мушу,
 отож вони тепер у синій таріль луки срібними
 ложечками, аж нудно,
 цілий день раз у раз нетерпляче дзвенять, цілий вечір,
 ціле полудне.

Та цвіркуні подождуть. За хатою на стерні
 очі котик замружив
 під прихистком горбатих та хворих, старих
 Соняшникових Королів.

Що ж, звірята спати багато ще мусять,
 то ж треба їх пильнувати, на тичку як у серсо ловити і
 гратися яструбиним кільцем.

Осінь над Попрадом

Настромлений на багрянець дзьоба вежі
Попрад, що мчить у горобинах,
як у кривавих руках глупих королівських кухарчуків,
вигинається, мов лук шиї лебединої.

Довкруг у шелестких вінках із листя,
ніби мудреці, що радіють,
найчервонішим вином осені
гори, гори п'яніють.

Вище хмари, мов лантухи білизни янголів, такі вже лілові,
я лежу, поцілунки золотих округлих листків, ніби монетки,
кладуться мені на очі,
і не знаю навіть, чи вже срібний гачок зірки
світляним луком батога Віз закинув і пустою котиться.

О, тільки одні були такі вуста, що спопеляли усі мої прикроці,
губи маленькі — два випнуті животики, завжди на мій сум
мали раду,
вони завжди єднали окрушини нашої любові.
Гей, дарма цілуєш мене, осене, гей, осене,
над блакитним Попрадом.

Присмерк

Хмари мов янголи схилилися над землею, крильми
зіткнувшись, тиша
та враз раптово пси залаяли і над осінньої дороги мревом,
як чорні клапті плаща, ворони уверх зринають у небо,
де згасають останні рожі вітрів жовтневих.

Поволі, поволі сіріють полемківських сіл гніздечка,
вже ледь видно, як чорне пташа церковці підводить голівку
і в жовтий дзьоб хапає дві нетлі великі,
і скільки голів у коня, невідомо, на містку, серед вільхи.

Над світом місяць маячить у мареві мряки,
як царські врата, срібні і бутні.
Довкола стоять копички зіщулені сіна,
ніби візниці ждучи, у кудлатих ведмежих хутрах.

Ястрябик

Ястрябик лежить у стіп Яворини, там, де вовки
свої трикутні писки угору підносять, ніби плотище.
Нижче, із жовтого злушеного стручка яру вівці сипаються
униз ніби білі квасольки,
й опудал похилені щогли із рештками вітрил
мчать биті хвищею.

В Ястрябику бані бурі, церковні бані
Хмари галок оточують їх чорнорием незмірним
і кляють їх як великі черстві булки,
лиш стариння тріщить під гірським шаленим вітром.

На сільце з вусами як сріблястий вибух бенгальських вогнів
рись може позирає з Яворини синього мороку,
а в куполі церковці той мешкає, в якого з потилиці, як щітка,
зелене волосся стирчить і копитце зблискує, досить у танку
зробити кілька кроків.

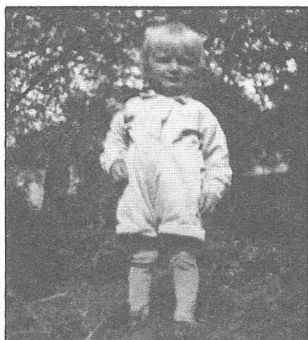
Приграють йому на фортеп'яні три кістяки
в кардинальських пелеринках,
а навкруг нього вгорі кропило лине,
та торкнутись його не може, бо той силу має могутню.
Ах, пурпуровий сон триває у куполі вічно і ніколи не гине.

Ходімо, ой, ходімо звідси, місяць як півень червоний,
під синім крилом ялинки несуть його вже продавати.
Глядіть-но, влаштував я навіть повернення до Краю Ніжності,
але ні тут, і ніде спокою вже не можу мати.

Гену Карачуню

...
ушвалив ся мой штепелек ро-
не на свого стандарту Шти-
то велика рожжа Татара Швер-
рат в шодку роцостату цки-
се же jestem українським пи-
мой Диакен сиди на Томели
є був ~~журнал~~ Jego же сержке і се

ІЗ ЗБІРКИ

Вежа меланхолії

1958

Чхів

Місяць прошкує ялиноюю просікою
і вихиляє келихи польових маків
Гей заточиться червоний місяць на небі восени
утопиться і сплунуть білі льолі мряки

Смерком бурий пагорб увесь в сосонках стрибнув мов заєць
поміж хатки що ніби ряд блакитних писанок
Соняшники в городчику як панни молоді
голови із-за тину вихиляють
і хто їм золотоголова дав на тутешню забаву на який
селянський весільний вінок

І видніє ще на озері трикутне червоне вітрило
мов ковпак чарівника що йде по дні
Білий птах над тією водою
мов у біблійному сні

Об дах дому коралі горобини вдаряють міцно
Нічні вітри сорочки горобинам через голови стягають
Серпня зоряне санкування сліди креслить над горами повними
синіх тіней

А перед домом модрина і навколо неї думи танок
ведуть і співають

Тут світ

Угорі пурпурове телятко ніби літера С
У золотому животику сонця
І церковця між зелених низеньких вікон
І дорога при заході мов пожежа лопоче

З Мушини до Криниці шкандибає Никифор*
Котить перед себе паличкою ясніючі обручі
Святим бо ж продав два свої образки
І оце навіть німби забрав їм (до золотівок схожі)
зі шкіри гарненько їх обчинив

У долині присмерк уже зимовий синій
На порогах домів вуса котів мов сріблястий спалах
бенгальських вогнів

А в наших руках відчинені клітки, де вже немає птахів
Коли з нутра гір виходимо тихі та лагідні

На фіолетовій луці чорний баранець (хоч кажуть йому,
що тільки білі) хоче бути тим великоднім маленьким
Угорі глухий святий мацає костуром об обрій стукає
і шепоче тут світ тут світ

І чортеня присідає вдаючи півня червоними рукавами
тріпоче заливається тонким п'янням
Ідучи з лісу полем геть засніжене бо на ялині
заснуло й упало з віт

* Никифор Дровняк (бл. 1895–1968) — лемко, світової слави художник-примітивіст

Найкраще

гори в каптурах
мов схилені старці
над чорним грошем
села

де віхола крутить
кольорові дзиґи
церковних бань
де кіт перебіг
піддашшям біленький
найсвятіша панна
снігу

де опудала
б'ються
біля стодол
одне одному
горщик здимає
блакитний
і джурить
де
заєць ялинку
няньчить

де вороння
забронзовілою дорогою
як плотом
пливе
через біле море
там найкраще

там
вовк снить
про кульбабку
із щенячих літ
там
тріє царі
відро видають
дівці біля криниці

Краєвид для Алі

Бабуся очі тре
“снилося мені
що зайчик зі стіжка
сінце висмикував
для малого Ісусика”

за вікном село
лемківське
руське

церковці на самі вуха
натягують маківки
не дають себе
торкнутись

церковцям сниться
новоград
білий випуклий
як перса
бояринь

і аж ялини тріщать
так б'є
дзвін морозу

а місяць-зорелам
ледве рухається
срібним вікном
вовки дорогою втікають
із зіздою колядників
у писках

а Аля вже
борщик тягне
за вушка
з миски

Перед забавою на Мушинському ринку

Плинучи вгорі над ринком, що зеленим мохом зарослий,
на горбку, якого дерева-тіні від місяця — то чарівниць мітли.
Червоні черевики, червона пика, чортячий староста
з лівого черевика витрушує пекельне світло.

Вони перемінюються в тюльпани
які блакитною ніччю опали

На ринок на столи, на яких морожений бузько в агрусі
(1 БУЗЬКО В АГРУСІ коштує 1 золотий ГАРАСИМ
ЯК І ЩОДНЯ)

на річку Мушинку, де на кладці чорти всілися рядочком
і кожен хвіст тримає у воді, аби для розчісування розм'як.
Ах, у процесії вшкварила шлягер Козяча у шапочках оркестра,
в юрбі глупий янгол на запитання “де твої крила?”
покаже на вуха, що палають мов мачки,
а головним виграшем лотереї буде найбільше чортяче щастя
у літню ніч вести потяг на гілці підкарпатській.

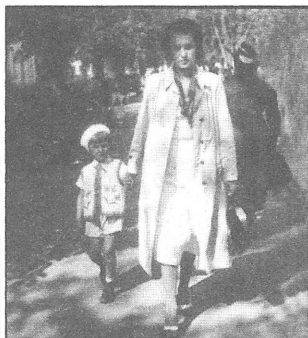
Несподіванка враз! Спливає з гори
райська ванна за ванною,
де повно янголиць
в підскубанім стані.

Никифор без упину їм воду міняє й акти рисує.
От тільки чорти стурбовані, блищать їм гудзики з тонким
якірцем.
Аж будиться Бог: “Але ж це діти. Нехай забавляються,” —
і успокоений
знову спить, а поряд з його чарівної палички, мов блакитна
стрічка, витікає джерельце.

Юрці Карачунівські

...
утраляй мене мій улюблений році
не ма свого стандарту Юрці
то велика роща Татарка Бевера
там в середині повсталих укр
еще же jestem українським піс
мій Дзидек сиди на Ташеве
є усе ~~якраз~~ Jego же сідке і си

ІЗ ЗБІРКИ

Міф про Святого Юрія

1960

Осінь у Злоцькім

Осінь
птахи обсіли сонце
мов соняшник
і нагинають його
щораз нижче й нижче

рої бджіл
обліпили
промінь сонця

на спеці церковця
точить живицю
ніби золоті меди

а всередині
у зеленім півморозі

церковник у капелюсі
що як маковий келих
хропе у балдахіна
золотій колисці

і ще церковник
крізь сон
цвиркає

та святий Гарасим
сович пушистий
церкви пильнує
майно переписує

любить жінок
великі голубці

раз бабу хлопві
виніс у подушках
як у великім варенику

гм
а може це
піп
а не
святий

та горілки не признає
а як так
то мабуть він
і вправду
справдешній святий

Верба

Верба
це Гомер
села Марцінковичів

скаржиться
очей
громаддям спорохнявілим

бузька співає
посеред морів
Одіссею

і Трою криваву
на весіллі
у Лішках

ой вербо вербо
ти ж Гомер-бо

і місяця
зелений амвон

ти обдарувала мене
кучерявою
головою

Лемківському цвинтарю

Ось цвинтар
порослий зелом

Ось зруб
по звалених хрестах

Бурелом
святого дерева

Ось цвинтарі лемків
у Злоцькому
у Щавнику
у Лелюхові

Ось сплять на підлозі
давно спорохнявілій
без хреста над головою

Пилипи
Никифори
Гарасими

осінь їм тільки
будяків запалює
свічку
шумить листя
вінець

чорт нехосенний
вовком у зарості
дремнув

На зимову п'ятику

В кожусі зими
білою вовною навиворіт
я п'яний
від снігу сивухи

вона гостра
аж сльози витискує

з прегарною
червоною етикеткою
галузкою глоду

Гір
білі бочки
виповнює

Увесь день
від гори до гори
як від корчми
до корчми
я ходжу

Міф про Святого Юрія

Коли спав
мій патрон
Святий Юрій

з його коругви
я зробив
червоний напірник

грізну бляху
дав селянинові
покрити стаєнку

змія
на корову перекинув
інколи
сіркою бухає

китицю султана
у лісі
на гнізді
посадив

будиться
мій патрон

де міф
на роботі

де султан
яйця несе

де зброя
на даху
на спеці дрімає

де коругва
у війта під головою

ось так
а що святий?

збіжжя
почав звозити

хату малювати

другого коня
докупив

Свято усіх святих Мушини

Над містечком
хмари вороння
у пошуках
осіннього місяця

З дупла в яру
визирають
усі святі
о вже Ісусик
хляпає по болітцю

ворона йому
окрайця сухого
вкрала з каплички

а всохлі квіти
корова
рогом
підносить

Ісусик
не знає світу
за найближчою
горою

погукувати хіба
вміє
на пташок
у житі

а про потяг
знає
тільки зі свисту

потяг
свище собі
на станції в Мушині

а Ісусик
вчить проповідей
горобців на калині

а святі прями́сінько
з небесної столиці
окуляри мають
золоті

а на голові
теж золоту
довговічну зачіску

кажуть усі святі
добридень
найясніший пане

каже Ісусик-реготун
дай ти Боже
здоров'є
йване фабіяне

кажуть усі святі
їздим по всенькім
земськім
поли божим
з парадом
усіх святих

каже Ісусик-реготун
ву-озом їдеться
звивистом дорогою
а не
по збіжжю
навпрошки

кажуть усі святі
коротенько це потриває
та згідно з регламентом
в обіймах твоїх повинна
пане
матір помирати

каже Ісусик-реготун
я немом матусі
мене підкинули
зеленому лісочкови
при дорозі
ов-ва

кажуть усі святі
ах найясніший пане
направду коротенько
відправимо відспіваємо
урочистість

каже Ісусик-реготун
та же

пташок побудите
як мені який
ту писок як місяць
отворит
то амінь

кажуть усі святі
найясніший пан
то навпрошки
то ов-ва
то амінь
а жодних розпоряджень
не дає

каже Ісусик-реготун
ади ви мене
вже нудите
цілого дуба розіпхали
ваші великі житія

ви засранці

ах усі
святі

вмерлі тобто
відштовхнулись п'ятами
до неба

Мушина, вранці під Святим Флоріаном

Святий Флоріан
очі
від фарби протирає

дивиться кентавр
Лешек Марута
укляк і плаче

з ненаситі
з'їв Пегаса
свого
і вкарав його
Зевс

Що робити
плаче Марута

що скажу
дочці

а раптом
зацікавиться
мною візниця
якийсь
або Клуб
Верхової Їзди

Гарасимович
той перейдеться зі мною
вулицею
так ніби
нічого

але інші

мама
не пустить мене
до хати

у редакції
хотітимуть без кінця
мене репродувати

О Зевсе
О Зевсе

Лешек хвостом
сльози втирає

І дарма Фуньо
його обійнявши
показує — скільки вітамінів
має трава

Марута
у вціліле крило
плаче
як
у подушку

Лелюхів

Лелюхів — це полемківське село

I.

О Лелюхове утоплений
де твій дах
де твій капелюх

вітер тобі його зірвав
поніс ген над гори
мов ковчег
повний птахів

літає твій капелюх
понад світом
на жодну хату
не пасує

ніхто йому
не вклониться

вежі костельні
діри йому
проколюють

міста
з гармат по ньому
б'ють

а він
який же красний
солом'яний

із зеленою
стрічкою моху
з пучком маків
з берізки золотим
пір'ячком

так небом літає
як півень

О Лелюхове утоплений
о Лелюхове
шапку тобі з голови
зірвали

то ж стоїш в будяковій
покутній сорочці

з косариком біля шиї
розквітлим

твоє домашнє вогнище
горло має підрізане

на дереві його повішано
пеклові запродано

О Лелюхове утоплений
о Лелюхове

забитий і ти
і твій дах
Святовида шапка

II.
У горах
у руїнах Лелюхова
змій бур'яну
зелений

ситнішає
і ситнішає

язик у нього
з маків

крила з листя
лопухів

гострі пазурі.
з будяків

на кожнім кроці
владу видно його
могутню

оце бур'янів
зелена змія
обвиває яблуню
блідне
червоне яблучко

оце копа збіжжя
золота і повна

Матір Божа
селянина

колись її
у стрічки заквітчану
замаяним возом

везли поволі

тепер
волосся зелене
не стрижене
на очі спадає

тепер це
вороняча
дика королева

оце журавель
мов кінь пливе
тільки голову виставляє
над кропиви
білим окропом

о Лелюхове
біла піна
будяків
раз на рік біжить
за возом

о Лелюхове
утоплений
на дні зеленого
озера бур'янів
дрімають скелети
затоплених хат

о Лелюхове
при твоїй дорозі
як лопухи розгорне

дзвони почує
пирхання коней
і гомін
із зеленого дна

а вище

птах лиш кружляє
над зелені
дикою хвилею

III.
У Лелюхові на цвинтарі
корова за волосся
трави зеленої
небіжечків підносить

тугу їм свою
риком звістує
як хрестовий похід

устають небіжечки
підносять хрести
здохлі шкапи

геранії їх вінчають
золотим квітом

церковці стіг
рудий
похилий

до хрестів запрягають

у церкві корова
літами не доєна
свята мучениця
Лелюхова
у синьому світлі
від небесних дощок

молоком хоче обважнити
святих мучениць

а
небіжечки яром
до Бога її везуть
хочуть канонізувати
як Пракседу Кра́су
у лівім копиті
гілочка горобини

але вже
Святий Юрій
до вартівні їх
провадить
небесної

IV.

Оце перед церквою
чорніють
Матері Божі Прокажені
Лелюхова

на їх обличчях
гриб шалений
гриб червоний
іржі

вони пиячки дощу
носища мають
криваві
шкіра з них
картонна
клаптями злазить

тож у кропиви
білому мереживі

шелестять отак
на вітрі
шкіри святої
коругвою
і дощ їх поїть
на листочках їм
здалеку
несучи краплі

і град годує

тих Матерів Божих
Прокажених
Лелюхівських

що позбавлені кошари

V.

Святий Іван Хреститель
Лелюхівський

снилося йому раз
що лева хрестить

водою із зір
загуслою

відчуває
хилитається його стовп
дерев'яний
шашелем вагітний

прокидається святий
каже стовп
позбавляю тебе
твоєї
лазурової п'яти

глянь
по груди маєш
бур'янів
море зелене

важко мені
так тебе тримати
над водою

оце хилюся
до того дерева

схопись за його гілля
щоб на небо
зіп'ястися

призначать тобі пенсію
за твоє столітнє
Лелюхова вартування
нічне

а я вже тут
а я вже тут

тут засинають
святий і стовп
і перевертає їх
лопухів
хвиля висока

VI.
О Лелюхове
святі тебе відбудувати
хотіли

усі з роздоріжжя
свої каплички

дошкою небесною
забили
відбудувати тебе
прибули

очі з фарби
на вид твій
протирали
плакали

Бог їх
за те що святі
а роботи
хапаються
покарав
ореоли їх потім
молоденьким соняшникам
продавали

VII.
О Лелюхове
де твій дах
де твій капелюх

з чола тобі
імла куриться

ой
при місяця
білому контрабасі
танцюють
доми Лелюхова

деякі
комини собі
на голові поперекривляли
дебелі стодоли
до танцю просять

діди патлаті
без даху на маківках
з вікном вибитим

з дірою у голові
ганчір'ям затуленою

оцупками дерев'яними
вимахують

белькочуть щось
власників давніх
мовою

полохливі
навіть і лиса
бояться
на печі
здичавілі

з волоссям зеленим
урівні з порогом

коли на живіт
порожній
лопухівки
фіолетової
вип'ють

й
рівновагу тратять

з пагорба
на голову
на комин
падають

потім п'яні
у позах тих
дивних
засинають

на голос людини
поминаючи двері
хильцем у заростях
никнуть

та коли на горі
станеш

весь час Лелюхів
що повільно тоне

коминів тобі показує
руїну

Лєну Ротмундіву

утрачав мє мój вителитек рєсї
чє на свєго стєндартї стїлї
тє велкє рєчє тєтєнє брєвєнє
кєт в стєдкє рєчєстєлї цкєтє
тє тє жєстєт цкєтєнїсткєт рїс
мój Дїдєк сїєдїчє нє тємєнє
є нє жєстєт тєтєнє і сїє

ІЗ ЗБІРКИ

Йде до осєнї

1962

Попрад

Попраде
рїкє із пєстругом
у гербї

Укїнув я до тєбє
мєю мєлєдїстє
як букєт квїтїв

Тєпєр плїнє тєбєю
мєя зрїлїстє
жмукєт полїнє

Кєлїсь
пєплїнє вжє тєбєю
тїлкї бїлє
гусьчє пєрє

Помешкання на Лобзовській

У нього як у церкві
мовив батько

Справді
тут ікона
мокра від сліз

У хмарі янголів чорних
мов ластівок
Тут коругва лемків
від церковних мишей
порятована
з рукотворним образом
Страшного суду

Тут Євхологiон
старенька книжка
сплять сараџини
у моторошній оповiдцi

Ось таке
обiйстя чарiвника
упосеред
економiчного буття

А сам
господар кiмнати
мов кучерявий iконописець

Така собі
обрядова одиниця
недочасна

А за вiкном дощ
портфелiв i людей
многiсть

А на долонi насипана
правоти дрiбка

До Єжи Ліберта*

Візьмемо з собою
те наше чистилище
ніхто не дізнається

І відкриється
шипшини святий
вогнистий кущ
Зойк трембіти
на вишиваній
гуцульській полонині

Шипшини святий
вогнистий кущ
обпечений жагою

Соняшник тобі присвічував
нашим жалобним
обрядам

Маківка церкви
на березневім вихорі
скручена

І залишаться опісля нас
натхненних лисах
витоптані стежки
у снігу

понад Попрадом
понад Прутом

* Єжи Ліберт (1904–1931) — польський поет, лірика якого просякнута метафізичним неспокоєм

Осіння дорога до Лелюхова. 1960

Присвячую зелу

Ось дорога через серцевину осені
Під листя золотим тунелем
Догоряє узгір'я над Попрадом
Пахне польським засушеним зéлом

Снується тут моя душечка совина
Збирає до своєї казки приправи
Збирає червоний перець жовтня
Гострий полин тирлич і кервавник

Снуюсь на тій дорозі до Лелюхова
Останній поезії Лелюм-полелюм
Ось соняшник із-за хмар вихиляється
О доброго дня Тобі мій приятелю

Ось дорога через серцевину осені
Шипить у Попраді листя мов іскри
Кидаю й кидаю чорні кетяги чарів
На вир вітрів вогнистий

Провесінь

По вовках що відійшли жовті дими ліщини
Обкаджують святиню лісу гірські хребти
Вовну снігу звалену на дорогу скубе вороння
Христос у верболозі котики гладить ніби гріхи

Церква вкрита мов ватою березневим снігом
Позбавлений господаря від старощів вулик зчорнілий
Відсвічується буря у ньому як бджоли що чують сонце
Вже коня по оболоні жене Святий Юр на старій олії

Полишаю Краків і його шістдесят костелів
Сюди поспішаю на провесні де церквіці на гірських полицках
як забавки
Волочусь сюди з тим своїм руським вишиваним прізвищем
З ангелом чорним мов ластівки

З родинного присмерку

З родинного присмерку
вирізняється
біліє
прадід мов пугач

Мав він дім
копами пшениці
підпертий

І коней
гнідих табуни

І велику
як містечко
пасіку

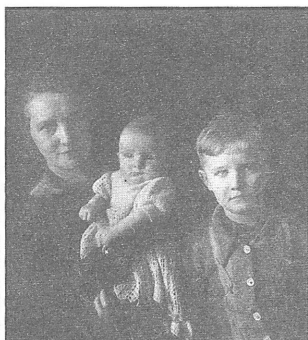
Бородатий прадід
нікому не кланявся
сидів за столом
як Пантократор

А взимку
сходилися люди
до Гарасима
на байки

Теру Рибаківича

утрачав мене мій учитель р
не на свого стандарту з
то велика роща татара бреше
нат в шкільці повстали ук
еще же jestem українським р
мій Діадек сиди на Тове
є лує ~~жестом~~ жеро же сідке і с

ПОЕМА

Руський ліхтар

1964

Моєму Великому Учителеві Казимирові Виці

Найдужче мені до лиця
свічок
голуба трійця
з цим руським ліхтарем

З тією ніччю
коли пишуть у печі
лихо слов'ян

З тим містом приспанім
стереженим
германськими вартами
бронзових дівиць
похмурих каріатид

Викликають свічки
кидають тіні
вже церква мається
над шафою

Три маківки церкви
стегнами заколихали
зійшли рум'яні святі
зі стелі

Агафія
Софронія
Олеся

Князя клячі
сніжні клячі
так вибрані
з-поміж дівчат
що померли
надто юно
гінкі стегна
до струмочка
увійшли рядочком
три сорочки
як ті гуси
невмирущі
В зіллі дзвонить
зіркач сміху
за піччю

Святі миють
окраєць тіла
і перуть обрус
церковний
султан зілля
вишиваний
дикі кмини
і полини
і ті плями
що кривавляться від зради
ті брунатні привітання
і бравади святих
руських
[...]
Скребуть святі
горшки церкви
келих церкви
ржею зжертий

скребе схизму
братовбивчу
гнівне скребло

Святі миють
церкви цебра
і танцюють
цебра танці
руські

Так сп'янілі
повні крові
вигинають
на двох ногах
цебра в танці
Україну
цю велику
і єдину
цямровину
крові повну

Рум'яниться вода
від мозаїки тіл
від візантійських панночок
від гріхів брунатних
тітки України
червоніє
що за німця
віддалася
спав на печі з нею
німець

Ах Софронія
ах Олеся
красні святі
грішні святі
з ножем в руках
одним стегном
вже в гаремі

Став я з крісла і побрів я
завжди мимо
невловимо
біжить мана по валунах
по епохах і по печі
і десь гине
у святими
мальованім
руськім гаї

Вже Софронія
мов змійка
на паркеті
кров'ю вмитім

Знову давнє
у куряві зела
шафа тільки
лемент свічки

А тут грища візантійські
свічки носять
світи носять
свічку несе
Кирило-святець

Клуби хмар
ховрахів свисти
червінь маків
вказують
йому вже
перші форми
кирилиці

Від стелі хмелю гірлянди
сидять чорні янголи
на візантійській антені
як ластівки перед відлетом
до Салонік

Від стелі сурми полювання
полюють на Україну
різні народи
паде спис
за піч

І тягнуться
стелі снігами
православні
Несуть корутви
несуть самовари

І ведуть румака
що парад прийме
то чорний
кудлатий коник
просто з Азії
ступить румак
на асфальти

Дрібочуть
тисячі лаптів
по стелі

Біло від лаптів
як взимку

Візантія
Візантія
Візантія

У візантійському ефірі
тільки православний хор

А тут гришча візантійські
а тут над піччю пурхають
на вітрі осені
церковників чуприни
блакитні пелехи
скуйовджені
розпустили бороди на вітер
пурхають секти
допотопні
на церковних ліанах
пурхають
дивоптахи-чайники
літають лірохвости
попід стелею
східногалицькі
раріг розпускає
веселку пір'я
сидить сокіл
на стосі книжок
росте пуша

Пагорб печі
ген від стелі
до підлоги
Чорногору
вкрив густий бір
смерековий

На поляні світлиці
синьо світять
церковників оселедці

Відставні примари криві
примари бородаті
пискливо заводять

над вареником
над квасом

Гей ти
пливе вареник
у сметані
навзнак

Сам Костянтин
на трибуні
став Бескиду

*

Хто з вас перший
нас покине
пам'ятник
йому поставимо
Мирона

Знову давнє
в куряві зела
шафа тільки
лемент свічки

викликають свічки
кидають тіні

викликають блакитні пожежі
блакитні липні

викликають торговицю
з риком корів
іржанням коней
я стаю насеред світлиці
руський табір
що обороняється
дощем плачу
дитячою ручкою

Повівають чорними плахтами
бездомні ікони
сидять схилені як індійці

Вже при церкві торговиця
де з гір лемків продають

Тримають тиждень лемків
під тим небом дошками забитим

в тім курнику єпископськім
у тій Мушині

Ой Мушино Мушино
ти недобре місто

Викликають тебе свічки
зле містечко
що породило народові Йова
на в'язанці гною
у мух рою

Викликають свічки
із ситнику рудого
лемків-потопельників
лемків-вуглярів
що згоріли
разом з горами

Як по нашесті татар
гусячий хорал
церкви дзвонів
летів у яругу
хорал гармат
гавкали рушниці
зганяли рушниці
як пси
стада лемків

Пішла до вагона ікона
під багнетом

З невтїшним риданням
обняли діти
востаннє
гїр матусю

Ставай старосто ставай
всіх бояр буди

Зійшли зі стелі
дикі коти з Карпат
з бородами ассирійських левів
соколи злетіли

Пурхнув білозір
з кургану печі

Прибули фавни
до пустельника в гості

на борщ пустельник просить
шляхетну моль
нетлів достойних

Прибула флора
вже смерека
розсідається у крісло
із золотою шишкою
мов із берлом

А тут вже опівночі
люпинова гарячка
високі меди

А тут вже опівночі
вихиляється святий
із шат коралів
з пишноти візантійської
із застиглому ритуалу
посвяченою вихиляється
ногою ніжкою
святий руський

Пустіє голубий
іконостасу голубник

Кожен святий
з себе скидає
оздоби
золотий каракуль
стрункий біжить
юним греком
бороду
щоб як у сатира
чеше
біжить святий
у постолах біжить
по скельках Греції
по вапняках класичних
святий напис
згорнув сувоєм

Гарні тіла
легкі стегна
гарні греки
з Лелюхова

Не святі вже
бігуни вже

в калиновому вже лаврі
гiр дистанцію долають

Святий мчитьсЯ
марафонець
з цієї осені рудавим
смолоскипом

Біжать лісом
строєм стислим
одне лице
Дмитро один

Легкі тіні
чорні стегна
борід білість
в лісу смерку

Йшли юрби
разом із лісовою звіриною
разом із квітучою калиною
входив у пожежі
чорвоне море
руський народ
прикритий іконою

Нерадісні події
нерадісні каїнові переваги
зайнялася земля
від палаючої стодоли
і ні один
не виступив богатир
ані один Буслаєвич
ні з людей його
що сплять у горах
ніхто не піднявся

Половці гнали на кониках
парабелумами вимахували
ріка їм втекла
отож вигнали ліс на дорогу
тепер шумить
на роздоріжжі
висока зелень
золотиться шишок
канделябр

У церкві залишився
найнемічніший

із сільських дідуганів
Бог

Казали йому вийти
у самій сорочці
ноги мав він попухлі
паровоза боявся

У Мушині був
триста літ тому

Пішов на церковне горище
накрився веретою
заснув

Все йому з димом пішло
і корови і люди
і земля і небо

Тиждень тримають лемків
під тим небом дошками забитим
на торговиці

Лемко як півень дешевий
за десять лемків
можна старий чайник
купити

Ікона добре залатає дах
з церковного дерева
вийде гарна
свинарня освячена

У тій церкві
буде склад
гною народу

Працюватиме
кілька пророків
при свинарні
при ріпакові
у тій церкві
буде дім культури
буде забава
під орган

Софронії заголять
візантійські спідниці
і помаранчевих стегон

східний зарис
вийде світові
назустріч
завжди дбали ми
про культуру

І та церква
вже застара
вже її треба
розвалити
як буру порхавку

У мух роях
жовкне день
без єдиного дерева
гелгочуть церкви
жовкнуть святі
у святковій одежі
жовкне народ

Як дощ води
не принесе
ніхто не принесе
найбільше пити хочеться
теляткам і дітям

Виють по ночах
залізні вовки поїздів

Не падає манна з неба
лемки не є
народом обраним
а зрештою
де такий росте
народ обраний
у цілій
слов'янській околиці

Хто обрав і пощо
ті патлаті голови
назавжди
вже п'яні

Червоніють
калабані днів

У роях мух
жовкне день
без єдиного дерева

Не ворухне вітер
жодною пір'інкою
вмерлої голубки

Знову давнє
в куряві зела
шафа тільки
лемент свічки

Викликають свічки
викликають світу справи
ті стидливі

Про які писати
не хочеться
літописцям
бакалаврам
навіть мишці

Над ліжком жене по небу
отари хмар
кудлатий Волох

Нижче цвинтар завітчаний
у гірлянди маків
у центурії пурпуровий тюль

Руський цвинтар в Лелюхові
де золоті капели соняшників
де гарбузи гудуть
на майдані осені
де трав машкара
де відбувається
бал-маскарад
помертвих масок
візантійські грища
вірних

Ходять душечки попередрягувані
за дяка за дідька за себе
душечка з душечкою
вареником як
хлібом ділиться

Та чомусь не йде забава

Маски беззубі
задеревіло танцюють
на стопах звалнілих

Маски беззубі
маски з різками
маски з пурпуровим
султаном ґентурій
червоні басамани
співають

Мім мімові
щось показує
щось купують
якісь арії
чистилища
якісь коні

Худі душечки
святково зодягнені
у лампіони
у гірлянди
блукають мороком
закаляні гноєм

Душечки душечки
поїдете на Захід
разом із живими

Прибули улани
половці заходу
під трупарню

Стріляють горлають

Тут
душечки видають

Душечки по ярках зганяє
біла вівчарка

Бігає то тут
то там

Русь
як корова
що вирвалася
різникам

Вже худоба
готова в дорогу
геть засмучений
іде віл

Стріляють горлають

Кожна душечка руська
бере зі собою
свій найбільший гріх
що руська
і шикується
до вигнання

Стріляють горлають

Діти від гріха
звільнені
горлають половці

Дивні походи
вмерлих душеньт
як походи дітей Войткевича*
марширують до місяця
марширують без музики
марширують без трембіти

Так багато мужчин
так багато жінок
а такі малі душечки
майже порошинки
а такі маленькі
гріхів клуночки
а такий писк
як польових мишей

*Зійди Господи з неба
бо нам тя ту треба***

Стріляють горлають

Дивні походи
Марширують до місяця

Дивні табори
скелети коней
скелети котів
скелети псисьок

Стріляють горлають

* Вітольд Войткевич (1879–1909) — художник, представник польського модернізму. Тут асоціація до його картини “Хрестовий похід дітей”

** українською мовою (прим. перекладача)

А позаду улани
деякі без рук
деякі без ніг
похованих в лісі
Бандерою
про якого
різню міську
різню сільську
у гаю-гайку
вчинену
ледь галуззям
прикриту
примітивно закидану
хай оспіває
червону пісню
хтось із Бандери
шляхетського роду
якийсь різник
хай признається
до сокири
хай тітонька Україна
у вінку з калини
із косами
щось нам скаже
про свої вовчі ікла

Так як я
у нашому
признаюся гріху
підлім ницім

Цвинтар прикрашений
для балу чорного царя
руський цвинтар в Лелюхові

Зруб
по звалених хрестах
буревій
святого дерева
при гробах
постаті трав
у білих плащах
як зграйки голосільниць

Не знати вже
хто спить на підлозі
давно спорохнявілій
без хреста
в головах

І де ті
Іллі Муромці
де ті Івани
бичі сини
чи за тою піччю
чи за тим мисником

Де святі
лицарі України

Де ті дитятка
що світ піднімали
як гарбуз

Де богатирі
з кленовим мечем
мальованим

Чому
з неба не зйдуть
люпиновим помостом
під ікон лісом

Чому Бандери
не переважають

Не знає того
жодна сторона
зелена світу

Шумить вітер
в Божім домі
без вікон

Жене по небу
отари хмар
кудлатий Волох

Осінь їм лише
будяків свічку
запалює

Вінець шумить
листя

Загублена в просторах
душечка
квилить над горами

*

Знову давнє
в куряві зела
шафа тільки
лемент свічки

При руськім ліхтарі
при зеленім
калиновім полум'ї
ніч проводжу
у чуванні

Я пильную
цуркви пожитки
Святий Юрій
Преображенський
мечем проганяю
нетлю і злі духи

І тих проганаю
міністрів у золоті
що наказують мені
грамоту укласти
солодкий медівник
позолочені літери
царську похвалу
єдиномисленну

Котрі кажуть
що потугу царя
за рік не об'їхати
птахом не перелетіти

А що мені до того
церковникові
і взагалі
церковникам

Нехай інші
над вареничком
цареві співають

Нехай інші
перед соняшником нашим
торбани* настроюють
адже стільки
плазунів

* старовинний український музичний інструмент

При руському ліхтарі
ніч проводжу
у чуванні

Часом тільки
ікона крізь сон
заплаче

Щось забурмоче
Святий Володимир
переїдеться
по стелі

Вигляне у вікна
на половця
але там тільки
готика Кракова
у дощі

Часом тільки
здіймуть галас
чистилища душечки
на старій коругві
подібні на ящірок

Дивне дзижчання
тьми-тьмушої мушок
з потойбіччя

Часом тільки
шкапа столу
пройде далі
поскубе травичку підлоги
геть затоптану
в пилюці бур'янів

Часом тільки
букету зілля
в пилюці волосяниці
торкнеться якийсь
весняний вітер

Ту ніч
проводжу у чуванні
над своїм смутком
від якого
корона життя
жовкне

Ту ніч
проводжу у чужині
над своєю самотою
з тою свічкою німою
з якою порозуміюся
хіба жестами
з якою ходжу
по великому покою
як церковник по церкві
де дим снується
мов на згарищі
звідки усі виїхали
але не знаю
чи ще прагну когось
окрім ночі
окрім листа до видіння
але не знаю
чи ще прагну когось
у тому панельному содомі

Не вірю
у названих батьків
своїх народів

Ту ніч
проводжу у чужині
над погорільцями світу
жидами лемками
над собою
найбільшим погорільцем

Ту ніч
проводжу у чужині
над старими книгами
врятованими з пожежі

Над тією майже мудрістю
дяка із Сянока
не потрібною вже
навіть молям

Ту ніч
проводжу у чужині
над візантійським непотребом
над рештками скарбу
Костянтина
що їх мені звезли
з Бескиду

колісницею Александра
із впряженими волами

Ту ніч
проводжу у чужині
над тим золотим шоломом
князя пісні
який браття
не на кожній
ясніє стодолі
не кожен його знайде
на свого життя
дорозі доріжці
за яку
все я віддав
у лахмітті сиджу
вовною куряви
навиворіт
у воду вмочаю
худий місяць
бо так я хотів
і так у книги
запишеться
засвідчив я
цілим життям

Ту ніч
проводжу у чужині
над церквою старою
що осінь її розібрала
що вже
лягає поволі
на землю
як корова

Ту ніч
проводжу у чужині
над прадідом
що мешкає у домі
яблуками засипанім
що байками сипав
із вишитого рукава
що за жменю сливок
хотів село спалити

Ту ніч
проводжу у чужині
над тією шумливою

берізкою генеалогії
над кропилом
руїною Україною
над тим що колись
за один рукав
тягтимуть поляки
за другий Україна
шукатимуть Гарасимовича
церковного служку
з вареником під пахвою
сина Гарасима

Ту ніч
проводжу у чуванні
над світом ікон
над Дмитром
що вже засинає стоячи
над тим домом старців
який відвідує хіба
лелека
сива ворона

Ту ніч
проводжу у чуванні
над своєю долею
останнього іконопису
останнього
почуття старовірця
який у пúстині гір
ще вірить
що існує
світ без гравців
світ без гри

Ту ніч
проводжу у чуванні
над церковним правом
церковникові заборонено
втішатися світом
особливо гускою
людського роду
особливо Юлією тією
на гусячих ногах
тією рожечкою
тим рудим хвостом
тим іменем
майже святим
що оббріхане однак
трохи

Тією нудною дорогою
панібратства
зі світом

Де розмови
що певною мірою
що всіяке
що однак
де пан ад'юнкт
підкидьок природи

Ці розмови
з тією панельною
печерною людиною
якій так славно
йде
заяложена
карта життя

Скільки перо натерпиться
гусей славлячи
хто ж страждання
поверне перу

Ту ніч
проводжу у чужині
коли вже стільки ночей
стільки кілометрів пішки
з великою ведмедицею
по покою

Ту ніч
проводжу у чужині
над тою жменькою слів
жменькою маку

Яку зібрав
на своїй нивці

Як то небагато
як то мало

Щонайбільше зійде
два три зернятка

Два три полини
для нащадків

Літають нетлі
лежать старі олівці
ветерани поем

За вікном
великої ведмедиці
голова

За вікном
у панельних печерах
панельний сон

За вікном новітній місяць
що розуміється в техніці
і на устаткуваннях радарних
нудить святе лице

Пурхає світу
рудувата нетля
пурхають драми
нікому непотрібні

Не личить князеві
що сидить у соболях уяви
шкодувати за чимсь
що відійшло
по кісточки не сягало
що прийде
також на пісню
не заробить

І тільки іконописцеві
треба писати
ходити зі свічкою
по горищу життя
записувати самотності
ласкаву куряву
боронитися перед лиця
цивілізованим
вепруватим овалом

За вікном
у панельних печерах
панельний сон

Плинуть над дахами
сніжні новогради
чути високо

крики їх лебедині
сипле сніг середньовіччя

Пурхають ті наші
святі написи
пурхає та скарга
пророка Русі
для світу незбагнена

І гучить північ
видихне музикою
руська трембіта
просто в готику
Кракова

Дзвонять вареники
літають руські янголи
мов ластівки
над Вавелем

І дуднять дзвонів
золоті відра

Візантія
Візантія

Візантія

Тому Рибаківському

утрачав мій український рід
не на свого стандарти злітий
то велика роща татарна брехли
там в сімці повстали укр
тє ж єсть український рід
мій Діадек сиди на Тосемі
є вчє ~~жестом~~ жєдн жєє сєзичє і счє

ІЗ ЗБІРКИ

Підсумок ЗЕЛЕНІ

1964

Жовтень

У горах
червоношкірі олені
стали на стежку війни

Під лісом
стоять червоні полки
зимових птахів

У мряці їде
віз без коня

Бо певне
кінь сидить на возі
відпочиває в кожусі

А віз йому тягне сама
предвічна звичка

Лемківщина

До бані церкви цибулі червоної плачуть осені
Поранком вже іній осідає на Святого Михайла мечі
Голодно й холодно руським святим під тонким пурпуром олії
Під хорами миші пищать старослов'янським наріччям

Із голоду святі пастораль гризуть греко-католицьким зубом
Позривали усі яблука зі свого зеленого фону
Пропав кудись їх Василь вірний слуга
Нема кому святих похастувати руським співу напоєм

У дикій гущавині світять церкви шоломи
Як полки Олега урочі
Вуліла у цілковитім погромі
Малинова горобина як коругва тріпоче

Злоцьке церковне небо

У дуплі ікон безробітні пророки дрімають
Обороняються від світу лілеєю непороччя
І планети схожі на соняшники кружляють
Блакитним шатром церковці

Є там і місяць з борідкою худий як дячок
І є смагле лице комети з хвостом вогнистим
І сонця левина голова і звізда синій пісок
І пливе свята Ольга з очима пречистими

Триває небо лемків — кружляють планети
Цупко вросло у землі церковне коріння
Хто спинить сонце лемків у яструбиному леті
Хто спинить їх малу бринячу як джміль країну

Лемківська елегія

Порожньо в церкві лиш хрестом розпростерті
На помості сонце і місяць сонливо
Дорогою замість вірних нині мурашки ідуть до церкви
І ростуть святим у руках квіти правдиві

Восени церковний дах на вітрі
Затріпотів і мов яструб злинув
Нині коли блискавка присвітить
Струмки сліз святим ринуть

Або сніг їх вкриває
Білим горностаєм
Або припорошені
Черемховим маєм

І спить лемківський святий як білий сович
у золотому дуплі ікони

Самотній як його палець
Піднесений д'горі

Греко-католицька ода

Трохи це дивно бо і Дмитро із Салонік з античною зброєю
І Пантелеймон грецький цілитель із ложечкою і касеткою
І Ксенія сестра Ксенофонта й Анастасія сестра Сафони
І Агей і Лаврентій — мученик кожен пролив кров грецьку

Воскресли усі на Костянтина веління
А тепер на золотих кружганках іконостасу ведете балачку
А тепер тут у Злоцькім у церкві вам зима бороду білить
І тремтите на липових колінцях у гарячці

Євхологiон

Євхологiон
молитвослов руський

Вишиваний червоним
руським письмом

Шумить
пожовкле листя
оздобних лiтер

Святi
вилiтають з дула
з прогнилої обкладинки
як бiлi пугачi

Постарiвся дуже
звiринець книги
сплять вже вiковi
леви i дракони

Євхологiон старенький
сплять сарацини
у гризному описi

Євхологiон з пожежi винесено
гнiздяться у нiм
райськi птахи
на калинi

I червонi
слов'янськi словеса
найпростiшi

Євхологiон
молитвослов руський
що спить як пугач
напханий
наiвною вiрою

Кризь сон
слов'янкує
смакує солодко

Вовчi ягоди
свої

Никифор Дровняк

Колись обірветься барвистий іконостас Никифорових днів
Колись зайде це руське сонечко за горбок пелехатий
Увійдуть до хати торкнуться плеча скажуть спить
А його вже на вогнистім возі до себе завіз Пантократор

Та поки що криницькою вуличкою Никифор іде
Пори року нуртують між його лахміть
Він києм відганяє від своєї свободи
Як пса наїжачений світ

На щасливому дереві світу
Почеплено будку йому смарагдіву
Там він собі намостив гніздо
Сам у золотій короні

Вистромляє звідти голову мов оду
Спозирає на глупий криницький народець
Й образок за образком спокійно малює
Сподобляючись в Бога лемків щораз більшої нагороди

Омелян

Омелян схожий на руського ведмедя з казки
Що тупцює біля мене в червоних макових чоботях
Дуже завинив світові Омелян і його святець-батько
Що з розпуки до брам Пантократора вже постукав

З димом пішло Омелянове дитинство
Взявши хмару на плечі кудись його дім подався
Ночами гієна будяків гавкотить на згарищі
І не знаходить нога в бур'яні вітцівського порогу

І поїхав у візку на вигнання народ із козою на мотузці
Розметала церква свої дзвони у долах із відчаю
Сумний як святий сидить Омелян
Стягує його земля бур'янів зелену косу все густішу

Березнева ніч

Вітер ходить горами
як ведмідь
дерева ламає

Гавкають пси

Утікає до Попраду
сніг
як біла видра

На столі
каламар
аж із берегів
виходить

Березень

Березень
березень
широко розлилися
березневі тижні

Гуска єдиний
засіб комунікації
в околиці

Повінь пере
церковні обруси

Із усіх святих
тільки Іван Хреститель
вдоволений

Хрестить і хрестить
від ранку й до вечора

Квітневе смеркання

Бескиди
удень ходили
тепер сплять

Шпаки
удень свистали
тепер сплять

Електрика
удень спала

Тепер пробудилася
випустила паростки
по цілім містечку

У ніч на Івана Купала

Уривки

2. Купальські напої

О полумисок місяця
виплив на небо
повен виноград
й овочів

О купальське
містечко чубате

У кожному домі
купальський Іван
зелений дружба
у маковім котильйоні
злітає під стелю

У кожній руці
кухоль шумить
як гірська ріка

Літає
мушинський Іван
літає світу
зелений гарбуз

Раз на сто
купальських літ
ой гарбуз

Танцює лошиця
з господарем
чорне стегно
клуби згуби
у ситці лошиця
як муринка

Ой гарбуз

Танцюють вила
як дідьки
над юшкою

Ой гарбуз

Снопи з полум'ям
витанцьовують
влізло полум'я
під спідницю копицям
ой гарбуз

Раз на сто
купальських літ
позлазили з горища
баранячі кожухи
сидять на лаві
запалили люльки
від молі

Раз на сто
купальських літ

Ой гарбуз

І сільський злодій літає
жонглює міхами
злодій
з цапиними ногами
тупотить копитцем
по комину
червоні гребінь
на злодієві
[...]

5. Собітка

А вранці
я пішов далі
аж над церкви
станцію
візантійську кралю

Аж над того
Костянтина
на курячих ніжках

Ген де Карпати
голову зводять
ведмежу

Ген де б'є золото
люпину карбівня

Де яструби за дня
сиділи на копах
як нерухомі місяці

Де жидівський цвинтар
як руїни Єрусалиму
у полинах

Яре яре
із жовтою зіркою звіробою
місячні руїни
небіжчиків міста

Все повалене
як потрощені
таблиці Мойсея

І тільки
кагал
ворон

І тільки ящірки
як цвинтарні жалібниці
кульгає окопище
на жаб'ячій ніжці

Біліє
черемхи талес*

Лисячі шапки
вже лисами стали

Леви Юди
дикими котами розбіглися
по буковім гілляччі

Я взяв довгий соняшник
як стару трембіту
заграв
[...]

* талес (гебр.) — шарф у чорні та білі смужки

Злоцька ода

Злоцькі злоцькі плинуть у хмарах
Злоті ковпаки церкви староруським блиском
Чвалує мій патрон на старій олії
З язиком меча вогнистим

Хто зна чи я руський чи білоруський
Чи з'ява билинна із мохів церковних
Гей шумить вітер в генеалогічній берізці
А може я став просто лемків патроном

А може це тільки нові преображення
Нові втілення собі приписує Преображенський Юрій
І нічого більше хіба докидає руських вареників
І ще хіба собі в димах осені гарасимує

Злоцькі злоцькі плинуть у хмарах
Злоті ковпаки церкви староруським блиском
Чвалує мій патрон на старій олії
З язиком меча вогнистим

Гену Ротачу

...
утраляй мє мój витетететє рєдї
не ма свєго стєндєрєтє стїлї
тє велїкє рєчє тєтєтє стєвєтє
...
тєтє в стєдкє рєчєстєлї цкєтє
тє тє јєстєт цкєтєтїскїт рїс
тєтє Дїзєлєк стєдчї тє Тєвєтєтє
тє тєтє јєстєт тєтєтєтє і стє

ІЗ ЗБІРКИ

Будування лісу

1965

Будування лісу

Я будував ліс

Білив берези
наволікав хмари
збурював бурю

По теплий
південний вітер
їздив аж в Угорщину

Розіклав
столи полян
визначив птахам
регулярні лінії польотів

У глибокому яру
збудував сховки
на сніговий рис

І заборонив деревам
поганські обряди

З того часу
дуб має тільки
родити з природою
листя
а не гадати
що він шелесткий вівтар

Буря то тільки
напруга праці в природі
а ніяка
надприродна сила

Ліс це не
метафізична прірва

То працює тільки
виробництво зелене

І так оце виник ліс
з'явилися звірята
і виросла на них
руда шерсть

Я збудував ліс
збудував зелений

щедрий покормом
для віршів

Не з імли
але з природи
крови і кості
я збудував зелений
абсолют свій

Пробудження в горах

Телиться мла
Приймаю від неї
День

Випрямляюся
У плечах гір

Виходжу на поляну
Вітає мене рись
Що стереже мої забудови

Ловлю сивки беріз
Що ходять по цукор

І запрягаю їх
І їду у свої гори
Аби завезти
Ці довгі поеми
Що лежать там
Вже декілька зим

Ведмідь

Виходжу надвір

Гучить провесна у стовпах
Дощ висвячує анемони перші
Попрад зимові бруди пере

Димить котел Карпат
По блакитному льону снігу
Важко ступаю як ведмідь
Бурмочу про щось хмарам

Не кожне полювання
Скінчиться отак як прагну
Не кожного можна
Важкою лапою вбити

Приречений на ці гори
З кількома порхавками церкви
Із заповідником лип

Дрімають у їх зелених льохах
Я не приймаю радості
З-під снігу виходять луки
Чорні від отрути

Приречений на ці гори
Важко ступаю як ведмідь
Давно вже пробуджений
З віри й надії

У різьбяр Пецуха на Каспрусях у Закопаному

У Пецуха
прачас дме духом

Там із живота природи
світи виходять

Там по хаті ходять
не пильновані
миловані
липові колоди

Ведмідь
і молодий дик

Дерево ласкане
щойно назване
муркотить

Там лиця звірят
вознесені
народженням піднесені

Ще світом подивоване
ще на ногах не встояне
липове дерево

На шафі рисі
із зложеними руками
на липовім подолку
Ще у Пецуха
перші дні сотворення
димлять у грубці

У Пецуха
прачас дме духом

І вийшло з-під столу
схилило вікову голову
дерево букове

І хвостом махнуло
як шалене майнуло
по палеолітах
по печернім світі
по хаті

Бескиди

Стовбури спалених гір чорніють
Вправляється у реквіємах вовча зграя
І писані червоним патиком кирилиці
Вітер старі книги під ногами гортає

І голодної церкви святі у личаках
По здичавілім саду тиняються юрбою
Тріангуляційний знак хитається як цюгла
Блукають лісами голоси замордованих

Бородате візантійське обличчя обрію
Каїнові терени порослі ялівцем
У церкві з руського Бога здерто позолоту
Не відомо чи не був бандерівцем

Хитаються голови як церковні бані
Реставратор іконою мов дитина тішиться
Ікона має чорне лице Каїна
І сидить у мороці як вовчиця

Стовбури спалених гір чорніють
Лиш вітер і пустка і яструбів вітрила сірі
Оцією дорогою каже селянин святого Володимира вели
У німецькому френчі схожого на зарослого звіра

У горах

Все є в горах що я кохаю
Усі вірші у буках
Завжди коли туди повертаюсь
Клени мають мене за внука

Завжди коли туди повертаюсь
Сиджу на ослоні із місяцем
І шумлять кропила беріз
Далекі міста пропадають на місці

Я там народився у письмі
Все горам заповів по смерті
Я один лише знаю Синай
На прутик ялівцю обпертий

І червінь калин мов кирилиця пише
І на трембітах проголошує бір
Що одна є на світі мудрість
Твір списаний з гір

Осіння церква

Шарпає вітер всохлу виноросль віри
красні вишивки Божі на вітрі грають
Наш Дмитро розпродав дубам тіари
і до чину листя вступає

І вже ікони велика тужільниця
не завітла в ніч воскресіння
Зійде над головою церковника
маків земне полуміння

З трембіти бухає пара на гори
стопи святих щербить вірників плач
Салом намащується борсучим
на довгу зиму фатуму Пан

Який-бо макове життя дав
по маковім хлібі наші мандри
Обладунки бурі на себе вкладає
з хмарами б'ється — во ім'я хмари!

Який є нашим Трав'янистим Паном
в долоні бере мечі із інею
У Пана спільно воли і люди
з маку кубла устелюють

Вже срібним крилом Святий Михайло
нам райського хліба не крає
І буре стадо диків женеться
небесної полонини золотою муравою

Молитвослову велика риба
вже не плюскоче в ногах Саваофа
Зимовим птахом вітер повіває
на кириличній червені слова

Святий Юрій

З неї — в горах розпочинається осінь
Із горобини — рум'яної деревини
Святий Юрій шаблюкою учинює
Серед грибів осінню різанину

Рубаниця з білим руків'ям
У хмарах свище вулиця
Єдине що Юрієві відомо
Гірські краї і Мадонни

І топче оспалі шапрани
Кінь помішаний з ангелом
Утікають стада диків
Перед сином неба задеристим

Не люблять його повелителі душ
Бо він татарин взяв церкву в жони
Хай буде портрет на кожнім плоті
Не поклониться жодному

Не Юрієві це часи
Але Юрієві ліси
Там він має збудувати Бога
Знайти його у поваленім борі

Єдине що Юрієві відомо
Гірські краї і Мадонни
Єдиний над ним обрис влади
Хмар балдахін кучерявий

Лєну Котляровичу

ушвалий ся мій шкелитек' рой
не ма свого стандарту стуну
то велика рожу татарск брешки
нат в шодку рокошату цкте
сеї те jestem українським рій
мій Діадек сиди на Ташевск
є іує ~~жестом~~ Jego же сїзіме і си

ІЗ ЗБІРКИ

Польські Мадонни

1969

Мадонна з Кружльової

Що тут робить
у великому музеї
ця гір Панна
найкрасніша
з високим чолом
та макова готика

У Кружльовій
коли збирала ягоди
ангел у золотім лейбикові
Синочка їй звістував

Замислена йшла межами
ангел як великий яструб
за гору відлетів
що у селі скажуть
замислена йшла межами

І був у лопух сповитий
Синочок
і покладений на
чатинні
і Мадонна дрібна
як гілочка цинамону
із Синочком на руках
розвішує райтки
на ялинах

Що тут робить
у великому музеї
на узгір'їв
сонному схилку

У Кружльовій Мадонна
брикала на теляткові
ловила руками марен
до присідка Святкової
до мами Анни ходила
по кріп

Струнка була й зелена
дрібним дощиком
покроплена
у небесному образі
Тут у далекому місті
у позолоченій залі
як у порожній стодолі
як мак в'яне
Мадонна з Кружльової
без ужинку
у заграві забобонів

Перед бірюзовими вітражами
Мадонна з Кружльової стає
на південь лиця звертає
золотий листочок
на зелене крає

І знає
зі знаків неба
що вже осінь

Що рудіє
її старе помешкання
поліхромії
золоте колосся
не зібране
блакитні братки
готики

І знає
що вже осінь
що порожній
на ясені
хилитається
костелика кокон

Мадонна з Кружльової
ходить ночами
по тих міських засвітах
по залах музею

Тут грушу посаджу
а тут хай
росте собі
ялівець

А тут мої стежки
заростуть порічками

Тут мої стежки
тут мої

І спить
у липах

Мадонна під Барчицями

Несподівана
біля тої сливи
нічого не пишуть
путівники

Тут піраміди
кам'янця
тут мене ніхто
не знає

Блакитна
і біла

Попрадом із гір
ти приїхала

Серед пияків
чуюся непевно

Благослови нас

Дає пиріжка
дає рижиків
дає меду
велика тут потреба

Тобі
королеві неба
чий скроні
овівають сніжні
черешні

Я'м змучена
смертельно
рани великі
на нозі

Сипни
рудим просом
ласки

До подолка
сипни зерна
в той подолок
що мов лука

Адже сидиш
на скрині Барчиць
бо Ти ж
небес владичиця

Володарка пилюки
гудків автобусів
порожніх слоїків

Адже Ти
така округла
така дородна
Мадонна
Така вже
наша врода
така підкарпатська

мода
на нас ніколи
біді не видно

А небес
великий Панунцьо

Має нас
тисячі фраїрок
літають янгóли
лиш не тут
тут ворони

І так
на зливі
у плахті ся хитає
Панна
пречиста

Пише скаргу
до Синочка
що в тій куряві
Матуся мліє
тут тобі жодного
весілля

Я йду
залагоджу Тобі

Мадонна з Придониці

Великі нашепти
у Придониці
Шепоче напис золотий

І готика крокви

І хмарка шепоче
на хорах
Шепіт
у кожном золотому
завиткові

Шепоче напис золотий

Вітаємо
у лісочку ружанім

Шепоче Мадонна

Ах
як земля далеко

Шепоче напис золотий

Розмовляють
зелені жучки
на бірюзовій сукні

Шепоче Мадонна

Ой
вітер підвіває

Шепоче напис золотий

Ти стоїш
на місяці
на землі

Шепоче Мадонна

На цукровому буряку
на ріпі

Шепоче напис золотий

І в тій
золотій короні

Шепоче Мадонна

Ой
шапко велика

Шепоче напис золотий

Сиплеш
білою порічкою
на липня тропіки
на спеку

Шепоче Мадонна

А где річка
викупаю синочка
где Йван Хреститель

Шепоче напис золотий

У короні Бескидів
є озерце зелене

Шепоче Мадонна

Якби-м зняла
ті золоті бляхи
волосся розпустила
бляхою забите
є місця вроди

Напис
Мовчить

Мадонна з Пташкової

Єдина в Європі
Княжна
Що горобці летять
До берла

У короні
Як сніп люпину
Мадонна
Зі соняшником

Стереже часи
Казимира
І з липи дерті
Личаки

Ховаються
У золотий рукав
Чорні пальці
Від чорниць

Ти нам
Прихиляєш гори
На морозі дістаєш
Рум'яні личка

Хай нас Синочка
Благословить

З одним палюхом
Рукавичка

З Грибова
Пан Кукла Йоахим
З божих деревин
Дім поставив

Мадонна
Трьох королів
І стада верблюдів
Стоїть
На пстругові

Велика тут
Лісова країна
Тут на Гавриїла
Не спромогтися

Отож вклякає Дівчинка
На піску
Вклякає при
Пісенника ліску

Ти нам
Прихиляєш гори
На морозі дістаєш
Рум'яні личка

Хай нас Синочка
Благословить
З одним палюхом
Рукавичка

Яструб їй
Синочка звістує
Квітучою галузкою
Шипшини

І в ті її
Райські днини
Сиплються
З-під корсетки перстінці

І хилиться корона
Як укріплені міста
Як то родичам
Оповісти

І ще за турботу
З Бескиду яструб
Три курки-цісарки
Ухопив

Ти нам
Прихилиєш гори
На морозі дістаєш
Рум'яні личка

Нехай нас Синочка
Благословить
З одним палюхом
Рукавичка

Має сни
Повелителька неспокійні
На віків чорній
Скрині

Те що личить
Солодощам
Має запах
Червоної конюшини

Серед золотих
Польщі решток
Серед верб
Кучерявих вішунок

Зозуля кує
У долоні
З Пташкової
Малій Мадонні

Мадонна з Красноїлля

*село в Карпатах, що перестало
існувати у XIV ст. з невідомих причин*

Геть Тебе лісовий
хміль сповиває
а Ти ж прецінь
гір Марія

І над Попрадом
завжди з Твоїх риз
починається осінь

І так стоїш
над тим Милицьким
потокком
що до світу
трохи боком

Вночі
кабанами
підкопана
стоїш заслухана
в осінь

Так так
похиlena я стою
під ногами
хатки мої
церкви мої
моє село
Красноїлля
і над берлом соняшника
той джміль світу
важкий дзиччить

А під ногами
Милицький потік
в який витрясаєш
грушки-дички
велику малину
нічого більше

Так так
похиlena я стою
і під ногами
юрб говір
і дзвони дуднять
моє село
Красноїлля
і над берлом соняшника
той джміль

А під ногами
Милицький потік
по якому перейти можеш
повен
листя золотого
і під ногами
борсуків лігвища
нічого більше

Так так
похиlena я стою
і вітер гладить
мої локони
і мене несе
процесія гір
щораз швидше
моє село
Красноїлля
і над берлом соняшника
той джміль світу
важкий дзиччить

Але то
потік мчить
через той плющу
великий зільник
тим яром кабанів
тим червоним хідником
грибів

Так так
похиlena я стою
тут велика пуца
яка перейде на Сина
я тут владарюю
у дрімучому лісі
тут всі мені знані
бескеддя
кожне козля
кожне стебельце

Та нині ледве
березняки
ховають Твій стан
Твої на сукні
зорі

Так уже вечір
засвіти мені свічки
із зеленим листям
Ах який великий світ
а я маленька
змерзла мені рученька
шумить
вітер в ясенах

І по липовій резервації
на Міковій

вже Сьверад-пустельник
не ходить

І хто мене тут
перед хмар звалищем
боронити буде
хто сяде
на словацькі опудала

Я

Тись милий
так так
веселі дні були
веселе село
Красноїлля

Яке запалося
на усіх мапах
світу
ще за
краківських королів
за єпископа Гамрата

Від якого
я зосталася
велика тужільниця
що яструби пасе
на порожнім небі
Словаччини

Від якого
я зосталася
з великим берлом
яким розбороняю
оленів у поєдинку

Яким жбурляю
у лісові хащі
у червоні сойки
у диких
лісових панн

І в ті ворони
що з церкви вилітають
аби лемків
пустиню заорати

І так
руда Маріє

геть Тебе лісовий
хміль сповиває

Почервоніли
Твої ризи
найласкавіші

Книгу пір року
читаєш похиlena
на її жовтих
сторінках

Як звично
як завжди

Над тим
Милицьким потоком
що до світу
трохи боком

Лісова Мадонна

Заростає оздоба різдвяна
ялівцем
заростає
в оздобі панна

Мадонна прекрасна
лісова Мадонна
але мовити
не годна

І тільки чорні
личка
із-за букового листу

Хто Тебе так
вималював
же ти Патронка мідянки
із зеленим лоном

То через диків
і комарів
і опришка Процьпака

І що ти
тут робиш

Їде коляса млаками
то ще її
зіпхну
тим рогачем

Чи то берлом?

Берлом.

І що ти
тут робиш

Я паную над диками
і ласицями
і тим великим
золотим листям

Де Фрицова
Лабова
Чачів
всюди паную

І чому
заточуєшся
на гір
букових кадубах

Бо-м п'яна
ферментом листя
любовною піснею оленів
і тим святим
Губертом

А яка Ти
з якої сторони
походиш

Не знаю

У бароковій масті
Флоріане
карпатських племен
розпуття
але в Мадонні
ще більші

І з кожної сторони
по-іншому шапка
з волосся бахромою
з десятьма косичками
виголошує одкровення

Зі сторони Угрина
Мадонна на коні
у голубому лейбикові
Матрона Лемків

З півдня
у кучерях Ренесансу
у золотих спідницях
їде на волах
словацька королева

А із заходу
говорить польською
з куницями
в червонім листов'ї

І ще волоська
І кажуть
із романським профілем
за тим
всохлим бадиллям

А для мене
це нічна Мадонна
з волоссям
до п'ят
що гори і стодоли
пильнує

чи може просто
руських опришків
патронка
на свист якої
присідали коні
чи наречена дубів
з нагими стегнами

Хто зна
тут прецінь жодних містечок
ледве хмарок горстка
рудіє дорога угорська

випірюється
Лісова Мадонна

І це певно
що ні Пйотрова
ані Нітри королева
ані в золоті
з Києва

лем букова

І ще певно
що її
з тої рідної
глушини
з червоних барлогів
листя
волами не зрушити

І замість хорів
херувимів
оленів рики
під голубим плащем

І замість рубінів
міхи шипшини

І так тлумить
римську віру
як пожежу галуззям
Бо це поганів
зелена Матір
бо це яструбів
сваха

Рудіє у ній
грибниця гріха

Корона
понад Бескид вища
і тиша

І це певно
що ні Пйотрова
ані Нітри королева
ані в золоті
з Києва
лем букова

Мадонна в Бігоничах

На тлі димарів
на тілі жовтих димів
Мадонна в Бігоничах

Ходить по полях
двоповерхова
по камінцях скаче
Карпат
відчитує льодовикову епоху

Як ведеться
Королеві Неба?

Казали
що тут тиша
що нікого окрім бабки
що запускає
бірюзові вітрячки
і крім джмеля
що торкає
віночки зела

Руська балачка
трактори й трактори
полошать мені янголів
і так пихкає
фабрика
що аж хлюпоче
рум'янок
у слоїках

Мадонна не працює?

З ким Синочка
залишу
з воронами?

Зрештою
у діадемі прибирати
теж порядок

Зрештою
я тут стою
як звичайна верба
а прецінь же
я Мадонна Свята!

А нехай це Кінга
що на зорях стояла
і той Богуфал
ворожбита великий
до якого
рекли гриби
хай засвідчать
що-м Мадонна

Знаю знаю
а по горах
ані сліду

Бо так задимлено
що не зодягну золоте
тут же почорніє
та й тут
на животі сажа

І благословляєш промисли?

Що ж маю робити
ідуть люди ранком
то ж зо три рази
скипетром махну
крізь свої півонії
поквапся
поквапся

А як господарство?

А при тамтій стежці
є дикі порічки
часом до кіоска
посилаю Флоріана
а там
лайка на лайці
що аж затуляю Синочка
або відлітаємо

Часом їду
до Барчиць
там зелень буйніша
і Сестра
трохи спокійніша
там тільки шелестять
ленти Попраду
і заповідників липових
бреньчать
фісгармонії золоті

А знаєш
Ти що бігаєш
у золотих сандалях
тоненька у бедрах
мов ясенєць

І котрій джміль
станик розціпає

і як засинаєш
похилена джмелинко
я Тебе кохаю

На тлі димарів
на тлі золотих димів
Мадонна в Бігоничах

У сині плахти
спеки
разом з головою
закутується
і спить
гір Марія

...а далі
залізничні склади
далі
змеханізовані світи

Мадонна з Придониці

лісовий церемоніал

У лісі
в якому стоїш
джмелі літають
а надворі
заметіль рожі

Ти лісова Мадонна
у цілій Придониці
тут ліс найбільший
хоч полотняний

Така велика глушінь
у моєму газдівстві
раз був Гавриїл але
вже буками заросли
ті крила що його несли

Надворі сніг
під Твоїми стопами
зелень

Бо хукають на сніг
шат моїх святощі

Та шати теж
чорніють

Бо лущиться
Божий одяг
скидає шкіру
однорожець
і багато тут хмизу
спорохнявілих буків
по яких куниці скачуть

У лісі рож?

Так і рожка тріскає
і корона хилиться
якою собі присвічую
і та мала ніжка
на Божих стоянках
і сюди розбійників
великий припутень накликає

Так ти саміська така
і дорога далека
до Кобило-Городка

Так тут
лісова темрява
і власне не так аж
чудово
хоч у горностаї
тут січуть ніжки
морозу різки
слів крамаревих
я в далекім лісі стою
у комфорті тіла дерев'янім
і плющем поростаю
і листом невіри
що має рухи ласиці
Мадонна з Придониці

...біля веранди
горобина літає
наче якийсь
дракон червоний

Притьмом несу
Мадонні
черевики великі
зі соломи

Руська Мадонна Бересту

як гість

Попід ялин шитво злате
Несе кінь Небес Царицю
Так збудовану чудово
І пошиту в багрець слова

І друковане на сукні
Її життя царське свято
Кирилиця згадок навкіс біжить
І кінь біжить — зима сива

На обличчі теж записане
Її життя царське свято
Ти колись була моєю нянею
З ликом гнівним з ликом темним

Ти літак стрясла шабелькою
На корутві ти пливла над війнами
На коні Твоїм мальована
Рідна наша вся історія

Дім мальований й калина
І родимі святі лиця
І події дому в гривах чвалу
Пантократор як дідусь в тіарі

Ти Бересту Богоматір руська
Над моїм живеш дитинством
На коні цілім у крові
Мчишся через дозрівання

Білі лиш коня путові кості
Від вчашань в зелені доли
І лиш грива ота кінська
Сповиває хатню лампу

Попід ялин шитво злате
Несе коник молодицю
Так збудовану чудово
І пошиту в багрець слова

Мадонна з Тильманової

В озері столу з'являється панна
Та яку надто кохаю ревно
Має вона одну сукню липов'яну
І ніжки червоні як ревінь

На її долонях записані шашелем
Всі мандрівки Підкарпаттям наші
Стара фортеця корони на голові
Перевертають міст небуття комарі

Яке красне її лице простоволосе
Із вичесаним градом волоссям
І так груди туркочуть Мадонни
Що котитися пагорбам мовлять

Ходить по озері столу в осенях
Її сукня без права тяжіння
Мовби золота тіла колода
Лиш дуднить у ній велика врода

Над короною метелики як звично
Трелі пташині на корони патиччі
Занурюю руки у холодний стіл
Пливе Мадонна там плотом слів

Так вона руки складені має
Ніби пливе у дорогу безкраю
І плинуть столом я ж бачу оце
І берло й корона й лице

Мадонна якої нема

На спині Мадонни на осінь
Пруг темніє як на клячі
В маковім її нутрі
Гаснуть світи заходячі

Чи одержима Мадонна
Чи пальцем запалює черешні
Одержимий на світі тільки
Плач комара в закутку церкви

Одержимий хмар малинник червоний
І світи що іскріють у пальцях
Одержимі мої мандрівки
Й те перо що як Мойсеєва палиця

Одержимі також листочки
Що ростуть завжди самі
Одержимий поеми триптих
Поеми галерейки малі

Одержимі також руки
Що самі укладають поеми слова
Одержима й любов моя
До Мадонни якої нема

Де профіль той що вчарує
Мадонни якої нема
Раз на рік Її тіло квітує
В яким житті в яких світах

На аркуші вірша не всидить
Як іволга Мадонна уже летить
Свої місця постійно міняє
Та Мадонна якої немає

Одержимі також вітром закручені
У велику осінь Її кучері
На незбагненну задрість Вона
Великою груддю глухаря напоїть

Одержимі також руки
Що самі укладають поеми слова
Одержима й любов моя
До Мадонни якої нема

Граємо у світи

При церкві граємо у світи
Побиваємо Дмитром Святим
Хто з нас слугою завтра вродиться
Хто ікону душі захистить

Куряться дорогою старі спомини
На вітрі розвіяні сині коругви голоду
А що берізки мов лошаки скачуть за хмарами
То дивуватися годі

Із сінника споминів не частую соломою
Приязно головою киваєш ясеню
Той Святий Юрій як знаємо
Є на серця листвяному підсонні

Країна ягід за серце важніша
Ніж покер життя великий чи малий
Навіть найвищий амвон влади
Як ведмідь корову вихор повалить

Теплу довгу як осінь
Ворожить мені пан редактор славу
Сердечно дякую але важливіше
Чи в черевиках на зиму зостану

Звихрений розвій таланту
З півдня на північ стремить
Єдине що горілиць читаю
Омели неба золоті сторінки

При церкві граємо у світи
Побиваємо Дмитром Святим
Хто з нас слугою завтра вродиться
Хто ікону душі захистить

Верхомля

Церкву бере гора на роги
Гримлять старі гріхи горища
Зелений зливи хміль
Об ганок наш прище і прище

По небу пливе бугай гір
І плюскають божі хмари повнії
За усі часи врешті вимитий
Розчісує Флоріан свої коки півонієві

Солтис до склянок наливає нам
Каже що від світу ні знаку
І горобина навалюється отак
Мов Юрій Святий до атаки

Як гори сорочка моя димить
Через натхненні свої рукави
І лазурові пальці граду
Крадькома квіт рвали із лип

Балакають всі тютюн цмулять
Лиш я у громах гуку мовчу
Любив я на світ такого дня
Накидати плахту чуда

Милицький запис. 1957

Ще вчора біла церква як дик
І три бані як три зими
А сьогодні у косах зірниці
Почубилися шпаки

Несеться бугай потоків
Хвостом сніги змітаючи
І несе тобі цілий Милик
Мов на розі кучму баранячу

О березоле! Весна увесь день
З-за монастиря пір'я ронить
Святого Михаїла калиновий меч
Паростки випускає червоні

Налилися молоком церковні бані
І церква підводить дерев'яні лиця
Не грають але закували дзвони
У куросліпі збудився сонливець

Мов старою Руссю йшли ми Миликом
Як чорна ікона коцуур грівся
Здавалося на коромислі лісів
Я несу небес блакитні відра

Був я вільний як над горами
Той хмар балдахін кучерявий
На чорну мою розбишацьку куртку
Від щирого серця пси лаяли

Подуви перших днів творіння
У глибині душі злежаний сніг
Йшли ми і вище небом ішов
Білий ведмідь Словаччини

Виорав люд Пантократора

Запалали вереща по схилах
Мов яструб святий ринув вечір
Мчать униз вози Святого Ілїї
І воли йдуть неторканим середньовіччям

Вже вовчище топче калинову сукню
І в златоглаві уже стодола
Два воли йдуть як Кирил та Мефодій
Бо кожен віл має щось від Господа Бога

Господар з коней здіймає луки зелені
Крила Гавриїла кінь волочить
Із землі виорав люд Пантократора
Божі шати постали із волошок

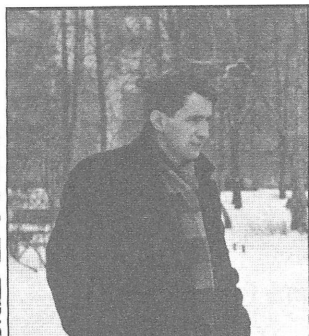
Ірже златогрив ірже буланий
Треба йому знов покласти попони червінь
Дерев'яну вежу Божої тіари
До рук дати лісових квітів берла

І нехай як давніше румак ворожить
На листочках буку на хмарах меду
На нашої душі куці шипшини
І хай його білий веде роменок

Вже вечір топче калинову сукню
Виросли золоті мохи на вепрі
І люд виорав плащ Пантократора
І люд виоре Мітри берло

Гену Маркушову утвалив ся мій улюблений рос
не та свого стандарту збув
то велика роща. Татами брехав
сам у сподку pozostały ukn
еще те jestem українським рі
мій Діадек сиди на Ташеві
є чус ~~жестами~~ Jego же сечке і сч

ІЗ ЗБІРКИ

Зелене Газдівство

1969

Дім мій
воли святі
тягнуть

Дім мій воли святі тягнуть
І кожен у ряст віру має
На червоній ковдрі зірничі
Старий Бог у валянках спочиває

Велика сиворакша на ясені
Диво-птах єдвабом синім вкритий
Полює на місяців цю мечуться
Мов по снігу золоті рибки

Дім мій воли святі тягнуть
Важко бредуть крізь хмар заметіль
Перед церквою випрані повівають
Волів сорочки золоті

І як коса товста золота
Рясту важкий колос
Яким пише свою історію
Яворина мій Бог-Доля

Осіннє Злоцьке

На ясені жовті струки віршів
Об ясень драбина Якова сперта
Молочним дощем плесне хмара
Бо забракло молока у банях церкви

Злоцький потік — Яровита жовта брага
До святої купелі Вола понесли
Пане що світу двигаш лантух
Маєш на траві золотий рушник

По саду бігає Семирогий
Бог розплоду в шкурі отрочії
Ведуть йому малу царівну
Зодягнену у весільну сорочку

Злоцький потік — попід печери Савки
Несе царя лемків як дика
Несе із гір синю коругву
Баранячу шапку велику

Він по небу Яворини несеться
У червоному плащі завірюхи
Там ми люди-травинки народжуємося під снігом
І вертаємось туди круки-духи

Купчасті хмари над Барчицями

Біжить по горах хвилювання
Бо враз сипнули лози злотом
І Барчиці в моєму серці
Святкують зелень існування

Блакить беріз записують круті дороги
Припутень гукає в ялиновій пущі
По небу мчить вже із полудня
Лице князя Морави Святополка

Яка Мадонни Барчиць воля
Такі ж і Попрада заломи
Ключуть перса її невеличкі
В соснині сині чорнички

Вона ж бо вигнута над полем
Немов ті Попрада заломи
І на стегні зводити може
Каплички і дзвінички божі

На влади всякий крок врочистий
З душі моєї непристойні свисти
Я вірю в партію найбільше
Червоного на буку листя

Я тільки злоцьку визнаю ікону
Невгнуті ясеніві душі гонти
І пісень Мадонни що зродилась з голоду
Своя буде у горах влада

І друг дрібних ляних народів
Що ледве з себе зняли лапті днесь
Зеленою натури кельмою
Будую монастир чудес

Зелене ґаздівство

Дряпає вже за іконою
Віршів горностай
І шерсть зимова
Сходить із звідорожця

Ковпаче Яворини семирукий
Дяка тобі за сон зимовий
Синій плащ ялинки
Вділив душечці заслону

Душу мою серед розвихрених хмар
Пізнаю — червоне громів берло
На битву з Богом злітає з ялин
Інший Бог бородатий червоноперий

Бугай сиру землю мече
В березах бурить вино молоде що бродить
На честь старої соломи
Порикують небеса голодні

І вже геометрію на Попраду кризі
Рисує березня зелений діамант
Самі вірші зі столу зійшли
Самотні як на тополі омела

Все діється на поклик Святогора
І всюди його голос хрипливий
Зайнялися душі кінці рогаті
Як золоті галузки іви

Рудіють на небі зламани полоззя
Сині сині над ялинами небеса
В пролісковому лісі в снігах
Творця старі роги лежать

Церква Святої Теодори

Здається сонно і тихенько
До монастирських бань хмарина лине
А в церкві вже давно по Царях
Й ростуть ліси мітлиці в навах

Із бані Теодори синя хуста
Церковного стікає молока
Зі свічкою шукає Теодора
Здорового й міцного Бога

Хоч милостивен Пантократор
Та він вже скирта синіх риз
І як на старість кожен Бог
Буде вертатися поволі в люд

Архангел Михаїл що злотий синій
З глибин Росії прилетів до нас
То хто ж він при джмеля гудінні
Що з душечок збирає мед

І досить аби тільки раз
Дмухнув Свистун із нетрів гір
Пренайсвятіші дощечки летять
І босою вже церква скаче

Отож бо Теодора жінка
Для неї треба хліба сукні
У неї стегна жовті як люпин
І гнів биків вгамовує сама

Хоч милостивен Пантократор
Та він вже скирта синіх риз
І як на старість кожен Бог
Буде вертатися поволі в люд

Дім у березняку

До кропила запхані берези
Душі білопінні терени
Тут на хмарі пальцем рисують
Дім у березах

Цвіркуні у скелі витесують
Червоні написи із Лаври
У рештках цегли і глини
Золоті глеки зі скарбом

... коли виїздили то при возі
Як великі відра дзвони гучали
Тепер у пивниці зеленим кургані
Ночами пишуть гномик безплідний

Як тут сидіти невесело
Про різне дзижчить душі комар
Лісами брели мої жовніри
Святий Михаїл там пошкандибав

Що зробити з руською омелою в душі
Я ліпше вирвав її й потоптав би
Та лиш снігом знову закурить
Бані церкви починають шептати

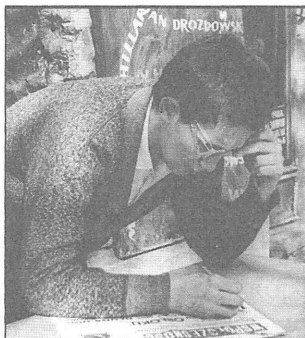
Знов припливають солодкі святі
Марта як лебідка семиперса плыве
Знову на картці як на хустині
Ікони лице мов живе

Я що із виру колись виловив
З гір принесений руський меч зламаний
Рисую ним на великій хмарі
У золотім ковпаку монастир славний

Jerzy Kucyński

utrwalili się mój utwór i p
nie ma swego standardu tu
to wielka rzecz: Tatarski Szw
kat w środku pozostały uk
ieś że jestem ukraińskim p
mój Dziadek siedzi na Towar
ę już ~~jestem~~ Jego ręce ciężkie i

ІЗ ЗБІРКИ

ЗНАКИ НАД ДОМОМ

1971

Буря

Як корови гори стоять у Попраді
І дідусь Богові рубає вишні
За домом головою у хмари
Влетів сонях чорний від віршів

Зі старих модрин модринову душу
У спеку зозуля викликає кличе
І мовби переволочили стовбури на складі
Так бурю зі Словаччини переволочили

І маки щось дуже гуртуються
І дуже бунтують маки
Мов серце коли іноді
У серці віршів занадто

І гримить ніби сипле сливами
Гірський бог до церкви руської
І всю жадобу дідуся
Витрясає вихор із грушки

Вітер несе із гір потойбіччя
Хустку віршів зелену
Бо не цей блідий місяць
Лиш буря жене поему

Буря — то бистре писання
Креслення — знаки над домом
Над горами тягнеться довга кіптява
За вистріленим громом

Над домом знаки полум'яні
Над домом знаки таємничі
Мою долю на нутрощах неба ворожать
Довгі пальці блискавиці

Закінчення

З гуком хмарища великі
Верхомлянський потік відносить
По зимовому сні глибокім
Церква злоте чоло підносить

Поволі на мої свисти
Виходить листя з-за листя
Не впізнає мене навіть ліс
Бо я змінився і постарівсь

Ледве вірш як повітря хапаю
Видивляюся на фіалки
Безлюдний шумить поеми простір
Деревіють серця зелені ділянки

Мовби з-під зеленого дерну
Зозулька кукає глухо
Якось не дуже у цьому році
Розпустилися вірші на буках

По зимі угнуті снігом
Цілі в хоралових розмоклях
Нарешті зірву і заміню
Руські небеса Верхомлі

Днів моїх звуглені поліна
Лежать край лемківської дороги
Біжить життя непритомне
В уяві час святковий

Склубочена з-під гір серця
У птахів лісових посвистах
Буковим річищем
Біжить лірика чиста

Липові сестриці

У Банській Бистриці
Тут-таки на Божім престолі
У лосевих черевиках

У двох коронах стоять
Як у павичевих хвостах
Дві липові сестриці
Знані на цілу Бистрицю

Варвара з келихом
Мадонна з Дитятком
Ведуть війни тихі

Жодним списом
Не розділені

Собі на злість
Поставлені
На Божій гарматі

Дві блондинки
Зі щирого злата
І хмаринок
Ховають у рукавах довгі
Пальці чорні від ожини

І як зворухнеться Мадонна
То ледве її пізнати
Із-за дощу кришталю

На одній дідизні
Дві малі газдині
З Кральової Голі
З важкими косами
Що вола можна
Убити ними

Стоять вже
Тисячу літ словацьких
І жодна їх повінь не зрушить

Тільки пори року
Як стрічки зелені
Змінюються
У косі

Барвара з келихом
Мадонна з Дитятком
Ночами тягаються
За корони
І довго в ніч
Лавини рубінів
Гримлять

І тому кожного ранку
Щораз більше пошарпані
Святі Пані

І день їм збігає
На волосся завиванні
На рубінів кресанні
На свій бік заманюють
Райських фламінго
Задуманих

У горах негода
Уривки

1.
Як Святогора
Дружини святої
Блищать на зливі
Церкви шоломи

3.
Димить поема
В ялівці спілім
Це непогода
Душі і тіла

4.
В задвір'ї церкви
В тих ранах Бога
Лиш вітер свище
Помежи ноги

10.
Іконостас часу
Між тлуму кпинів
Під головою
Пучок полину

16.
І райські врата
Знищені гриззю
А поза ними
Ті самі миші

17.
Той самий порох
На даху діри
Дощі ті самі
Й воли покірні

18.
Бо рай гниє вже
З дерева власне
І миш склепінням
Пробігла райським

19.
Бо врата райські
То врата царські
Сиділи мертві
На вратах пташки

21.
Немає раю
Небо розбите
Лишивсь зелений
Гір неужиток

23.
А під святими
Віків пухлина
Й волосся гнила
Вся зеленина

26.
Нам світ велика
Зима скостила
Дуже Мадонна
Вже полисіла

30.
Капличка руська
Як домовина
Сиплеться з Сина
Смертельна глина

31.
Дмитро померлий
Дощем підпертий
Локони з глини
Ростуть по смерти
36.
Вулиця скрухи
В лемків єдина
Одна над ними
Церква плачлива
37.
Все що у серці
Серце надбало
Вулиця скрухи
Й церкви три бані
38.
Вітром загірним
Скорчене жалем
Шепче молитви
Богам упалим
39.
А херувим на хорах
Далі співає
Не знає певно
Що світу немає
46.
Пустка велика
Мете косою
Тільки повільно
Вуглиться совість
47.
Тільки людина
Стає такою
На райські співи
Махне рукою
49.
Сорочку вірша
Скинув останню
Накрив я Бога
І всі три бані
50.
Бо з Його дому
Йду на наруги
Писав я золотим
Древком коругви

Гену Анталімову

Утварили ся мой вителетек пост
не ма свого стандарти стуну
то велика рожца татарна бевене
сам в сподку повостаю укра
теб же јестем украинским пис
мой Дзидек сиди на Товеши
з лує ~~јестем~~ Једо хсе сїзиче і оо

ІЗ ЗБІРКИ

Бар На Ставах

1972

Буколіка з возом

Помахуючи брилем неба
Вітає нас курява бездоріж
Зарослим травною трактом лемків
Мандрівної пісні котиться віз

Виполовілий на полотні буди
Мається руський Михаїл з мечем
На возі намет неба
І довговолосий вихор з бичем

Нестрижені верби при дорозі
Як кумасі у два ряди рядили
Безпартійно полоще злива
Безпартійно замислилася людина

Якого видовища з рожею жадає люд
Добре відаю я фантазії городник
Як комета тягне чорне серце
Жовті ленти скоморошої дороги

Тільки серця пора осіння може
Нав'язати свої права й поради
Я залишив на високій трибуні
Нерухомі погруддя влади

Тут осінь навкруги нічия
Також нічий світ у хмарах
Наша душа у листя зодягнена
Бравурним маршем не марить

У зливці церкви іржавіє дах
Як млини гучать бані в липах
У великій пустці боговітчизняних слів
Придорожня лірика плине

Незміряна душі просторінь
Ронить листя золоте на деревах
Пломенистої волі позлітка
Пишеться осіннім небом

Вихоплюю свої льоси* з повітря
Люблю слово ярмаркового гармидеру
Випряжена з усякої влади
Ірже поема на цілий ринок

Буколіка з банями

Я хотів щоб та стара церква
Була моїм співочим домом
З-поміж усіх тільки я носив
Бездомну у волоссі солому

Я хотів щоб той старий Бог
Був моїм прадідом рідним
З комірчаної плісняви виводиться рід
Я прадіда так і не звідав

Я хотів щоб той Святий Юрій
Був братом ширим і вірним

* папірці з вішуванням долі, які витягував папуга зі скриньки, прикріпленої до катеринки

Але у войовничій запеклості
Надто далекий він надто срібний

Я хотів щоб та велика ікона
У чорнім була мені за матір
Але це мама небесних царів
Мачуха шита золотим гаптом

Я хотів щоб та Родина Свята
Була просто мені родиною
У сукні нелюдської пишноти
Залишилася з тією рукою штивною

Я хотів щоб той райський віл
Пішов зі мною осені Бескидами
Але ясла із намальованим сіном
Віл ніколи вже не покине

Я хотів щоб з іконостасу поверхів
Вилетіла до мене зозулька злата
Та замовкла в листі бароко
Марно її шукає душа скорботна

Я хотів щоб із тих райських склепінь
Тих білих голубів спіймати
Але свиснув на птахів Бог
Поховались вони у святих шатах

Я хотів щоб та стара церква
Була моїм співочим домом
Мій життєпис із банями трьома
У пущах до людей шукає дорогу

Буколіка вільний світ

Бородата церковця порикує
Коротко й гнівно як бугай
Волає до мене із-за гір Пантократор
Але я на Пантократора не зважаю

Лиш торкне мене яворовий лист
Вже твориться свята річ
Опадає з мене усяка влада
Як земна так і небесна

Хай влада своїм йде шляхом
І для себе будує споруду

На полонині як татарський кінь
Ірже ще свобідний світ

Тільки й місця маю на землі
Що випалив собі гарячим словом
Гойдаються дикі бунчуки днів
На кобилі моєї поеми

Маю по дідові гір зелений пояс
Що вливає віршам ведмежу силу
У долині дім сам собі збудую
Із різьбленим верхом пісні

І будуть ворота як царські
Буде дім білий як монастир
Над хмар грімким роздолом
Вишмаганий вільним словом

І надимають шиї воли гір
І волочать світу зелену колоду
І серце має веранди дві
На польську і словацьку сторони

Розмахують на південному вітрі
Шість моїх нічиїх рук
І гучить на ясені
Зчорнілий дзвін життя

Хай влада своїм йде шляхом
І для себе споруду будує
На полонині як татарський кінь
Ірже ще вільний світ

Буколіка із бездоріжжя

Так багато в мені осінніх лісів
І рудих звірят горобини грона
Що мовби події з того світу
Записані в мені одному

Хто як я волочить перо по лісах
По ягідних кущах по хмарах
Тому не розсипається книжка
І добре літери маються

Бадьорість світу і бадьорість хмар
Бадьорість крові все у мені

Містові грозить збунтований кулак
Із рукава днів

Я буковин тверду перейшов школу
Згоріло мені навіть на деревах листя
Щоб травень чудово трибуни замаїв
Поема по-свому свище

Уяви громаддя перелогів
Вірші мої як дик землю зорюють
Розбуджене на великому листі
Заметушилося сумління чорне

Більше аніж листок у волоссі музи
Більше аніж славу друковану
Люблю бездоріжжя жовті базиліки
Із дахом неба рухомим

Єдиним моїм заїздом
Були чорні маківки церкви
Там херувими в узголів'ї
І дощі в ногах плещуть

Мені усе можуть забрати
У сорочці неба зостанусь
Між диким людом й поемою
Порозуміння стіл поставляю

І мчить життя з коругвою піль
Ніби снігами рівнин тачанка
І вкладає льоси церква в руки мої
І пісня клубами пари вінчає

Буколіка з гір

Осінь і під лісом жовкне
Міф кабанами підкопаний
Над церквою яструбиний крик
Ніби янголів збунтованих

Словацька хмара ніби корова
У великій загороді неба волає
Зі саду світу позгрібані
Наші гріхи догоряють

Я кинув проект на папір
Знятий з осінніх пагорбів

Із різьбленим верхом пісні
Дім на горах поставлю

Уява працює в три зміни
Прокладає до людей дорогу
Над столом до ранку майже
Смолоскип соняшника догоряє

У жовкнучім осені кожусі
Над світом я трохи майструю
Восени як гайдук шукаю
Скарби слова сховані в буках

На сволоці поеми іній
Вже року рисує великі зорі
Звичні слова з ведмежою силою
Над містом переносили гори

На сволоці поеми палає
Спільна калина родоводу
Польських і словацьких Мадонн
Тримаю над ліжком у коронах

На лянній сорочці поеми
Вишивка душі червоніє
По-давньому вірю у хмару
У голос Бога в пташиному співі

Тільки навпростець восени
Поема як олень суне
Волочить як олень хміль
У бунту хрипливу бурю

Повінь

Із гір глибу
несло хати коней
бабця заходилась прати
і ловила дощівку

Почала нам ріка
гучати в пивниці
Бабця білизну розвішує

Почала нам веранда
на світанку тріщати

потроху зносить хату
бабця крохмалить
прасує

Повінь минула

Бабця складає
білизну у кіш
дивується

Та знаєте
від одного прання
виступила ріка з берегів

Післязимовий ялівець волосся

Уривок

Вже тріщить лід стільниці столу
Й з-під ліктів нам відходить
Скаче цапок на шпалерах
На чайнику зеленяк дзвонить

Воскресають старі дороги
Будиться душ безлистовість
Глухо гучить як старий млин
У грудях моїх серце хворе

Спогадів жалем розмита
Заросла ялівцем слів
Вітаю тебе сестро дорого
Як верби мов — усі ви мені

Нині я тільки аркуша волоцюга
Дороги пера біжать паперу серединою
Цивілізований біжить вірша тракт
Цивілізоване волосся вложилося

Краще було хмар красти перину
На дровітні як кіт кохатися
У нікуди їхав через карпатську зиму
Великий товарний вагон моя хата

У ньому провів не один я Свят-вечір
На мовлячій людським голосом соломі
Свистячи неслися у велику ніч
Мої свята рухомі

У дротах гучав григоріанський хор
У сторожці сидів Бог із карабіном
Гавриїл летів чорний мов крук
Безкоштовно мав я лісів ялину

У тому вагоні на купі вугілля
Для мене здається Христос народився
З червоним ліхтарем підвішеним високо
Зі свистом мчала стаєнка вифлеємська

І списали з мене часом сорочку
І довге волосся пощо невідомо
Комусь ти здавалася великою розкішшю
Під моєю головою вагонна соломо

Потім я йшов подалі у гори
Волосся моє вилося по буках
Темніли відлигою схвильовані ліси
Скидав я гріхи як шерсть стару ж бо

І кілків у плоті чув я флейту
І як небо різьбить Святий Михайло
Я належав до спілки нестрижених верб
По-королівськи у церкві спав я
[...]

Гену Карачиновичу

утрачав свій мій український ро-
ме на високому стандарті згідно
з великою ролюю Татари Бренер
сам в сподку прохоталу укр
їс же єстем українським рі
мій Діадек сиди на Ташел
є лис ~~жестом~~ Jego же сієіме і с

ІЗ ЗБІРКИ

ЗІЛЬНИК

1972

Бучина

Була така бучина як церква
завжди була така найчудовніша
я ішов туди навколішки
я писав навколішках

Тепер зауважую
що й бучина клопоти має
як здійме лавра золоте листя
лишайника хвороблива зависність

І бучина буває деревина
як я

Родовід

По прадідах дісталоя

По бабці німкені
дугі труби схильності
граматичні рими

По дідусеві русинові
ікони у димі кадил
здібність дяка-писаки

По матері-татарці
неприборканість життя
свист почуттів
чорне сумління

Я стіл
записаний вже давніше

Осіння ніч

Цілу ніч ходить
їжак по кімнаті

Я цілу ніч пишу
креслю
збурюю папір

Я і їжак працюю
вночі носимо свої місяці

Потім спимо
у халяві дня...

Татарський кінь

Через усі мої книги
чвалує татарський кінь родоводу
звідти дикі свисти
у слів зелених очеретах
Повіває бунчук
рудих
трав

Одного дня
перед вашим домом
татарський кінь
сам стане

Полудень

У Попраді
стоять нерухомі
коп'ясті вози погоди

Бог як джміль
загудів у півонії
несподівано
людьми розбуджений...

З веранди

З веранди пізнаю ліс
Ввесь у синьці провесни
По столу дуднить дощ
Освячує перші проліски

З веранди пізнаю Попрад
Що зимові бруди пере
У березняку ірже місяць
Як попелястий дереш

І світ мене пізнає
Це той що приходить зі словом
Це той що ломить крижини
Навпіл як підкову...

Паска Христа. Великодня поема

Уривки

I.

Шапка неба ще в інеї
Мої вуста спечені жагою метафор
Стала над столом заграва споминів
Як пугач сів Пантократор

Із рук вихор церковні бані вириває
Таємно шепоче іконостас трафунків
Стукає до дверей рідної крові калина
Запарюю великий чайник смутку

Долю мою нехай гір вирішить собор
Теплий здається ще попіл дому

IV.

Так якось мій дід розсипаний
Місце по дідусеві не білене
Ціпок по дідусеві не заквітає
Коні по дідусеві не замаєні

Так якось мій дід розсипаний
Лава по дідусеві не прибрана
Борода по дідусеві не стрижена
Віра по дідусеві не співана

То ж тлінні останки дідуся вночі шукаєм
Підносячи реліквіяр поеми

V.

На тім цвинтарі Лемків
Де зеленіє хрестів поруб
Треба спалити останки сорочки діда
Сорочка до царських врат неба увійде

Місце знайдемо увечері
Де комарів сипле попелом
І добрі люди просто у трави
Цілий коровай неба покришать

IX.

Так мені розібрали церкву
Мовби світ мені розібрали
Бог вухатий як сова
Визирає крізь дах

Весняний дощик горами моросить
І Пан наш диміти почав
Ніхто не знає як в мені руські святі
За людом плачуть ночами

Тільки пісні рушник гаптований
Прикладаю до серць як левади холод

X.
Не залишилося вже нічого
У час весняних воркувань
Тільки запобігливо як ласиця
По аркуші бігає рука

Тільки на злинялій сорочці неба
Як і колись душі червоніє вишивка
Тільки серце жалю калатавка
На дзвіницю вийшла

Як плинність хмар на небі
Наших справ плинність бути мусить
З галузки іконостасу раптом
Листок розвинувся

XIII.
Збудуй мені церкву що як курка сидить у траві
Я ходив тим селом як джміль соняшником
Тільки не клади мені на стіл Святий Михаїле
Ті шапки забиті що лежать на подвір'ї

Святий Михаїле збудуй мені те мале село
Де мов дівчатка вишні завітлі сидять у ставку
Де чоловіки перехрестившись вполудне сягали
Як до борсучої нори під подоли жінкам

Святий Михаїле хоч на хвильку мені справ
Мій опришківський капелюх що кури пас

XIV.
Стрию зйдіть полишіть неба горище
Щоб із уст рідних пролунав святий свист
Гей наш гетьман Сагайдачний
Не мав власної дружки-шаблі

Підкрутіть стрию вусів ліщинові шнурки
І глибоку мов яр розтягніть гармонію
Гей наш гетьман Сагайдачний
Жінку продав необачний

На могилі іржав кінь із пащею шупака
На Святого Михаїла вгорі
І приземлила піки знову хмар навала
І розсипалась як головня України булава...

XV.

Спочатку ікони прийшли з дитинства
Калач дитинства спалився вщент
Бувало не раз за бороду ведуть
Нашу стареньку церкву

Моє дитинство розметане копитами
На ставах мерці плавали як човни
При мені впився по рукоять
І валт у тіла дівчат

Ой земле моя царино
Ой зла нене моя Україно

XVI.

Кривавий місяць встав з озера
Мовби Хмеля голова встала
Ворухнувся на шапці мітлиці сніжний султан
Піднялася піль папаха — многі літа

І враз заграва по стінах бризнула як борщ
Заламала рукави сорочка — здибився світ
Заступила нас тільки імені ікона
Закопаний однострій не промовив і слова

І тільки з піднесеною лепехи шаблею-зблиском
Між собою стялись очерету вершники

XVII.

І рушив скорботний табір днів
У синій сорочці жалю рушив син
У стіні залишилася вирва по іконі
Крізь вирву валив густий дим

Як пес соняшник скаче мені на груди
Із жалю вишні справді кривавили нині
Мовби я полишив лежати навznak
В короні волосся тлінощі України

Я прощався з гарбузами на зелених шнурках
Що були як вгодовані льохи
Хрестик дитинства на шию
Дав я Україні

XX.

Вже сніги зійшли і Яворини упізнаю підголену голову
Пантократора мийуть вже в чорнім цебрі церкви
Щораз більше поема просторить наш день
Щораз більше в потоці хлюпоче коса королівни

Небавом як низька дзвіниця
На все листя роздзвониться бук
Небавом на березі вірша okazій
Як на свято Йордану зійдеться люд

Щораз дужче гонить
Святий Юрій конем
Щораз більше в люльці ікони
Свіжа зелень димить

XXI.

Палає стара трава по яругах
І палає стара гріхів шерсть
І плавляться блюзнірчі дзвони
І палає старий вірш

І палає дорога сина крута
І церква до нас як мама вийшла
Весняним громом вітає нас
І небо щербить Паска Христа

І хоч піст чистить мідь душі
То вже бані церкви їдуть як два довбуші
І вже починає котел церкви гриміти

XXII.

Святий Юрію заклинаю тебе
На твої кучері залізком грому прасовані
Скажи щоб свищуть події родинної хроніки
І чому біль коровай душі крає

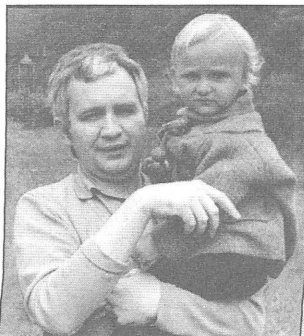
Чому то все так заплетено
Тим міцним грецьким швом
Два Боги рукою піднесеною мене вітають
І до якого йти не знаю

Чому припливає як гнівний лебідь
Нежданна правда правда непевна
Чому над ліжком руки складає
Руська коругва наймення

Jerzy Mierzejewski

...
utrwalili się mój wierszyk,
nie ma swego standardu i
to wielka rzecz. Tata i Sien-
kat w środku pozostały i
też że jestem ukraińskim
mój Dziadek siedzi na ławce
z już ~~jeżdżącym~~ Jego ręce ciężkie i

ІВ ЗБІРКИ

Польська веранда

1973

По літах

Пригадую самому собі
Роздаю карабіни
Формуюся займаю
Стратегічні позиції

Присягаю кладу пальці
До капелюха Дідуся
По дорозі війна йде
Замаскована листям

Цей дім їв мені з долоні
Як кінь
Тепер руки мені не подає
Родимий дім

Не зайде більше
Гора у шкоду
Вже на дахові дому
Я не скачу

Дитинство як Святовид
Лягло у трави днів
Що ліпили ластівки
Під рідною стріхою

Не згадує мене
Рада галок на дзвіниці
І рибок на сковорідці неба
Не смажу

Сидять при столі
На місці Дідуся
Люди геть невідомі
Ніби померлі

Дім на узгір'ї

Дім на узгір'ї — Святовид
Що пісень здіймає многоруччя
І веранди довгі дзьоби
З трави тягнуть наші льоси

Горбиться превсяко дах
Та й підлога наче праліс
Озеро велике столу
В яким втоплено церковці

Втоплено великий дзвін
Сиджу в тиші наслухаю
Серед гамірного світу
Предків чую давню пісню

Втоплено і віз Дідуся
Чоботи й коня в черемхах клечанні
Заложила руки Русь
На дні озера спочила

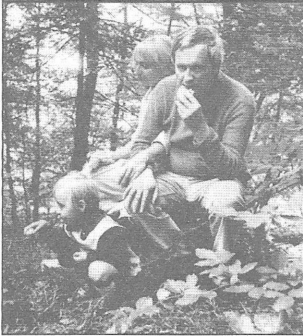
Хоч прерізні справи світу
Румак казки завертає
В озеро велике столу
Сорочки перуть там душі

Дім на узгір'ї — Святовид
Що пісень здіймає многоруччя
І веранди довгі дзьоби
З трави тягнуть наші льоси

Яку Ротару

уітваліў ся мой уітваліў р
не та свего стандарту ст
то wielka рожа. Татака ст
сам у штодкі рожа ст
як же jestem українским і
мой Діадек сиді на Тове
з лус ~~жестом~~ Jego же сідке і

ПОЕМА

Битва під Білою Церквою

1973

Я кажу Революція
І стіл підводиться мов мужик з колін каже Революція
І стіл стає тачанкою слів
Але як оце все висловити
На другому кінці столу блакитніє
Видно здалеку масив церкви як льодовик
І церква фантазує давні битви з Батиєм
Однак подай мені перспективу
Ту довгу в зеленім футлярі узгір'їв
Ф'ю-ф'ю — ранковий вітер формував уже ліси у сотні
Які підкидали шапки пагорбів на появу нашу
Тра-та-та захоплюється краєвидом важкий кулемет
На свій вульгарний спосіб
Далекий родич пера
Менш-більш

І власне з церкви вийшла ікона з ранцем
Святий Михайло трішки похилений щюки запалі

З поблизького березняку вдарили по ньому кілька раз
Мав манери офіцера гвардії сперся об берізку
срібна папіросниця

Хоч стяті галузки беріз летіли безнастанно
Стяті гранатометом що вистрілював метафори
Димуючи як польова кухня

Гранатомет укритий за горою слів
Яка поволі рушила тієї ночі
В якій гримів безустанно
Був комендантом панцерної церкви
Її трьох панцерних бань що диміли вистрілами
Панцерний Бог панцерний Святovid що обертали до нас свої
панцерні лиця

На яких малювалося холодне завзяття
І булави грубі як панцерні п'ястуки

На небі зайнялися від горілки хмари
У зеленому світлі панцерний масив церкви
Стоїть замаскований на узбіччі історії
Забита корова в ореолі палко молилася до ікони у свічках
Небесна Матрона молотила збіжжя в органі
І солдати набирали зерно у шапки
Розливала черпаком самогон із хрестильниці
Святий Юрій кривоногий від кінної їзди
Був її коханим поміж змінами позицій
Російських військ

Уся його сила то шабля

Узброєна ікона заросла як ведмідь стерегла кулемет
Який завжди розсміяний у кожній життєвій ситуації
Ха-ха-ха кулемет має найліпший гумор
Рветься до праці заводіяка-шибеник

Небо повне шампану і сніжних мундирів
Не виходять на терасу бо б'ємо до них безустанно
Тож ховаються шеренгою потішних фігур
В одній із зал порослій мохом віків
Ікона разом зі Святим Юрієм схиялася над позицією ворога
Її важкі перса стріляли залпами як крейсер
На наказ що прийшов з неба блакитної землянки
Уже вчора далася взнаки третій роті
Два перископи пипок що виринали з блакиті
І жайвір завис над церквою і нічого більше
За іконостасом перекинений самовар співає частушки
Панцерна церква давно вже пішла полями
Роззираючись цікаво як хлопець за гніздом
Десь їхали щоб постріляти трохи

Отож слова розбігалися навсібіч
І раптово верталися з великим галасом
Ми билися по-татарському
Всі були тим заскочені

Церква морозна від блакиті вознесінь хто розкрушить
її серце крижане

Під білим мундиром віри Царство Небесне слів
На яке ми замахнулися прикладом поеми

Однак є на дні душі дива намул
Ревні візерунки церкви які дуже любимо
Повні вікової снаги глухо гучали
Ікони що під лісом стояли давньобоярським строем
З якими ми мали зійтися на тому пустому полі
Над яким кружляють соколи
Йшли у довгих шинелях щоб зайняти позиції
За відсутності командира церковна коругва повела стрілецьку
розстрільну

Коругва в мальованому панцирі
Видавала команди збронзовілим голосом
Її два пальці піднесені пригнули нас трохи
Зніжковілі від її чорної коси
Однак ми котилися вперед великою паляницею
Треба було церкву здобути та її святі голоси
Але він не пішов на штурм бо мав добрі карти
Вбитий моряк що йшов до неба пив до скону
Їхав бричкою по самій середині битви
З двома коханками на колінах потроцених
На тихий посвист Христа ми вигулькнули з ліщини
У мороці Христос згорбився зчорнів довге волосся
Яке сягало до пояса як вождеві індіанців
Дав знак простреленою рукою
І стіл задуднів під нашими босими ногами
Кожен брав слово що мав під рукою
І біг попереду
Христос походив із передмістя як усі
Як ми їв руками і вірив чарівникам

І попри те що слово творило чудеса
І коні кінноти шаленіли
У заболочених чоботищах ми вбігли до неба
Де гарячково ще урядував Небесний Уряд
Панбіг підвівся повільно з крісла як дідич
Вітер розвіяв його руду бороду на дві частини
І на дві частини розколовся Небесний Двір
Хтось витяг йому сигару з рук і було по всьому
Ніхто не кривдив його
Тішився здоров'ям працювати міг

Той найбільший з небесних бурлак
З потужними плечима небес

Впало кількоро коней під Святим Михайлом
Зустріли ми люстра які сходили на землю як льодовики
Деякі з нас рубали їх сокирами або
Молилися до тих що солодко усміхалися
Насолоджуючись їх вродою
Дехто плував люстра із жонами
Були то прості люди
Довго ще поклонялися люстрам
Їх пронизливій чистоті

І ніхто не збирав тут малину від створення світу
Невидоєні жони Бога жалібно мукали
Під райськими мальовидами юрби з музикою
Тягнулися хмар заболочені валки
Десь там іще з бані церкви кулемет обстрілював шмат світу
Однак це тобі розіб'є рамки поеми
Ну що ж пушу іще кілька серій
Трах-бах по тих царських павіанах
Їх золоті зорі вмирають разом з ними
О небо ці три салоники здоблені перлами було здобуто
І вдерлися ззаду до придворних дам як

до дешевої парфумерні
Отож відкрилися стегна у чорних панчішках

щоб пригорнути пустельників
Стук-стук-стук серце діви однаково вітає приїжджих
І тіло її м'якне під високим сідлом ночі
Всі привітання з нею однаково несамовиті
Її біле тіло татарськими руками
Шукано її великих персів в чорній пазусі ночі гвалтовно
як грошей

З труби грамофона перестав куритися дим як із паровоза
Ікона вся в золоті сидячи на коні стріляла з револьвера в
аероплан

Тимчасом безжурний літак курив люльку нічого
не підозрюючи

Гойдаючись у фотелі-гойдалці блакиті
Панцерник зав'язав з нею короткий обмін фразами
Після якої Ікона здалася
Панцерник не був того дня прихильно настроєний
Навіть до своїх братів панцерних
Тим більш до жінки що була прекрасною
І кепкувала з його підозрілої елегантності на шарнірах
З його затинання в мові і рудої чуприни
Вели її до авта з Червоним Хрестом
Залишаючи обрізи і випнуті перса

Моя любов єдина кривавилась світанком
У розвалених царських вратах Панцерник витягав огірки
З кишень убитих

Був голодомор конкретних образів
Як же зворушили мене ці сутички слів
Як сон про Дідуса з яким ти плавав човном
Дзвони церкви йшли в ізгойство брали хмари на плечі
І цілувалися на прощання мов куми на хрестинах
Ті дзвони тисячолітні які ми вигнали на дорогу
Ті дзвони-каліки без ніг
Тим часом чорна сорочка сидить при столі підперта руками
На столі лежить померлий Бакунін
Чорна сорочка встає і ходить непевним кроком
Чи ж наповнюється дощем чи гулом битви під Білою Церквою
Яка триває далі неустанно
Всюди лежали порожні гільзи по вистріляних вулицях
Папір подірваний у багатьох місцях
Який воює
Ціле життя я мріяв про це
Покласти ноги на столикові конвенції
Писати великими виразними літерами на плебейський штиб
Літерами великими як Панцерник
Чорна сорочка що достеменно знає життя
Поволі зачинає нікому не належати це хіба важливо
Так власне повинно починатися
Чорна сорочка бере мітлу на плече
І працює як двірник
Або сидить за столом і свище
Фіджі-фіджі в тиші церкви
Розбираючи чистячи карабін поеми на частини
Або керує Панцерником
Який є власне поезією зауваж
Як йому до лиця з вусами кукурудзи
Через яку котиться незграбно
Я лежав у траві церковній і нічому не належав
Весняне веслування ялин як веслування душі
Тріпотіла неба малинова коругва
Над тим натовпом голодних літер
Веселилася моя самотність татарським обличчям Бога
Який був моїм з одного боку
Бо з другого мав лице знесене стрільном
Стрільном вистріленим на віват після перемоги
Бог везений тачанкою з усім колишнім урядом
Махно плив уже кривавих заграв зубатим щупаком
З церкви що догоряла вилетіли чорні херувими
І на всіх сипалася сажа вічності
І люд почав у собі шукати святості

Торкаючись незграбно рук своїх
Торкаючись тіла свого з хліба
Неподалік гранатомет викидав із себе важкі дотепи ще з
тамтої війни

Рік минув мені на службі був я тим гордий
Рік тривала вже битва під Білою Церквою
Над столом здіймалася важка хмара диму
З якої вилітали коні героїв

Махно розсівся в кріслі чекаючи на її вислід
На вислід битви в якій я був на боці бідних
Бо завжди був з перехрестя і це мій багаж безладу
Ті курсуючі по небу врізнобіч хмари так я мислив собі
Махно чи Христос той нас провадив
Здається танцювали разом з ножами
Навшпиньках на столі небес

Хоч кажуть був Хмельницьким
Попереду військ його рухомі портрети
Свята шапка з малини на золотій подушці степу
Портрети Чудотворця везені возом по селах
Волами що співали пісень як собор
Чудотворця який свище на пальцях літер
І долонею неба вказує на ситі палаци стилю
Полкам бідноти що біжать босоніж
Патріарха Віршів і Патріарха Всестіп Босих
Його віз тягли юрби слів п'яних
Що шматували кожен аркуш на клапті

Хотів я писати далі але відірвало мені три пальці
Хоча решта продовжує стрілянину в церкві
І цю поему про неустанного в русі Панцерника
З рухомими баштами зворушень
Що пантрує як Святовид вершників у степу

Тим часом згвалтована підвелася взяла гребінь
Так як усі завжди
Гарна зачіска передовсім чи не правда лялечко
Ти сутність якої бездонніша ніж небо над нами
Чимдалі у глиб твого тіла з каучуку тим більш
виглядаєш святою

І темнів масив перекиненої панцерної церкви
Пораненої церкви що кривавить золотом і багрянцем
З небесних паровозів виходила пара із сиком
Битва йшла до кінця пера яким замаєно шапку Хмеля
І друкарська чернь залила аркуш по весняний обрій
Посполита друкарська чернь яку вів до перемог
Ночами підпалюючи столи де живуть магнати

Залишав за собою заграви слів що випалювали цей папір
Палаючі вила стилю появилися на небі як комета
З рудим хвостом люду
Летючи зі сходу на захід
І вила писали по білих спинах аркуша багрянцем
І Христос був Хмельницьким
Гармати говорили вві сні
Бах-бах передай далі
Речі непристойні
Іконостас перехилений як циганський віз на березі яру з
грайливою фіранкою

Повний був мертвих святих схожих на купців
Одягнених у літнє небо з волошок
Одна молитва могла їх порятувати але
Бракувало вже людей до молитов
Так як бракує до поезії
Серед покою став курганом
Насипаним многорічним писанням
Курган в якому сховані полегли під Білою Церквою
І поростають його високі стебла небуття

Я плив небом навznak легко лиш ворущачи словами
І нічому не належав
Хіба тим стихіям які сунули низько над землею
Бо я добре знав і мої черевики що брели навмання
Я і моя чорна сорочка ми добре знали
Що всі стежки хоч би де бігли
Вони до володаря ведуть одного
Отож куди нам звернутися треба
Хіба що до люду ведмежої шкури
Що стоїть із лісом у ногах

Той люд почне відшукувати своє лице
У святім обличчі Володимира водячи по ньому руками
І не знаходячи себе замахнеться прикладом кривд
На шати Володимира з родзинок
На митру Володимира зі співаючих родзинок

Тож треба зодягтися у тик воєнний слів
І кіннота нехай задуднить по столу як по дерев'яному мосту
І ми в тій високій шапці міста із золотим шпилем
Викотимо в поле провулок як гармату
І почнемо стріляти до Святої книги
Що стоїть на узгір'ї як Біла Церква
Її райські сторінки обпікають наші п'яти як мороз
Її райське волосся січе нас золотим дощем
Її райські квіти глузують з нашого лиха
Наші босі стопи біжать по тернях вишиваних стилів
Тим часом

Люд здобув мистецтво як Панцерник
І видерся на найвищі башти
Помахуючи шапкою неба
Всюди лишень не у нас
Тому беру до рук самопал метафор
Що гучить як грім у горах у порожній церкві
І Хмельницький з'являється на коні
Лиш достойніший аніж цар Соломон
З татарським лицем зрешеченим вітром
Хмельницький крокує великий як тополя
І впаде і перейдемо через його зогниле тіло
І коли вже всі воскреснуть
Із густо списаних аркушів збирачів податків
Коли встануть вже усі кочівники майдану
І заколемо багнетом усі вгодовані вивіски
І слова почнуть зіскакувати на ходу зі столу
Як солдати з вантажного потяга

Тоді скажу вперед вперед вперед
І підемо уперед залишаючи побіч
Роздуті останки церкви як останки коня Хмеля
І деякі солдати почнуть хреститися
Деякі приклякнуть на коліно пагорбів
Решта побіжить незграбно як хлопець за (...)*)
Бо безперервними є іменини юрби
Що шукає себе у темноті
На сторінках Святої книги

Бо безперервними є іменини Христа котрий був Хмелем
Долоні його спливали червінню маків

І над військом здійсмається червона сорочка Христа
Сорочка з закоченими рукавами
Яка подолала важкозбройних охоронців

І заграва слів над столом вже згасає
І Христос спішився взяв карабін до рук і повів сотню
Бо стало бракувати простих слів
У наших ладівницях ніжності
Коругва шматована вітром застромлена у стіл що мчить
Який є нашою воєнною машиною
Кликала нас до подальших битв

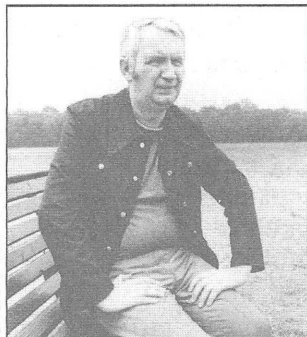
І що наші уста як уста Бога золочені
Знаємо це і біжимо уперед тим стола побоевищем
Думаємо пишемо наївно як кожен плебей
Перепоясаний стрічкою метафор

* в усіх відбитках нечітко, тому не прочитано (прим. перекладача)

Jerzy Kuczyński

...
utrwalili się mój wstępnie po-
nie ma swego standardu staci-
to wielka poezja. Tatarski Srewn-
rat w środku pozostały ukri-
eś że jestem ukraińskim pi-
mój Dziadek siedzi na Tomasz-
ę już ~~jeszcze~~ Jego ręce ciężkie i ci

ІЗ ЗБІРКИ

Малопольща

1973

До верб нестрижених

Осінь — птахи у Словаччину летять
ікони рушниками на хорах віють
над церковними непорочні куполами
хуліганських віршів сорочки чорніють

Прадід як Перун розсипався у порохно
на горищі однак у цвіркуновому хорі
у спадок залишив буковий стовбур
що повен пісень дукатів червоних

Я простий гайдук як вітер гуляю
і гріхів осінні копички димлять
але до чорних грудей ікони
не сягну ніколи через душі поля

Я старим сповідаюся ясенам
вчинків висипаю зогнилу солому
складають мою пісню гірську
літери буків червоні

Пощо з гір сходили як із коня
життя сповнене перегонів диких
снопик проса пламеніє малий
більше ніж золоті рукавиці владики

І знаю — злотом скроплені стегна ікони
тих пригорнуть що білі як льон у схимницькій тиші
помоляться рушать як копички юрбою
я світ їм як хліб покришу

Осінньо токують груди ікони
й осінньо листя у травах вже мерхне
я нестрижений найбільше належу
до партії нестрижених верб

Неділя

Вже слухний час вирушати
з кедрових лісів Соломона
по деревах грибниця віршів сходить
слова на ясенах по-осінньому дзвонять

А тут же церква на три зміни
молиться рукави здимає
та воскований стовбур Творця
у ніч купальську не закрітає

І херувим що свої квіти згори
жіночі й чоловічі плекає
птахам увесь украдений
а святим для послуг служать птахи

Хто за херувима подасться летом
до райського тільки сягне пилу
маковий краєчок нашої душі
на жоден псалом не схилиться

Пустка у небі а може нема
між березами неба цілком
може у сідлі Божої байки
зовсім їзди не зазнав Дмитро

Можливо то все і не діється
більш аніж похід діток лляних
у той час коли Рік нам димує у хлібі
збирає гріхи на вила інею

Там де Природи Електричний Пан
Митру скинув семиповерхову
хай відлунюють понад світом
голоси чисті братів перунових

Буря

Урочо гримить буря зелена
гонить душі утіха шалена
через церкви райське листя
воскреслих громів пришестя

Порожніють Сині Образи Церкви
і вітер увипуклює златоглав ікони
це тільки на ногах штивних
нами ж самими світ узаконений

Підносить дерев'яні пальці наш святий
душі святих то дно дерев'яне
Пантократора лик золотий
то лиш дощок святкування

Тільки від птахів відокремиться
і роги бика Бог зростить
і закружляє над лампою
летом пугача Дух Святий

Як тільки скресає початок світу
складається листок при листкові
із великих дощів із великих ночей
Бог худеньким лошатком скочить

У хмарах ще є буття сплетене
нероздільно тьмаве людей і звірів
як тільки із птахів вигулькне
неба цілий голубник віри

У хмарах ще не написано
кому крила кому ж долоні
вчаться літати над млаками
собою два світи подивовані

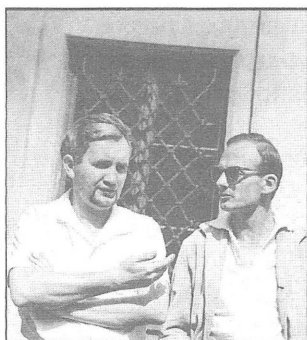
Яку Рибаківича

...
утікали з мій університеті ро
не на свого стандарти зму
то велика роща татари брехав
там в історії переказу цк
іс же єсть українським рі
мій Діадек сиді на Таше
іс же ~~як~~ же сіді і с

ІЗ ЗБІРКИ

Донька різника

1974

Донька різника

Уривки з поеми

XII.

Щоб не образився рід різника
там де Сикстуська* була вулиця
у нас — над Львовом коли повня
усіх за ніс поезія водила
мов за меч усі хапалися за пера
наче раубріттер** високо в горах
стиль важкозбройний понура готика
цвенькав по-швабськи вгодований соловей
я маючи сходу співочі домішки

* тепер вул. П. Дорошенка

** у середньовічній Німеччині — рицар, що чинив розбій

висміював стрийв швабський вірш
графоманили вправляли шаблею
як мужі обороняли матір-Польщу

Тільки Казимир “Чорних Ревера”
гетьманські герби футболу одягав
футбольним Львова був заводякою
гарно передмістя “виводив у вулиці”
на голові набакир носив Личаків
і так само легко як пісеньки батярів
ліпив пісні на взір Пшибося*...

XIII.

[...]

Чабан і Лютер ще ікони руські
одною спільною розквітають галузкою
сиділа б тітонька над тим родоводом
рік немов перед Царгородом...

[...]

XIV.

Над ліжком сокільник на рушнику мчав
великий птах на руді шовково ховався
вершник і кінь були шовкові
сокільник золотий а румак вороний
Юрій на коні отім в інеї фіранок
на нічну їхав над Львовом прогулянку
бізони стояли у Стрийському парку
були узгір'я і переліски Віргинії
і вождь індіан тримав у руках коробку
з файкою...

І Юрій вранці прибирав пози місяця
і тільки няні оповідав про нічні мандрівки
і писав книгу мутний і марнославний
яку служниці обшивали “на кораблик” в кухні
потім хтось збирався на війну
і коня свого чистив йому сокільник
дуже порядний русин-мужик
ховрашка досконало наслідував свистом
колись будьонну завернув кінноту
походив зі села Гарасимовичі
[...]

... сокільник прощався
вже без ременя — запрошував на Черемош на свята

* Юліан Пшибось (1901–1970) — польський поет, есеїст, перекладач

і раптовий обрис неба немовби стелі
і кінць дитинства зник у клубах диму
дім зник стоячи на варті у димі

XVII.

Я згадаю також тебе няню
надалі мені святі твої співають
руські святі на сорокатих кониках
Юрій Дмитро і крилатий Михайло
няню — який цар у казці розсипався
якого лицаря повила лебедиця
на яких пливемо з тіста короваях
мій світ уміщався на твоїх колінах

І згадую щедрівки колядки України
ополонку де золотий сом Йордану плавав
і виринала королівна зодягнена в багрець
дитинство моє було безперервним святом
коругвою якої бахрому ловлю в блакиті
у сіру тісну одягнений вулицю

XXVIII.

[...]

Прадід Гжелевський уник кари царів
у повстанні крутився в пороховім димі
за спаленим обійстям сховавшись комином
і тут в Тенчику з'явився в Галичині
поволі з лісу вийшов з листя бучин
цар не віддячив йому рубльовим золотом
бо козака взяв у неволю з конем
і вів його полем як ведмедя
отож — в каптані сірім полів утікав
повільно вінець розгортав листя
птахів не знав чи Юди свисту
бо Христос криво тоді присягав
і суха в небо здіймалася рука
і час був галицької різні

XXXVIII.

У робітні в шапці навіть холодно
Юрій писав то як справу непильну
і вже на коня не сідав історії
хотів скуштувати забави свавільної
дитинства — світові не випишував рецепти
самопас пустив трійко віршів
через замети паперу саньми їхав
і старі обминав як перун дерева

двірського парку — і всюди шукав
тої східної казки доброї як кутя
монастир вітати хотів Святоюрський
хотів щоб самовар знов танцював частушки
рудий самовар у бабці Уліни
різникової доньки будив подив
хотів стрінутися з учителями стилю
церквою волоською капалицею Боїмів
з костелом Миколая снігом на згині галузки
і хотів викурити розбишак із ярів Софіївки

XLII.

[...]

Тут Юрій світові подав два пальці
холодний і докладний як пейзаж фламандський
втомлений стоячи при верстаті міста
граверуючи роду старі візерунки
і церкву з повною руською королівною
довго працюючи над опуклою груддю
і гриви кінські мечі зі султанами
свою трищоголову граверував душу
яка поволі стає пам'яткою
серед розпродажу відчуттів вуличного

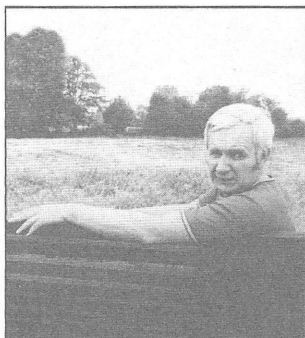
XLIII.

Юрій пізнав любов що палахкотіла на землі
стегно широке як степ з роздертого багрянцю
спідниці або довгі ноги жінки
які ворушили зерно — жінки яку брали
у коморі на Україні голими руками
[...]

Тому Ротарутич

...уточнюючи мою
утралила свій інтерес ро-
ме та свого стандарти зли-
то велика поезія Тараса Шевче-
рат в середині прозаїсти укр-
їєї це єсть український рі-
мій Діадек сиди на Томелі
є ує ~~жордан~~ Jego же сьєчє і сї

ІЗ ЗБІРКИ

Вітрильник та інші вірші

1974

Осінь

Восени мій стіл починає мандрувати
як мандрівний віз
отож може поїду до тебе
через той краєвид церковний
де бані твоїх персів
не дають досягнути до тебе...

Краєвид віршів

Той гірський краєвид віршів
ті тисячолітні хащі цей дім
незабаром буде змінений
краєвидом її обличчя

Книга згоди

Як можеш годитися зі мною Боже
якщо маю більше облич аніж Святовид

Хіба що тільки той спис віри
що стоїть у кутку поеми

Як можеш годитися з моїм домом Боже
який тільки є яскинею слів і гри

Хіба що тільки той спис віри
що стоїть у кутку поеми

Як можеш згодитися з моєю поемою Боже
що стала звичайною негідницею
яка скаче по горах у темряві

Хіба що тільки той спис віри
що стоїть у кутку поеми

Тетю Наталю Михайлівну

утрачати не мій утримати по
не та свого стандарту згідно
то велика речка Татара Івонка
сам в середині пролягла укрі
еще це jestem українським пи
мій Діадек сиди на Ташеві
є лус ~~жестами~~ Jego же сідке і с

ІЗ ЗБІРКИ

Барокові часи

1975

Свято Йордану

Вітає нас вод освячених глибокий бас
І сотні із лісу шикуює повів
Під Сянок підходить вишиваний ліс наш
І пливе гір хрест понад юрбою

Стоїть як дерев'яний цибрик Сянок
Повен войовників та верже город полум'я труб
Переплаває душу свято Йордану
Увійшов як Христос письмовий стіл у ріку

Стоїть там мов козацький кінь і пирхає
Співи юрби рани столу миють
Лопоче блакить над куполом міста
Літає золота бахрама з херувимів

Виросло деревце із ріки — зеленню ялини
Шурує бистрінь ненависті плями
Що двох народів стіл покрили
Вигнуті вітром шаблі слави

Покрили спільних походів знамена
Поєма як шапки слова́ уверх підкидає вдячно
Ще поїдуть оба народи стремено до стремена
Ще шапку гір здіме гетьман Сагайдачний

Вітає нас вод освячених глибокий бас
На дзвіниці лісів дзвін гір урочий
Підступає під Сянок вишиваний краєвид наш
І в річці вклякає душі сорочка

Зимова пісня

Кохані — так мало любив я вас
Пробачте я був тільки бійцем
Під головою мав я лиш трави
Й затишок книг топтав тихцем

Домівко — тебе так мало знав я
Виbach я міст попалив сто тисяч
Вже не пам'ятаю як виглядає
Домашніх божків обличчя

Мамо — так мало з тобою буваю
Під склепінням неба завиваються вірші
Треба вірша кучері стригти і мити
І чекати на Божий свист у словесному лісі

Церкво — так мало світив я свічок
Всує твої золоті вуста я вимовляв
Та боронячи тебе у витоці річок
Не один кінь піді мною упав

Кохана — у волосся твого льон
День уплітав волошок так небагато
Та я брав і вів попідруч
Рубінових кіс шелестливе свято

Кохані — так мало любив я вас
Пробачте я був тільки бійцем
Під головою мав я лиш трави
Й затишок книг топтав тихцем

Сутінки в горах

Скільки неба навколо нас
І як небо швиденько сприсло
Яке ж то біле в серці стоїть
Зі стома церковцями місто

Скільки виграних вже побоїщ
Скільки поразок святої зброї
Скільки слóва походів хрестових
Скільки на обличчі вірша крові

Скільки пощерблених спить мечів
Скільки під рікою неба ще таєн
Каліча душа на милицях днів
Ще Божих пісень співає

Скільки неба навколо нас
І як небо швиденько сприсло
Яке ж то біле в серці стоїть
Зі стома церковцями місто

Крилатий Михайло

Хай буде врешті свист злагоди
Хоч навкруг справ безпросвітна гуща
Чвалує куполами крові
дружина староруська

Архангел Михайло на дошки виплеснутий
Лиш у своїй червені не зморений
Ледве упорався врешті
Вночі із полум'я морем

Ледве упорався зі собою
Архангел Михайло з пихи косичкою
Зі своєю волоською вродою
Зі своєю славою незвичною

Ти що відростив довгі кучері
Архангеле Михайле з грому роззброєний
Архангеле що у хмарах кочуєш
Гониш дикі стада коней

І Ти'сь Михайле як ліс непрохідний
Поранений чвалував ту по попелиску
За Тебе повна попелу офірного
Най буде вірша миска

Запав я у Магурах Малостівських
Як зранений глухар — небоязкий
І тільки попереду як ласиця
По снігу біжить потік Кривий

Я в пустці вклякну в покорі
Піднесу як ікону зчорнілу вірш
Один ти є польський Королю
І твоя ж церква гір

Перекинута церква в Незнайовій

Які ж бо мости завалилися які ж бо ріки зникли
І як у димов'ї церкви бас занепав
Із позадньої брами випали Архангела бинди
Кинувся Архангел із рибами вплав

Пробиває небо усохла рука Господня
Як білі тіла лежить букове колоддя
Князь-бо лежить і жона Ярославна
Її волосся по віршеві розплелося

Гниє володаря пояс на князеві
Ярославна пряде небуття із хмаринки
У раменах гір перекинута вежа
Там самі войовників малі лики

І Пантократор перекинтий у куряві
Крилатий Михаїл із конем повергнутий
Заростають гущиною лопухів і калиною
У Незнайовій великі вуста церкви

Які ж бо мости завалилися які ж бо ріки зникли
І як у димов'ї церкви бас занепав
Із позадньої брами випали Архангела бинди
Кинувся Архангел із рибами вплав

Дві коругви

Через цей родовід
Через цей сеймик слів
Повний гулу Гарасимовичів
Йдучи ніби крізь
Стрій військ
Чи маю перерубати шаблею
Навпіл цей стіл
Чи маю його спалити
Як Гонга — двір
Разом із портретами прадідів
Яким підкручує вуса
Моя свідомість

Чи маю закопати у землю
Криву шаблю фантазії

Хіба що
Як прадіди
Дві коругви
Як при наметі
Застромлю при столі

Одну
З лядським Каролем
Другу малинову
З Архангелом

Стільки нам зосталось

З цілого маєтку
Нивка стола
Чорнозем слів
І тиша

Бо всі твої
Побойовища
Усі твої столи
Голосів яса
Пішли
В гетьманські небеса

Так нам сталося
Що ті столи
Ціле наше
Українне поле
Що наш
Двір
Білий
Кухонний стіл

По якому
Слова-браття
Лавою йдуть

Бо нічого
Так легко
Не минається
І завжди зостається

Якась склянка крові
Шумкої
Яка чуб наш
Підносить

І хоч стіл зараз
Ціла наша колиска
Ціла Україна
Ніщо так легко
Не минає

І далі людина
Слів —
Загонич!

Гену Мухоморову утварили ся мой' утварили' ра
не ма свого стандарту стун
то велика роща татарна брече
сам в шодку повостаю цк
теї те jestem українським р
мой Дзидек сиди на Тонев
е лус ~~жестом~~ Jego же сїзиче і с

ІЗ ЗБІРКИ

Нові вірші

1975

Листи з музею

Пролог

На тих лавах
На дошках тих
Сидять медіа моєї казки

Сидять святі
бідолахи
їх це тихе квітування
і старече похиляння

І сам Злоцький Миколай
поганин недавній
з берлом кукурудзяним

Й сам Михайло із Щавника
браконьєр між браконьєрів
із утятою пастораллю

І Сверад владика світу
в бірюзовому гроті
з найдорожчим звіздорожцем

Усі Карпат пустельники
сидять тут же в феретроні
роззброєні із пралісів
сарацини при музеї

Тут пращури усі Карпат
прецінь різьби
рук своїх корицю підносять
бо вони почет зелений флори
і фриз місяця
із трембітами
При калорифері ходять
що самі з небес походять

Наче по незвіданій планеті
по навощеній підлозі
ходить сам собі Михайло
личаком пробує

Йому хіба залишились
гір оцих анклави
пустирі
пух історії летючий

Роззброєні із пралісів
сарацини при музеї

Святий Юрій

На збереженні в музеї
Святий Юрій в обладунку
зі святих його звільнили
з лісових зелених кучерів

Зі святих польської золотої колоди
наймолодший він на хорах
громить нетлі й шашіль й шафи
У похід хрестовий нас провадить
проти плащів з габардину
живить спорохнявілі гриби

Святий Юрій з Лелюхова
втишив вітри над буками
лопухи узяв в неволю
і корчми старі руйни

Щось непевно у Сикстусах
коли Юрій в пружнім русі
по тих луках і стернищах
зацний рицар в бур'янищах

Надто він земний сміливець
і патрон надто цнотливих
і як мовлять буковини можні
рицар самої Теодозії

На збереженні в музеї
Святий Юрій в обладунку
Муромця не раз здолав він
й Ірраціонал Святий заразом

Святий Дмитро

*імовірно з Войкова з бароковими
буфами, повен надміру
і театральності,
згодом ще багато буф додалося*

На вежі музею
святий Дмитро із хмарин Карпат
накриває долонями
молоді пискляві яструбенята
що борикаються
молоді поснулі ведмежата

А під Дмитром ярмарок
золоті шишки на плакучій вербі
золоті плавники на царівнах
шелестить золотий ярмарок сирен

Святий Дмитро із хмарин Карпат
великий ловчий Божої пущі
коли отак сидить на вежі
сніжок малі гріхи припорошує

Святий Дмитро такий молодий
ще й тисячі літ не має
а вже степом човен переволік
і засів на золотім дзиглику
на колінах панни руські

Влітку Дмитро із хмарин Карпат
анемонів коханець ніжний
у блакитних вотах і бганках
елегійний патрон півників

Святий Дмитро над ярмарком
владним чується нормандцем
цілим тілом наче вугор
вихилений з-поза хмарок
над натовпом піку зносить
і левконій шати розгортає
яткою керує мов своєю

Як в недільне пополудне
планер небом суне
святий Дмитро в обладунку
між високого почту тополь
трембіти спирає на гори
патронів своїх викликає

Бо що липневий ураган
бо що на вежах приморозки
золочінь своїх й гоління
та найгірший хіба планер

Без документів
археоптерикс підозрілий
вештається над горами

Проголошує святий в антеннім лісі
це підступність сарацинів
Свої пісні полудневі
підмугиче філодендрон

Феретрон хіба порожній
хоч замаяний він рястом
сидить Дмитро намальований
рукави його порожні
І кудись Дмитро погнався
за планером мандрівничим

Треба його
сторбжа каже
та й принадити
Софронією
мовби орхідеєю

Пустельник Терентій

*кажуть, що із Щавника,
феретрон найстаріший
(реставрований)*

Той Терентій наче в осінь
стежкою побрів углиб ікони
зі свічкою його шукати треба
у віків старій бучині
Юстиніяна він хіба іще пестун

Терентію

Гомін пішов золотим краєм
де ведмеді-старовірці
у барлогах похилились
мурчать мольби за гріх світу

Терентію
це я прочанин

Гомін пішов золотим краєм
феретрону пущею старою
несеною на плечах

Терентію
я той
що сипле тобі кирилиці
квітки червоні

З'явилося
у папоротнику високім
промовило сяйво

Хто ти
Терентію
я той що
зорав бані зелені
тополь

Промовило сяйво
тепер уже виразне
в короні ялин

Ти не
Карпат владика
не той дука

що пишеться
золотими і багряними
гербами осені

Той Терентію
але стада розбрелися
збіжжя стоптали
дуб не віщує

Промовило сяйво
чим переорав ти світу глиб
Терентію
тягли мені плуга
яструби

Переорав я
від вершечка що срібліє
до підземелля
світ-тополю

Промовило сяйво
І що ти виорав

Топаз березня
цілий базар
бірюзовий
під вербами

Промовило сяйво
які ж тебе світи послали
що так шумиш мов ясени

Людям
мене зеленим
возвістив листок
Промовило сяйво
майже пошепки
щораз блідіше
бо вже входила
зірниця до музею

Усі люди
то сірі нетлі
покутнички

Ти принаймі
в якимсь свисті

засвіти тополь
пізнати хочеш

І майнув Терентій
мов стара куниця
і запурхали книги
із підставками

Терентію вже світанок
на скирту гріхи скинуті
а ти зник
тебе натовп уквив листя

Терентію
і літає
горщик світу
нелатаний

Святий Костянтин

Сам Костянтин у феретроні
у многоповерховій тіарі
поверхи буками підперті

У березні тіара Костянтина
з першоцвіту як сніг біла
гір владика сидить безплатний

Восени коли Костянтин дрімає
велика тіара йому рудіє
мовби вітром перехилена
Бо на тій вазі золотій
ген на старому букові
зважена вже Візантія

І по Костянтині нема нічого
окріч цінної тіари
ще на чорнім тлі літають
золоті рукави історій

Різьба

Теодозія Лелюхівська

Тут у музеї
Теодозія Лелюхівська
утікала сюди в пожежах
мітлами вигнана

Привезена сюди восени
із дикими котами й борсуком
і чорним ангелів роєм

Привезена сюди вночі
у небесні ковдри сповита
перед загибеллю тут ховається
Теодозія Лелюхівська

Яка ж колись працювала
ця волошка з паюками*

Цій південній княгині
посходили виногрона
аж зігнулася тополя
в завірюсі
засрібліли
Теодозія Лелюхівська
сонні воли об'їжджала
і звозила струнки сосни

Горами тут приманджала
покровителька волоських пастухів
покровителька волоських кошар
покровителька малих присілків
великим снігом умита
березовим човном березня
до феретрону прибуває

Коли так працювала взимку
не вірили в Боже ймення
в золоту корону Панни

Швидше в тулуб її вранішній
швидше в гриву
швидше в стегна
і що Теодозія живіт має

* у давніх турків — козачок, що оберігав султана під час прийомів; у польських магнатів — козачок, одягнений по-турецьки, що кінно супроводжував свого господаря

Посиляли сватів до неї
Та як лебідь їм втікає

То киями її гонили
то сама кабанами селян цькувала
у старому дуплі спочивала

Теодозія Лелюхівська
що здається невеличка
її підпис ці таємні
чорні трефи кирилиці
які ж різні краї знають

Теодозія Лелюхівська
живіт порослий вовни вересом
виголена під пахвами
має тисячу хмарок нешлюбних
з лісовими котами ходить
на прогульку як з хортами

Сутінки по ній у Лелюхові
усі зорі в її короні
румунів королева струнка
в золоті але босоніж
трохи в лоні порохнява
її пишна митра перебуде
скрашену свою нікчемність

Теодозія Лелюхівська
вдова завжди солом'яна
зі Синочком світу господарем
квітне в мороз
Басарабії
жіночим квітом

І ніхто не знає
яка жага
тліє в дереві
яка орхідея
рожевіє

І так мовлять
що та грушка
так зігнута

Своїх скіпетрів копистки
так підносить
мовби танцівниця

Свята Софронія

кажуть, що з Кокушки

При небесних таборах
страхопуд війни безногий
свята Софронія

Була в тілі ясного літа
і як гриби дітей при дорогах
збирала у золотий подолок

Калинова барокова
геть здорова хоч безнога
не торкнулось її тління

Як колись ішла горами
прочитали її підпис
що то балканська княгиня

Завезли її до музею
в зіллі скупали
дали пурпур середньовічний
зірками церований небосхил
прочерканий тополями

І так мовили
не свисти отут Софроніє
ти Софроніє стань твердо
тут є книга для омани
а тут лілія для хвали
А Софронія ізвідки
та з Кокушки
а що Кокушка

У цей бік ніжна
у той вже не так
у цей утікає
у цю зелень Ель Греко

Кокушка
село гірське
а тут я
на троні
сиділа

Гаразд але тут музей
Ти Софроніє облиш

ті декольте Рафаеля
та вгамуй свої ти
стегна

Тиждень була нам святою
а коли вже відпочила
як заросли її стегна
лускою плюща
смарагдовою

То вночі вже
Пантократор сам
з короваем до неї
летить
а з ним дячки
зі свічками

Коли скаже нам
ааамінь ааамінь
ми заслонимо
коругвами

Свята Ксенія із Красноїлля

Удень ледве клопоть ніжки
вдень постамент середньовіччя
з животом тепер розкішним
Ксенія поміж старих пророків

Святе золото цюночі
з тіла звинного знімає
з лілією в руках і в митрі
у самих панчохах чорних

Закохалася в Михайла
облямівку крил золотистих
зустрічалися у хмарах

Мій циганку доріг Божих
як у чвалі на пожежі
ледь мереживо тобі вкриває
букові зелені стегна

Тут живеш Святий Михайле
де небес трембіга грає
тобі Ксенія привезла руські
і вертеп і медівнички

Лиш тебе нема на феретроні
хоч з ірисами сидиш ти
у старої десь цариці
яка піриться на осінь

Хилиться сумная митра
в натовпі билин своїх придворних
у самих панчохах чорних
геть захоплена Михайлом

Свята Лукія Зубрицька

Свята Лукія
яку рум'яна полюбляють
у маковім спить феретроні
у блакитному кожусі віри

Сняться їй Діани оголені
святій Лукії у божих шатах
перехиляється феретрон
і волосся розсипається

І тим атласним стегнам
і тим маковим рунам
з ллією у руках у святому шумі
Лукія наготу забороняє

Діани з Лукією як циганки
сідає свята у великий золотоцвіт
мак уже п'янить здалеку

І в маковім феретроні
зняла свята свої шати
і волосся розпустила

Свята наша кучерява
що її Діани вкрасти хтіли
будиться збентежена гейби
мов відмовилась від віри

Ввічлива свята Лукія
тепер журиться ночами
ой не хоче щоб знав Зубрик
що для грішниці купив він плащик

Флоріан із Мушини

Тут святий Флоріан
там Іван Хреститель
і так стоять
тисячу літ

Біля коругви Флоріана
хатки Мушини
повклякали

У Хрестителя
на тлі
синя неділя
літають голі ангелики
на морозі
і в спеку
завжди здорові
злегка рококові

Флоріане
що Йване
чи може
у відерці маєш
щось на сумерки
осінні

Маю
місяць тобі доставить
повинен над ранок бути
при твоїй коругві
Флоріане
що Йване
хто тут нас поставив
волохи чи мусульмани

Еее
руська балачка

Казимир Великий
закасавши рукави пурпурові
заснував Мушину
на суворім снігу

Ага а потім

Потім Ян приїхав
і фрашку склав
до старости

у Мушині
що знається
на добрих винах

Ну а потім

Потім королі зникли
і натрохи
Польща навіть
а фрашка лишилась

І така ось
Історія Мушини

Святий Іван Хреститель в Юрковій

Святкова
Івкова
Юркова

Такі назви літають
теркочуть як синій
бабки кукурузник

Святий Іван Хреститель
в Юрковій
що то за побожна
людина

В одній лянній сорочці
в мороз і спеку
лопухів навчає

На отій вербі
сидить і сидить
без часописів

В Юрковій спорохнявіє
і не нарікає
інвалід
з ногою кривою

Має ту будку
з дивами
на цукрових буряках

уфундовану
на портер
зорієнтовану

Співають йому
плащі на вітрі
у ніч осінню
і сиплються
дні груші-дульки
А та Святкова
Івкова
Юркова
усі столиці
кропу сині Парижі
а той лопух
академік
а ті берізки
білі
понтіфікальні
а ті дні
унікальні
а той Іван

Несучись
на солом'яній
маті дахів
у гребенях
волосся
в лахмітті світу
ані святий
ані хреститель
але Борей

Святий Флоріан що з Юсту

У нас
у Святому Юсті
коли я так стою
в ренесансовій блюзі
у шипшинових кущах
порожня Галілея

Ясен із гір
хатку собі привів

і той ялівець
і той вітрильник
ті великі кораблі
що скирти рижиків везуть
ті ліски шовковиць
наче Генезарет
у Карпатах

Є тим селом
в якому
я єсьм Флоріаном
святим Юстом
цілим
неміцним
Тиром

Інколи собі доробляю
у човні під парасолею
навчаю коропів
і лепехою зеленою
пищу по небу
зелені версети
корану коропів

Мешкаю тут убого
хоча маю братів
маю Флоріанів
Ледве
у нішах
міститься шолом
Придониця

Липовий щит
ані слова
Куцльова
Флоріан з Лабової
в бірюзових райтках
Флоріан з Палесниці
помальований осінню

І прадід
у скирті лейбиків
похований
у Флоринці
спорохнявіє
але далекі вони
і скупі

У нас
у Святому Юсті
тієї осені
як звично мене
викрадав
вітер візантійський
золотий

Але перешилилися
але перешилилися
коругви
до рідного готику

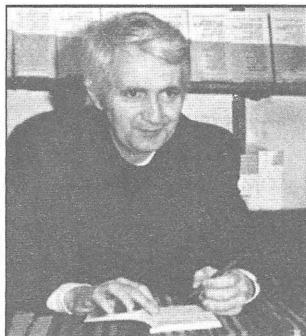
У нас
у Святому Юсті
коли я так стою
у ренесансовій блюзі
коли з узгір'я
словацький сніжок порошить

У шипшинових кущах
порожня Галілея

Гену Рибаківичу

...
утраляй ся мій вірешник ро
не на свого вітандови стур
то велика роща Татарна бриво
рат в шодки рощасту ук
теє те жєстєт українським р
мій Дзидек сиди на Томов
є ує ~~жєстєт~~ жєр теє сїзке і о

ІЗ ЗБІРКИ

ПОЛЮВАННЯ ІЗ СОКОЛОМ

1977

Комарне. 1941

Конюшки Тулиголовські
Конюшки Королівські
Тулиголови й Бучали
і ще Катеринів
і Татаринів
іздаля видимий
через комарнівські оболоні
через дитинство зелене
порожній дім Гарасимовичів
звернений до рими
до гарасими
і на Татаринів
що ірже нині

Дім вже недосяжний
як царгород надхмарний
стережений бухаючим полум'ям
драконів Бога Тризуба

У зотлілому мундирі поразки
Батько пішов у колоні
з перекиненою через руку
тяжко зраненою вітчизною
без відзнак офіцерських

Верещицький став
вилив поразкою і незабудками
бані церкви — зеленіли з ненависті
а костел білішав щораз дужче — з тривоги

Літаки боролися під дашком дому як ластівки
можна було їх рукою дістати

Мессершмітт упав — і пбдув лампадку згасив
короля Яна Казимира
перед Чудотворною Матір'ю у Рудках

Тюрбан диму виріс над Комарним
і залишився на тім місці
трохи збоку від дитинства
над порічками Гарновських

Тюрбан Султана Середина
якого коні кілька днів
голічерева випливали як здохла риба
на верещицьких ставках
під Яна Собеського командуванням

Плавав цілий татарський кіш вверх животами
і сам Середин гойдався як бочка
тепер однак залізну шафу війни
пересувано кілька днів горищем дому
туди і назад

Німці оголосили війну москалям
так само курям і півневі на подвір'ї
і золотистій кукурудзі дитинства
з якої я визирнув

За церквою палав Львів
як на кривавій долоні Пантократора
і Дідусь не воскрес
не помчав на оболонь з шаблею
щоби з Гудеріаном стятися

зодягненим у важкі панцирі
під султаном диму

Бо навіть спалах був на небі
небо було теж бомблене
кількаразово того дня

Стрий розповідав
той чудотворний образ у Рудках
нараз втратив голос

Він тяжко зраний
і кривавить справді

У глибині пущі

Яка же волога місцевість
незабудки дивляться на мене
ще з Комарного

Я ходив посеред них
молячись ревно
щоб батько вернув із неволі

Батько являвся мені
у відчинених дверцятах горища
і на костельній коругві як Святий Юрій
на коні
зі шаблею в руці
над бухаючим полум'ям
залізним драконом тевтонів

Раз навіть зійшов із місяця
у блакитному однострої незабудки

Я не знав як багато днів
він провів на коні боки якого
натерті були безсонням
до живого м'яса війни

Може я снівся йому наяву
зникаючи за кожним
ескадрону іржанням

Може бігали ми разом
над Прутом
за гуцульським ведмежам
канікул

Коли він збудився
звідусіль підходили німці
з голови до п'ят
у середньовічних латах

Тоді як кажуть свідки
він захопився за шаблю

Комарне
меланхолійне свято дитинства
тут раптово
у глибині пущі

З тим самим
голосом зозулі
застудженим
як усі на сході

Стара світлина

На тій світлині Дідусь сидить під деревом
на якому орли гніздяться

Нема сліду орлів
але Дідусь яструбиним профілем вичаковує
аж злетілось багато гірських птахів

І стоїть тільки церква яка не мала доступу
на це подвір'я

але Дідусь виглядом старого вірменина вичаковує
що на тлі громадаються гори покриті снігом

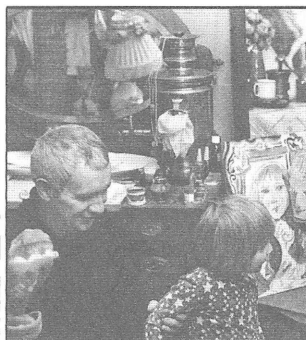
Руки Дідуса опріч того що складені на колінах
увесь час тяжко працюють у полі
споряджаючи синів до польських уланів

І тепер чорним по білому промовляє нам світлина
що Дідусь залишився сам
на кількох гасаючих як русаки ланах
шляхетського хутора

Тому Карамузову

...уважали мене
не та свого стандарту збути
то велика речка Татари брехли
там в шкотики повстали укр
еще же jestem українським пи
мої Діадек сиди на Таше
є іще ~~жестами~~ жеро же сізиче і си

ІЗ ЗБІРКИ

Цуднів

1979

Намет XXI

Бо ж війна — вояком він був несогіршим
Тільки швидше твердив її отченаші ніж інші
Чоловік що вродився яструбом крилатим
Чому він а не інші суті буде доходжати
Так ніби з портрета Ясної палаю
Витяв щоб у Татри не йти Ганнібалом
Чи ж винен що з коругви вискочити хотіли святі Руси
Як з блакитного окладу з корони коси
Не могли його впіймати хоч був під боком
Бо сокіл над воронами завжди сокіл
Бо із князем як з ведмедем стрів забави криваві
З цілої Руси ворони на віче збирались
Побив царя і той у церкві неба сховався
Серед ікон став і тим врятувався
Як вони чорний як вони кучерявий
З червоними свічками шабаш учиняли

Похід козаків

Понад ярмом
в різні боки
кінні їдуть
і табори

За Трубецьким
князем
Виговський жене
син Луки
золотисті у блакиті
віють
бунчуки

Трубецькому з лиця
якби то
лице як лице
застигле
кров утекла
до Путивля

Гей ти князю
бородатий
не ходи
забагато
твій кінь
скаче
та й заплаче
буде ворон
весілля

Понад ярмом
в різні боки
кінні їдуть
і табори

Вершники дрімають
місяць споглядають
а на нім світлиця
а в ній молодиця

На місяці
цвітуть вишні
так козакам
соловейко свисне

Цю цю цю
цок цок цок
гей гей гей
ох ох ох
сотня в сідлі
колишеться
два довбиші
Божі рими
гарасими
на здоров'я
собі
 пишіть

Хто ви такі
бачите самі
барви наші
вишневецькі
ніхто вам
не підкаже

Під ікони
 горою
що світить
 і в день
 білий
козаки царя
мимоволі
 зустріли

Під іконою
як під гору
коні ніжною
перебирають
гримить
наказом
булава

В руки
князів Москви
впали разом
Гуляницький
Григорій
із Стефаном
 братом
кожен із них
як хруц
 вусатий

Брати мої
брати
рідні
майдан
відповідний
можна
погуляти

Гайда!
Гайда!

Пролетіли
заспівали
одні з коней
впали

Інші гонять
зі сурмою
і у небі
пропадають!

Угода

Повклякали
присягали
кров'ю списали
у Гадячі всі
два Королівства
рівні собі

Як лебеді
по блакитній линуть
згоді

Та й за шаблі
бо напились
і конвент
підпалили

Шляхта
від злості
пурпурова
блакитніла
у тихий
жупан

Бо крутити
бичим
хвостом
хіба їм
пощо
хлопам
монархія

Хто не шляхтич
то яка в нім
Матір Божа
він є хамом
пусте решта
ті бояри

Дашкевичі
і Байбузи
ніби вони
з рожі щепи

Хлопи усі
і навіть бобер
в праці жвавий
і клен пільний
і татарський

Усі хами
ті Цюцюри
і Тетері
і Виговський

Мій мосьпане
але ж хочуть
Русі уже
а не Польщі
чи не зрада
бо до брички
у сусіда
хто запряже

Не pomoже
ногу вложити
у стреміння
ці русини
то є люди
без сумління!

Битва під Конотопом

Пливе
по мочарах
курган
насипаний
із війська Царя

Це Трубецької
полк занехав
та й утік
від лиха
а за ним
тарпани
дикі

Ні це коні
руки здіймаючи
а з них
похилених
бояри
спадали

Гайда!

Із дупла
вже вилазить
байда

Кінних лава
і булава
сокіл сидить
вже здіймається
слава

Ляхи і козаки
історії
указом
квіти степи
Медунки
і гаюнки
збраталися
разом

Гайда!
Гайда!
кінь
дванадцять
ніг

мусить мати
щоб дігнати
Москви князів
стільки

Зле
у степу
з Царем
ся діє
вітер-суховій
вихор поразки
віє

Князь Пожарський
і Черкавський
навіть Львова
князя
стягає з коня
степова трава
ковила
остям
збивається
над ним
у віхоть

І росте поразки
стародревом
навіки

Грім
із сині
не могила
небом
пролетіла
сила

Шабель
лава
і булава

І залізні
коні ляхів
летять небом
і землею
з крильми
птахів

Зірвавсь
сайгак
і мов бобер
купець думає

скільки дерева
сплавити
на північ
буде треба
щоби Львова
то ж особа
до Москви
доставити

Перед переможцями
вийшли небесами
дзвони співом
голосами
святі належно
ішли поважно
провадили
старенькі
князів у путах
грілися
у блакиті

Слава
ляхам
з козаками
вже багряний
борщу повний
сходить
місяць
над дахами

Внуче
що гамору воронячого
проти себе
спізнав стільки
про Конотоп
згадай козаче

І про раптово
по-братерськи
схрещені
шаблі
наголо

Сутичка

За Сулою
Гуляницький
а з ним ляхи
братове
з царем
гуляти готові

Гонить
погоня
за Трубецьким
серед трави
линв злотих
у ковилі
тільки будяка
зранена
голова
кривавила

Зустріли
привітали
із шапкою в руці

На цілу вільну
душу
боярин лежить
коло боярина
вже мідяний
не бажаний
у костриці
буйних травах

І цар тупне
сова пугне
боярин
не рушиться

На дні Сули
золоті піски
яка шкода
шепче Сула
що коротка
слава ваша
і шептали
очерету полки

І тростина
і тернина
тоді разом
з-під копита
а під стягом
синім степу
і Корони
цар втікає
й перемога
списи
красить

Блакить Сули
пісок бурий
у ріці
та ж коротка
слава
ваша

Згоди
прапорці

Князь

*Христині Белявській**

У жупані
з якого золоті ниті
історії
витають екскурсії
лежить князь
у малій скриньці
як на пеларгонії

Мовлять що його високість
помер від горілки
То ж мені
в животі
заувіли огірки
попив я
кисле молочко
та й
полетів високо

* Христина Белявська — багатолітній директор міської бібліотеки у Бохні, куди неодноразово запрошувала Є. Гарасимовича на зустрічі з читачами

Що з Лубнями?
Лубні милостивий княже
по-давньому
хто би посмів
руку піднести
всохлу носив би
у реліквіарці

Правду каже
тут не вигідно
колясу треба
пристосовувати
запрягати комарів
щовгодованіших
подільських

Згідно указу

А Чернігів
Чернігів
на ринку стелить
килимами
і бані церкви
райську музику
грають
навіть
каліки клишоногі
писками пошарпаними
кволим тілом
співають багато
щирозлоті гедзі
зацні шкарбуни
веселі шибеники
на Князя привітання
як виспитья Високість
вправляються у
до ніг припаданні
рук цілуванні
раком до ніг
дотяганні

Самому мені це дивно
субстанція тих людей особлива
трохи там все-таки
я вирізав
баб навіть
дітьми кидано

...довкруг Князя багато
херувимів літає
потрісканих
дивом складених
тулубів
мармурово суворих
без рук
часом рожі
пуп'янок несуть

...простацтво головно
зайці нічиї
тож для утіхи
їхмосці жовнірів
погонив я трусів
чи Васць теж русин

Ваша Княжносте
цілі віки
Короні
мої долоні
зі столу
не сходили
бо пощо

Добре вже
добре

І Князь сливе
до колін встає
з темряви
трясучись
від тої зелені
від холоду спеки
трясучись
від червені півонії
від вівсянки
що співає
під руки підхоплений
святими невістами

І на його вид
птахи замовкають

І проходиться Князь
сліди
зоставляє криваві

У польодовиковому
мороці монастиря

Гори Ганьчівські. Провесінь. Сон

Рушили трав дикі табуни
Серафими рушили із рук Пречистої
Щораз то нові підтюпцем їдуть
Зі співом красні полки верболозу

Через строкате небо через вільховець
Боками узгір'їв підперті їдуть
Гетьман Сагайдачний що у крові турків по пояс
Весело розмовляє з королевичем Владиславом

Розвинувся неба сувій і крилатий Михайло
Самотньо як планер на небо вплив
І при королевичу що в білих мереживах молодості
Радів Сагайдачний і дива витворював

Білими ніжками теребили коні
Чорними ніжками теребили коні
Коні королевича зачесані в локони
А козацькі домашні геть розчухрані

І віжки походу вільно пускає день
І в золоті як стій — увійшла в ріку церква
І вже починає Бардієва гора гриміти
Як святий бубон

У пустці червоні пищики лепіжниці
Червоні як пищики котятток рисі
І щораз нові сотні верболозу
Чвалали через гримучий потік

Осінній світанок

Вірш із присвятою полякам і українцям

Із церкви ворони на світанні знялись
Уверх шапки зірвались як папахи козачі
Громовим криком так як вітався колись
З польською кіннотою Сагайдачний

Під Хотин радісною навалою
Історії яром крутим прийшли
Козаки у всій своїй красній славі
Що набік закинена мовби шлик

Давно це було а здається вчора неначе
Стремено в стремено близька сиділа кров
Владислав-королевич і Петро Сагайдачний
В ноги Марії пророка пожбурили коругов

Із церкви ворони на світанні знялись
Уверх шапки зірвались як папахи козачі
Громовим криком так як вітався колись
З польською кіннотою Сагайдачний

Містечко вже видно і гору і ліс
Коли сонні мов мряка упали мрії
Та довго іще чвалувала в мені
Степовим табуном моя кров неспокійна

Як проходжалися ще довго я бачив
Під руку королевич і Сагайдачний
І в папахах що іній їх скучерявив
Вїхали перед сотнею довбиші рядами

Понад імлу до церкви хрестів золотих
Я молився і листя тополі шептало
За спільно полеглих під Хотином за них
За блакитну коругву слави

Щоб кров їх не була пролита марно
І перо щоб дарма кров не проливало
Ще дівчина спала над нею ікона спала
Поєма навшпиньках ходила було ще надто рано

Похід

І вкотре у край невластний
їдуть фузії Святої Марії гармонійки

Їде пустий скарб
в яким сорока гніздо має

Заки до Сівська доїдуть
на даху карети
не одна сяде поразка
і голод сяде довгоногий
не вкраїнський соловейко

Посувається залізна піраміда на Схід
у вереску комарів і росомах

Хоч жовнірам тяжка праця
шишками будуть жод платити
і стогами хмар
кінь йшов неоплачений
нога за ногою за́колоту

Пливли беріз свічки ніби вінки
залишались у повені герби й гармонійки
король як мавпа в озері відбитий
чорна мавпа в капелюха капустині

Коли з карети вихилиться що ж
скрізь старий ялинок рід
Мовчить край ікони

Скрізь ліс
і в березовій сорочці світ

На вид карет
здіймався Христос із чаплями
було руське воскресіння

Угорі ніби яструб
кружляє князь Барянський
коли д'ньому б'ють в диму зникає
за тиждень знову випливає
король його бачить але що ж король
має мігрень та у боці коль

Губить Яна повсякчас Казимир
у тій повені і в диму гармат

У дзеркалі повені
як жидівська
з плющу вилиняла
з гербів виплакана
кривавими смугами
їде з мігрени скринями
карета короля

І знає вже срібна кіннота
що ведмедя кігті має
та деревня Салтикова та Девіца

У Сівську де дощ ляв
на крицевий панцир
думає король
на батьківщині Єжи танцівник інтриг
гуляє завзято тепер із весною
і що під перуками ховає
цей французький двір

Мов ялини шумить шляхта
в домі тітка стрийна мама
тут у згустку бурих хмар
ми шерсть губимо як олень
потім роги може панцир
й повернути король велів
і *Te Deum** завершило
пишну пиху як сніг змило

Через той Союз жовнірів
раз свячений раз ганьблений
повернулася історія Корони**

Тою повинню своєї сили
тим походом під Коропом
крапку на історії поклали

* тебе, Господи (*лат.*, початок молитви)

** Корона Королівства Польського — Польська держава

Юрась Хмельницький

*Дорогому Яцекові Лукасевичу**

Гей ти гетьмане
Хмельницький
Юрасю
Не тебе любить
Збавитель
Не тебе свята
Параскева

Перед Пантократором
Червона свічка
Гей залишився ти
Юрасю
По оним Хмелю
Як тичка

На Юрася
Ховрах у степу
Свисне
Ти як херувим мальований
За царські врата сховався
Слободище видав

Як любиш давнє ім'я
То мусиш
Стати хоробрості могилою

Битися із Любомирським
Ясним Єжи
Кінним Паном
А ти застрашився
Серед племінців молитви

Тих рукою людською
не здобутих
панцирів лядських

* Яцек Лукасевич (нар. 1934 р. у Львові) — польський поет та літературний критик, виразник свідомості літературного покоління 50–60-х років ХХ ст.

Даремно
Михайло Крилатий
Меч тобі подає
З неба
Казав тобі
Короля признати
Гармату утреню
Тетеря

І поїхали полковники
Під степу шапкою
Високою Папар і Ханенко
І Хохол

І вже з гетьманом
Юрась на могилі
Змови-домови
Родина

За це ченця сандалі
з херувимами ряси
Монастир
Йому
Тому нездарі
Дає Україна

Гей ти Гетьмане
Хмельницький
Юрасю
Не тебе любить
Збавитель
Не тебе свята
Параскева

Похід

День настав такий
Вітер із листя
Ліси роздягає
Їхали козаки
Полями
Навпростець

У похід великий
Аж спереду
Хмара бура
Їде Тимофій
Апостол
А при нім
Цюцюра

В який же похід
Їдуть підтюпцем
Дрібно
До слави козацької
Зовсім
Неподібно

І дарма коні
Випитувать взялися
Чи мають
Чвалом мчати
Що мають
Здобувати

Але
Цюцюра Тимофій
Ні слова
Помежи собою
Їхали поволі
От нога
За ногою

І по яку здобич
Їдуть
Важко
Зовсім знаки
Не віщують
Про поразку

І питалися шаблі
Чи не
Вийматись
І почав бунчук
Мов яструб
Розглядатись

Але
Цюцюра й Апостол
Ані слова
Помежи собою
Їхали поволі
От нога
За ногою

Мовби полювання
Мовби глухарі
В лісі
А ти Апостоле
А ти Бога
Побійся

Й дивилися пильно
На ті хмари
Бурі
Та не у вічі
Вітчизні
Дивився
Цюцюра

І тоді ворони
Каркнули
Понад ланом
Їдуть шаблі
Складати
Перед ляхів
Гетьманом

Отож тиша залягла
У будяках
На небі
І замерзла від жалю
Та річка
Тетерів

Цюцюра й Апостол
Ані слова
Помежи собою
Їхали поволі

От нога
За ногою

У похід зрадливий
Їдуть підтюпцем
Дрібно
До слави козацької
Зовсім
Неподібно

Курукове поле

В очереті у болоті
щирозлотом
спалахують і гаснуть
як бабки
іскри на списах

То не крила
гусей диких
то крилаті
стоять вершники

Що крук навіть
не перелетить
над Куруковим полем
у тростині всюди
прапорець Короля

Не рушать козаки
таборовим містом
Великим і Малим
не рушать Возом
на левади світлі

У бляху мужності
вбрані
стоять навкруг ляхи
козацьких турбот
курганом

Стоять як пугачі
вдень і вночі
у пір'ї туману

Переступає кінь Ізмаїла*
з болотистої на синю ногу горизонту
всюди ляхи як очерет
з боків і з фронту

Задивився Ізмаїл
задивився і кінь його
якось їм неспішно

злоті ірисы поразки
на озеро
випливали

Битва

У куряві рушив табір ніби віз Іллі
став Павлюк заточуватися

Ми реєстрові королю вірні
дивимося по своїх шапках
дивимося брати по братах
вірністю по вірності

Ми козаки значкові
обмірковуємо значно

Дивляться коні — по свояках коней
Сідла по сідлах — побратимах
кургани по курганах — прадідах

У папасі бунтом рогатій
навпроти Павлюк — отаман

Між нами терен зради
ще замерзлий
перейти його можна
на коні сорокатім

Та присяга
затяжка
мов карета королівська

Думи невеселі
хилять шапку у бік церкви

* керівник козаків (прим. автора)

*сусіди на сусідах
кобили на кобилах**

Лежать славі нашій неприхильні
славі чорній пречорненькій
як на снігу той кінь карий
з паруючими тельбухами

Хочеться мовити нічого
цілою хмарою круки зривалися

Скучерявив нам папахи
жаль блакитний
заридали бунчуки

Навечеря 24 грудня 1637

Козаки у правах
з волами зрівняні
у Шопці

Козакам мають вирости
роги й хвости

Коли лід зійде
мають випасатися

З козаків
має бути шкіра
з козачок мед

І як ікони святих
видати мають провідників

Так писав писар
хрущам і цикадам
тоді знаний
і золотих бань Києва
що на лиця падали
не бачив

На столі не стояли
карети гетьманів
під Корсунем взятих

Він писав і пара валила
з пера

Ми найнижчі маєстату короля
підніжки

* українською мовою (прим. перекладача)

визнаємо
Господа нашого сумління
Під летючий рій
славославців
під розсипаний
у степу
спалах феєрверку
Він писав без поспіху

Солониця. 1596

На лик ікони Печерської
дивляться корови печально
Трава вершника ховає
а рушать корови
паломництвом голоду
вже ляхів гармати б'ють
стовпи землі
ходять по табору
Тиждень степу не видно
корови визнань важко
у Матір Божу Печерську
і в Покровську корови
вже не вірять
тиждень молились
тепер лежать
Заплакали козаки
змилосоєрдилися над коров'ятком
коругву здали
хоробрістю як круком пошарпану
що тільки зосталось
пів Михайла і крил
зброю усю склали
залишили собі тільки
руки й голову
Най на трави корови вийдуть
Ляхи перемир'я підписали
посадили на папері
короля з воску
І вийшли з коровами козаки
тепер думали корови
жити буде ліпше інакше
білі як у сні йшли степом
І наскочило рицарство галопом
рицарство під чаплиним пером
І курява
здійнялась
над сумлінням

Jerzy Kuczmowski

...utrwalił się mój wizerunek po
nie ma swego standardu stur
to wielka rzecz. Tatarska Szwec
...rat w środku pozostały ukr
...eś że jestem ukraińskim pi
mój Dziadek siedzi na Towar
...ę być ~~jeżdżącym~~ Jego ręce ciężkie i ci

13 ЗБІРКИ

ЛЮБОВНІ ВІРШІ

1979

Схожа на циганку

Така вона мала
що могла б
поселитись у вірші

Схожа на циганку
пообвішана
щири́м золотом
молодості
з чорними як бір
рисами України

У чорній спідниці
цілій у квітах
того ранку

Три дні
пуржала
біля моєї руки
як метелик

Не вірячи жодному
моєму слову

Її контерфект* VI

Ношу її у світлині
як Матір Божу Пацлавську
у часі слів — процесії

Так як її дідусь колись
носив святі образи
розвішував на краєвиді
їхав возом
що був повний усіх святих
Старої Русі

І все продали
І тільки Ти — зосталась

І ті Твої
летючі мов круки
коси-бунчуки

Що носяться
навколо моєї вірності
до
Казимира Яна

Довколо мого
жупана
що пихою світиться
як феєрверк

* візерунок, портрет; поличчя

Її контерфект XXVI

Іншу пізнав
інше волосся каре
у локон хмар закручене
я розпустив

Отож Ти козачко
як вершниця
у степовій
імлі
пропала

І Твоя світлина
мармуровіє
у нездійснених надій
надгробок

І хиляться
над ним
одягнені у кунтуші
два блазеньких
херувими
віршів

Отож я тільки
на коня свиснув
в лице їй
словом бризнув

І вже гонить
слів Собіпан
по родоводу
шумних степах

Її контерфект XVIII

Знаю
не станемо
у весільних вінцях
перед книгою іконостасу
на якій стільки
сидить херувимів

Не вкоронюю Тебе
моя любове
Не пов'яже Пантократор
рук наших
золотим волоссям
яке таке ваговите
в нього я увесь
зодягнений

Не заспівають у церкві
калиною замаяні
хори гір
які щораз вищі
і вищі
світ здійснюється
поміж нами

Не поїдемо
побіч Пантократора
на гуцульських конях

Небавом зима
і сніг
усі переходи
навіть у віршеві
засипле

І тільки ті гори будуть
щораз вищі й вищі
поміж нами

Її контерфект XXVII

Вже завершується над нами
її кіс
східне панування

Вже щораз далі
її брів
намети .

Вже Кракова
як солом'яну хату
смолоскип темпераменту
в її руці
не підпалить

Вже тіла її
мармуровий монастир
зворушенням
не рожевіє

І викину її із серця
у степ
де бунчук трав
повіває

Так як Чарнецький
з-під церкви
викинув
кості Хмеля!

Її контерфект XVI

Як чорний лебідь
на світлині вона присіла

Має у собі щось
з Церкви Духа
І конюха здичавілого

Глядить із неї
з-під брів-соколів
Україна

Під її стопи
босі і прості
я кину
снів золотоглав
хоч вона ще
дитина

Кину ятаганом
і паралелі віків
і гетьманів
польних і великих
і верескливі
як пави
герби

Та коли б хотіла
Польській Короні докучати

Накажу її
воронію поемою
по майдані столу
за волосся тягати!

Її контерфект XIV

З одного боку —
ікона
з другого —
наречена Довбуша
з одного — кінно чвалує
як молдавський розбійник
з другого — дівчина
як малина
а з одного — чиста
Україна

Зате я
з кожного боку
старий сивий
хоч і шляхтич
поштивий

Мої почуття
дрібничкові
Ясновельможної
Молодості
не переконає
навіть
Корона Польська

Навіть треба
з пістоля
під ноги Її
стрілити
словом чорним
лице осмалити

І пуститися
з віршем
у танець

Як Прадіди
з бусурманами!

Мохначка. Приїзд III. Жовтень 77

Золотиста модрина у темряві
вказувала мені дорогу до Тебе
палаючим мечем осені

— тепер
дивиться тільки на мене
і нічого не мовлять її рукави
зморщені подивом

Не мовить слова
Її блузка вишита
тутешнім краєвидом

Вишита
у дикі рожі
серця

Вона спокійна
і буденний
повний причадалля день

І стоїмо
навпроти без слова
на вузькій кладці
— підлоги
під якою шумить
дике наше життя

І бачу
в її очах відбиті
дві церкви
повні сліз

І бачить Вона
моє інеєм
вкрите волосся

Для якого колись
зняла із себе без слова
двадцятирічний день

Приїзд до Мохначки V. Жовтень 77

У тій бібліотеці
пара бухає повсюди
як кадильний дим

За вікном церква
як сови сидять ікони
і кожен Твій порух
шпигують
у тім містечку
їх величезні очі

І Ти за тим столом
по-зимовому пухнастим
І Ти у сукні інею
з великою книжкою
в яку вписала кров'ю
моє ім'я

І Твоє волосся
як митра
таке золоте

То ж Тебе пам'ятаю
коли так сидиш
у льодовому троні
краєвиду
у шлюбній сукні
з інею

Мохначка.
Приїзд П. Жовтень 77

Та сама церква
без господаря як опудало сови

І зриваються
тодішні дні
з яструбиним галасом

І гори ті самі
мов порослі мохом
дружина бояр

І стереже Мохначку
той сам архангел
і корону
волосся Твого золотого
Барбаро

І вона теж — навпроти
зі серця мого вибігає
як давніше
довгими стрибками
по снігу як рись

царина
барина

Та сама

Мохначка.
Приїзд ХХІІ. Жовтень 77

Скільки то сплило
вже часу — у хмарах скуйовджених

І далі згадую
як Ти любила
бігати босоніж по снігу
з крилами радості
у фіалковій сукні
гірського повітря

І як ясніли тоді
радістю
золотисті хрести
церкви

І скільки то сплило часу
у хмарах скуйовджених
а й далі — знаю про це

Хоч то було
так недавно — запевне
кілька поем тому

Мохначка.
Приїзд Х. Жовтень 77

Дивиться далі на мене
з давніх віршів
як із ікон

Надалі гарна як архангел
надалі у стані вточена
що обняти її може
одна рука

Далі дивиться на мене
з порослого інеєм
румака зими
та сама любов
величезними очима архангела
якому жага
мов земля горить
під ногами

Мохначка.
Приїзд XIV. Жовтень 77

Я назвав
козацькою станицею
твою бібліотеку
ту церкву
з кіннотою архангелів
що гримить підлогою

Ти малювала мої вірші
як ікони
у почуттів
пурпурі й золоті
у шатах скрухи
до землі

Княжно
на одному черевичку
цілому
що залишився Тобі вірний
Пам'ятаєш
Ти знаєш-бо
що прагнемо до чудес
згідно давніх угод

Бо ж одним словом
я гори переверну
білою поемою
до Тебе заверну

Мохначка.
Приїзд XI. Жовтень 77

У тій церкві
малій мов яструб
візьмемо наш шлюб

І з церкви
молоді вийдуть
у золотих коронах
слів

і жменями калину
вихори на них сипнуть

Щоби нам
була дарована
пуста і розлука
у довгім
безлистянім смерку

Тихо поїде
під церкву
ранній сніг

Переїде
дахом як гайворон
хрестик кульгавий
босий

Неба й землі долоні
усі разом зв'яже
Твоє
золотисте волосся

Мохначка. Приїзд XVI. Жовтень 77

Зрили дики
як плуг щоденність
і хвала дикам

Пересувається за моїми пальцями
Її обличчя архангела
пересуваються Її крила

Пересуваються повільно
палець за пальцем

Її вуста
як примерзлий кетяг
калини

Із гуком хмар
біблійно скупчених
мчить Мохначка

Мохначка.
Приїзд ХІХ.
Жовтень 77

Її обличчя гарнішає
з кожним моїм словом
тому я пишу
тому наказую
злинати архангелам
з церкви

Її обличчя
дивиться зверху
як обличчя
архангела

Як і вся Її
постать
що біжить пухом
почуттів свіжих
з останньою свічкою
осені

Мохначка.
Приїзд VII

Кажучи поміж віршами
якби не це життя
з волосся довгими плітками

Кружляли б ми тепер
як пара яструбів
над світом
Ти рябчик
а я яструбець

Опестрені спільним
темпераментом
що сипле пір'я
від подій

Однак —
згадую тільки
тоді

Вечір на Лемківщині

Був вечір і все даленіло
І осінь повільно як вірність подружжя меркла
Поквапом Юрій Святий на коні у церкві
Зодягав крила смерку

Безрушно на себе дивились
Як на загонича у степу загонич
Що Бог хотів розділити
То вірш оте захоронить

Гляділи на себе крізь лист яворовий
Крізь озеро столу осінне
І душі шептали старовкраїнські взори
Заспокій мене милий заспокій-но

І в темряві бані церкви згасали
Мов старовинні зелені лампи
Великі і чорні вони залишались
Як очі її — безтямні

Безрушно на себе дивились
Як на загонича у степу загонич
Що Бог у хмарах хотів розділити
То вірш оте захоронить

Їзда автомобілем крізь лемківську провесінь

Провесінь! Дерев Божий палець знявся
Понад невинні лісові вітряниці
Вітер понад гори кучері її здійсмає
І грецькі і католицькі

І коник увесь в інеї зими
Упав у провесни білий дим
Тішаться собі путові кістки
І гриву тіщить гриви ритм

Із церкви з-під сонних як сови крил
Хтось Святого Михайла скинув
І зараз він топче сніги
За цілу нелегку зиму

І в руках мала долоня
І кучері шепчуть скрито
То напевно цей коник
На якому мене ти викрав

Як стояла мене ти викрав
В однім небі в одній сукбнці
З цілим забрав краєвидом
З яструбом що полює за сонцем

Восени листям вкрадений зник ти
Сама я з віршем сиділа край столу
Уклалося марення ковпаком блакитним
На красній бані собору

Провесінь! Дерев Божий палець знявся
Понад невинні лісові вітряниці
Вітер понад гори кучері її здійсмає
І грецькі і католицькі

У горах березень

То не гори то простором безмежним
Щось палець Божий пише синій
Разом із запалою у зимовий сон церквою
Вони морозну самотність сердець пережили

І приїхав — дивилися з ікон завзято
І стала зайвою омела слів
Любов западала по пояс у сніг
Лід заламався мов царські врата

Коли ринули з Орнави небом
Наче гірські хижі птахи
Б'ючись між собою мовчазно
Як давніше колись ляхи й гайдамаки

І пір'я снігу летить
На вірші розбишацькі молитов
На її волосся золотисте верцадо
На перекинутих очей свічадо

Разом зі собою покотились
Крізь снігів таємну чистість
Пов'язали разом її волосся
І казка і дійсність

Шлюб у Сквіртному

Світ забитий дошками ікон
Ще вчора на хорах високо
Бог лемків із пугачів почтом
Бандурки їв із молоком

Перед церквою озеро дощове
В'яжеться листя у коси сльоти
Летить воронів шлюбний кортеж
І повалені стовбури — то столи

Руки нам хміль пов'язав
Одягнув слоба святі вінки
Хоч дощ наші тіла полоще
Борода їми по долині летить

Шлюбною мовою до нас
Зозуля далеко озвалася десь
Іконам волосся до землі росте
І прагнуть вони як хліба людей

Які ж бо вільні хмарин воли
Їх розлогий козацький похід
Бачу — баня церкви мов квочка
Маківки виводить молоді

Свобода! Свобода! Свобода!
Нею закутаний мов плащем
На критику цадиків що на колінах
Навіть не зворухну пальцем

В полудень коли скресає крига

Дивися з поручнів надії
Через потік несеться руська лава
Як гедзь кружляють бані церкви
Орнава

Хтось гір розтягнув гармонію
І гриміти почав бань святий тулумбас
І щораз то нові верболозу сотні
Через рвучкий переходили потік

І ти у громі криг як в гуку труб приходиш
Хоч голосу твого не чути

У фіалковій сукні гірського повітря
Із волоссям живим мов ікона свята

Ти вибігла з дому якого точив
Цілісіньку зиму короїд туги
Ти із книжок моїх вибігла
Бо жила собі в них як у церкві

Зодягнена у чуттів чистий сардак
То біжиш то спиняєшся то звільна йдеш
Тебе благословить злотиста модрина
Благословить потрійним золотим хрестом

Із хмар просто в діл несеться потік
Крижини як панцирі в зорях
У бризках світла як колись дорогою
Рвалася кіннота барська

В полудень

Стоїмо — Ти у заметілі серпанку
Свічки провесні держачи тендітні
З усієї сили б'є церква
У дзвонів золоті відра

Ікони дивляться на нас з інших планет
Тисячу літ летить їх погляду промінь
Чому я Тобі у маки оздоблений
Не запряг тоді молодої любові

І в димові свіч як у димові мли
Ставлю свічки в уяві
Вірні собі як стовбури зрослих дерев
Ми стільки літ свого тіла не знали

Ніби на вишні на царських вратах
Серафими наче горобці цвірінчать
Як голубки кружляють над нами
Ті колись собі дані слова

Ікони дивляться сумно на нас
Летить їх погляду промінь тисячу літ
Полудень наші видовжує тіні
Творцеві до саміських колін

Приїде мій милий

Казала — приїде мій милий
Як сніги із митри ікон зійдуть
І зійшли і я тут — і церкви бані
Не випинає фіолет туги

Гори шапку лісів підносять — слава
І тепер у березня черевичищах
Твої худорляві коліна
Снігом мчать як олениці

Крила блакиті над Тобою бігли
Блукаємо то по зимі то по літі
Дивляться за нами церкви шоломи
Здивованим Святовидом

Здіймаються гір сині пасма
На їх головах бородатих
Місто далеке й інтриги міста
Табуном хочемо топтати

Там Орнава і там Варвара свята
Мороком церкви дотепер укрита
Важкозранений образ конфедерати
Принесли на білих ношах краєвиду

Той самотній дім то “конфедератка”
Чорно записана нива універсалу
Перед домом кінних спинилася горстка
Стільки як тепер грабів там зосталось

Як скуйовджені голови слави
Хмари збилися у чорні грона
Вказуючи мені на тіні конфедератів
По небу кружляє із яструбом її долоня

Краєвид із Мохначки

То маляр на якого
з неба ласки спадає промінь
по дому з Пантократором походжає
і дві руки має заповнені

І кожен образ натхненний
промінчик червені полотно травить
понад усіма образами
голубка і яструб

Над Мохначкою що згоріла
від нашого кохання до решти
той маляр легкою рукою
там насадив оці верби

На вербах тебе шукаю
як узимку в церкві пустій
разом зі синіми горами
замерзнув я тебе у сніг

Верби тоді ж покрились
цілісінькі листом зеленим
й донині його не згубило
оте листя натхненне

Устав фіолет покути важкий
під снігом на банях церкви
одягає Бога у пурпур
при столі Новосельський

Так Ти звістувала

Ти дивишся так наче з неба
Через покій падає зору промінь
Тут звістувала Ти нашу любов
Старенькій здивованій іконі

Я промовив крилата — Ти руку
На плече мені кладеш як пір'їну
Благословила нас церква золотими хрестами
Голову Ти схилила у вірша тіні

Як то давно ніби перед віками
Час Божий проходив процесією Йордану
Синочок не бігає поміж нами
Не наші гори переміщати він стане

Здаля затримую колясу мови
Бо не наш дім і веранда — я знаю
І бачу як небом зимовим
Золотиста коса Твоя утікає

А був же день коли вже ось-ось
Разом із церквою все перемістити моглось
Така малась весна коли було нас двох
Зіткано із повітря і блискавок

Твоя сукня штивна від гордості

Твоя сукня штивна від гордості
Не відізветься навіть словом
Тільки мовчки дивиться на мене
Як ікона на ікону

Я продав її очей бірюзу
На воронячій торзі осіннім
Хоч Ти Ярославно чекала
Зі святої гори зі сердець твердині

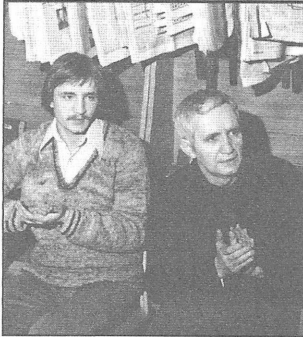
Дивлячись марно на ліси стільки літ
Часом яструб із віршем ширяв
І западалась любов наша низько
Як наша церква помежи трав

І нема вже нічого між нами
Серафими пісню урвали раптом
Казка що на плече сіла як сокіл
У підозрілу змінилася чаплю

Юрій Андрухович

...уточнюючий мій у
утримувати мене мій інтернет ро
не ма свого стандарту жін
то велика розга. Татака Стен
сам в середині розстату укр
еще же jestem українским пи
мій Диакен сиди на Томеви
є лус ~~жестами~~ Jego же сізке і о

ІЗ ЗБІРКИ

З НОГАМИ
НА СТОЛІ

1981

Увечері

Темно — тут і там панельні будинки
стоси електрики
тут на палаючій горі
облаштовую простір за балконом

Я викинув геть
усі меблі в темряву
і там самі розставляються
щораз чіткіше

Краєвиди Новосельського
розвісилися
уздовж хмар

Один над Петром і Павлом
другий над двірцем

хоча з третього вікна видимий
здається над Копцем*
третьій краєвид над самим
Юрієм Новосельським
над вулицею Нажимського
якщо рахувати від Сиріуса

Стіл за балкон викинений
дивом тримається на ногах
над дільницею Казімеж

І ще лампа наша
вночі освітлює Ринок

І я також
сам себе бачу
ходжу по хмарах
туди-сюди
як по кімнаті

Переїзд

Я перенісся
ліфтом як колясою
що її несуть на линвах

Сам
вніс на спині
церкву Новосельського
у краєвиді вічнозеленім
наверх
і я поселився
тимчасово
тримаючись стін
як місяць

На балконі викинені
як шафи
стоять вежі Кракова
а гляну униз
десять поверхів
десять віків
місячний краєвид
розтщених труб

* курган Ю. Пілсудського у Кракові

і робітники вештаються
ноги як журавель
червоні від холоду
Всі очікують на підйомний кран

Буде переносити
колоди справ
звалені під ноги

Буде зварювати
слово з краєвидом
як мороз

Канонізація ліфта

Натискаємо кнопку
і з'являється церква
рясно освітлена
з хорами
з херувимами
і везе нас
на святу гору
минаючи епохи
коронації
двори
як поверхи

Та щось псується в хорі
і уривається
його спів

І тоді — й ми
також співаємо
як процесія
цілком сучасна

Щоби ліфт рушив
з нашими клопотами
як зі свічками
що ми несемо
до видовбаних помешкань
у святій горі — панельному будинку

Та ліфт
інколи задумавшись зупиняється

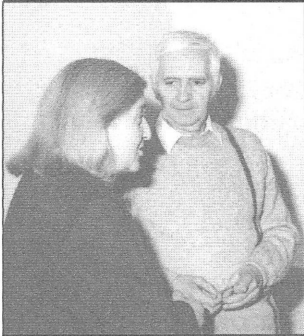
на півзими
коли так співаючи
ми стоїмо

А як виходимо
то вже святі майже
той ліфт
на ливах нашої віри
важко працюючи
давно вже вгорі
зникає як архангел
у темряві
летячи вертикально
діамантом у короні
виблискуючи

Гену Карачуню

утрачав свій мій витриманий ро-
ме та високо стандарту ступі-
що велика роща. Татара Івекер
сам в шпакці постоїть укр-
їс же єстьєт українським рі-
мій Діадек сиди на Томеєт
є лус ~~жестяк~~ Jego же сідке і сї

ІЗ ЗБІРКИ

Весілля русалок

1982

До вірша

До вірша немов до церкви
Враз гуртом ввійдуть лемки
Побудилися ікони з дива
Летить вогонь чуттів із книги

Ліхтарі у кут зіпхнуто
Довгий стіл на цілу милю
І живого слова святого
Дочекався волос сивий

Сталий лиш морозець тиші
Тихо в церкві бриньчать липні
Бас Петра возніс ці гори
І крило ялиць золотисте

Знаю — це ж само собою
Світу коровай зостане
У розлогах хмар вишневих
Росли вночі церкви бані

Травневий вечір

Приходили багнети
І звалили з коня
Святого Михайла
Крилатого
Дивляться угору
Усі святі
А по церкві
Крові
Бризки

Батько вдарений прикладом
Вилетів з життя
З дверима разом

І карабіни відходили
Із замаєним розмарином

Із-за гори йшли церкви
З шомполом з ненависті
Скрученим

Брат не хрестив ножі
Став отож чорний
Як король Балтазар
Доповз
До ніг Пантократора

І сів по правиці Отця
Брат найстарший

І церкві зникали
Кінно й пішо
З пугуканням сови

Зникали в ліщині
Що хитається донині

Як тільки
Туди гляну
Навіть тепер
У Парижі

Париж увесь
У ліщині

Вечеря

Смеркання
При столі
Спогади

Зручно
Витягнуті на траві
Забиті

Хтось мовби співав
Опертий на грушку
Із широко розтягнуною
Гармонією нутра
Ледве
Двигає у руках

До чого
Доторкнусь
Все стає у полум'ї
Як тоді

Ми пішли
Вірш відвернувся

Закаменів
У хрест лемків
Перекреслений навскіс
Лінією обрію

Приртель вдруге шукає дому

Тут де
Ряд ластівок
— Сидів ряд ікон
Свічі засвітив
І вдруге
Дім запалив

Виносив майно

З-під гучного полум'я
Стелі
Вдруге
Як з-під возу Іллі
Виніс він Матір на кріслі
Поставив у траві

Воли й коні
У хмари

Стомлений сів
Усе у вогні
Чудова осінь

Шпаки зі свистом
Стадо куль

Дорога до дому приртеля

Райськими плодами
Встелена дорога

На горі — з раю
Випалений комин

Омелян каже
Нас архангел не вигнав

Тепер
На небі Парижа
Малює Ісуса з Голомчі
Малює з Маляви

І приртеля нема
З яким ходив я
У довге волосся одягнений

Як Косма і Дам'ян

Улуч

Трепча
Трепча
І я приходжу

І як тоді
І на віки
Далі летять
Палаючі віхті

Ніс їх підкидав
Дух Святий
Вуст подувом

Господи
Сидів Ти на узвишші своїм
І димі

І грецьким
І католицьким хрестом
Благословив Ти
Крик далекий

У тіні
Дерев'яних дашків
Ховався "Крилич"

Господи
В усіх ликах
Іконостасу
Бачу убієнних

У лику
Святого Матвія
Такому золотому
Що книги читає
Від дошки до дошки
Бачу убієнних

І тепер
Узимку
Встають помордовані
Кривавим
Глодом

Розквітає
Лілія ініціала
У далекий крик

Як тоді
І навіки

Знайдені предмети

Корона
Берло
Коругва

Кому писана
Коругва
Берло
Корона

Ідемо навпростець

З'їжджаємо униз
На оленях

І ніхто не знає
На кого церква чекає
З лавочкою-клячицею
Лежанкою подвійною
Греко-католицьким хрестом

На кого чекають пугачі клопотів
Під склепінням

Ніхто не знає
Кому димарі попелищу
Подадуть корону
Кому кропива
Голою рукою
Подасть берло
Над ким гори
Розгорнуть старі коругви
Пожеж

Ніхто не знає
І співаючи
У білих сукнях
Молодості
Ми яром бігли

Команча

На троні
У митрі інею
І залять
Косичка
Сотоп

Яку носять
У трояндовій горі
У феретронах

І Команча
Під чорні стопи
Косми й Дам'яна
Стелить рушник віри

З глибини поліхромії
Дзбан малини

З кого зібраний

На стіл виставляє
Маєш Юрію

І хоча до Ослави
Край приятелів
І вихор

У кудлах ялівців
На Попах*

Хори забитих
У волоссі

* верх Команчі (прим. автора)

ЛЮТОВИСЬКА

Хто зійде
На цю гору
Витирає руки
У блакитний рушник
Захоплень

Краде ліхтарі
Зі столу вечери

Загнаний у кут
Михайло Архангел

Борониться шаблею
Від тіні злодіїв

Михайло
Вихорами допитаний
Градом
До крові збитий

Насеред неба
Перекинене крісло
Щойно полишене Богом

Збурення світу
Принесе
Завтрашній день

Забралися
Навіть сови

Крізь вибите небо
Сипле сніг

Стрв'яжик

Порожній іконостас
Царський вагон
З Царськими вратами

У кутку
Троє святих
Ховають обличчя
Циганські
З косичками

На підлозі
Шелестить листя
Як документи

З вірних
Самі
Сови

Під ногами Миколи
Добромиль
Дністрик Волоський

Зрушений з місця
Стоїть
Іконостас

Підлога
Побоїще народів
І завжди той самий
Крізь вибиті вікна
Безбожний краєвид

Рівне

Бані як квочки
Просто на снігу

Із-за фіранок кіоту
Лики святих
Закривавлені

Коли їм
Повірів
Вночі були
Над Віяром

Троє вершників
Бояри небес
У стременах чуда
На конях
У загравах
Сніг рожевий
З-під копит

Господи
Господи великий
Западається
Церква
Під землю
Викидає

На дерева
Убитих

Плачуть
Каліки

Гошів

Коломийки дашків
Коломийки хрестиків
Коломийка хмар

І Бандрів танцює
Національний
І Гошовчик
Сплямлений кров'ю

Перехилена церква
І галопом
І навкруг
Існування
В овечій шкурі

Перелітають Миколаї
З кутка в куток
Також трухляві
І кучеряві
Як віці
І теж згідно
Хилення гір
І православного
Календаря

І херувими летять
І блакитні воли
Через Бандрів
Національний
По Гошовчик
Сплямлений кров'ю

Вікна церкви у білій
Облямівці спасення

Ми бойки
Ми бойки
Ми бойки

Котиться горами
Гримить
Золотої бані
Бубон величезний

Воловець

Далеко
— убиті під церквою

Ні — святі витягнені
За волосся спасенні

Підходжу
— Дошки

Ні —
Двері до раю
Зняті й викинені

Небо
Навстіж
Відчинене

Устянова

Оперта об гори
І вуст
Бухаючу пару
Може
Перебуде
Із рудошерстою звіриною
Зиму
Устянова

Воскресіння
З полонин
Вихор ведмідь
Дощечки полетять

Розсиплеться
Устянова
Змаліє
На ялівець

Бога їй
Здерто разом
З небом

На дошках
Коси
Тільки
Полум'я

Мала бескидська елегія

Давно
У процесії будяків
Ми перейшли Сян
Разом із горами
Несучи чудотворну
Ікону молодості

Над крутий Віяр несучи
Нашу чисту віру

— І тепер

Де ви церкви
У Городку
У Волосатому
У Лопінці

Навіть
Ваших сичів
Нема

І дарма кружляє
Скликує вас
Поєма

Люди і воли
Разом із Богом
Відлетіли

Є тільки
Брама із хмар
Пропілеї

Білянка. Приїзд

Люди й гори з неба сходять
Баси троханівці провадять
Ведуть через село немов ведмедя
І скрипки плачуть мовби яструби

То Славко грає скрипку має
Смичком загачує верхи далекі
І бас Петра як вітер видимає
На церкві бані у Білянці

Люди й гори з неба сходять
Надворі прихильна темінь
По літах нарешті при столі
Ти сів зі мною Боже лемків

Лише калина мою радість
Оповість червоним гроном
Золотистим мечем крилата модринь
Показує одну дорогу

Одна над вами Лемковина
І святий Юрій лиш один чатує
Ісус на троні сам одпочиває
У локони завитий мовби самурай

Іконостас у Білянці

У сотні віршів іконостас
Немов у сотні свічок блиску
Немов палає церква
У день що виметений з листя

Між небом і землею переходом
Провадять стіл у сяєві вогненнім
За райські врата де дримає
Бог вдягнений в письмо таємне

Зі стількох вернувся він мандрівок
Тиші ущелини на старість прагне
На дужих модринових крилах
То вниз то вверх літають херувими

Ізліва весь у памороззі Бог
Стареньке небо геть тріщить вже
Чи ти хоч бачиш нас о Боже
Виходжу закамарком я для грішних

У сотні віршів іконостас
Розлилися заграви воском
Сидить Бог лемків мовби пугач
Вночі і вдень тривожний

Свята Параскева на церковній коругві у Білянці

Параскева пресвятая
Ручки білі зодягає
Ліву в лілію розквітлу
Праву із хрестом несхитним
Надто личко вже зважає
Яке враження справляє
Що свята ж немає мови
Заповзята на тлі тому
Дивиться в один керунок
Чи Білянці шлях торують
І чи з Лося струм погонять
Щоб засяяла корона
Трішки-трішки у шкарлаті
Тут лемкині перуть шмаття
А Параска в синіх шатах
Вже на місяці на втраті
Візерунок хоч високий
Звисли до землі тороки
І хоч личко як малина
Та не має вона сина

Візит за рік у Білянці

Пересунулися на метр
корови
на метр — ліси

Пес
за рік
ще не сформувався
у пса

Павло сидить
на місці
Стефановського

І це вправду
Стефановський

Те саме обличчя
ті самі погляди
етнічні

Славко за рік
йшов
йшов
перейшов подвір'я

Гори за рік
виросли
на листочок

Гостина у лемків

У тихій ялині таємниць не тримати
Лише слід голосити як Святе Письмо
Про те як захищав куполи церкви
У польським мундирі Ханас Ваньо

У вересні хрестом захищений
Про те пам'ятати варто
І лемка що ледве писав
До книги вірша вписати

Стягнули його згодом за ноги
Як з лісу коні тягнуть волок
Виросло узгір'я крил
Свідчили про нього прострелені ікони

Меч племенистий легко він виймав
І Ханасові навіки — слава
Як святий із хрестом церкви у руці
Затримав танк Гудеріана

Лемківська хата. Регетів

*Павлові Стефановському —
лемківському поетові
і сердечному другові*

На милю довга лемківська хата
стріха шарпана солома бур
під дахом пори року
що як віл ревуть

Як віз циганський вернулася хата
попухлі ноги має стара ікона
і летить криваве листя
і що бачило не мовить

У кутку перед дідом борщ
дідові рись по крокві ходить
пожежа осені освітлює лице
що скрадається хащами літ молодих

Зима скоро у чоботях зі соломи
ввійде до хати — з мисками мисник
не перешкоджаючи дідові полювати
візьмемо не отруєні ложки чисті

Хай розгрішені будуть усі
котрі святе начиння ваше викидали
громовий заgrimів день Іллі
на примирення й славу

Миколаї з Кунькової

Рум'яний з Божої втіхи
Святий Миколай
Ягоди тла
Жменею брав

Та ж дитина
Бо виростає
У старшого Миколи
З рукава

Старший Микола
З чудотворної ноги
На другу
Раз на століття
Коли його так
Носять і носять
У рожевім гомоні процесії
Пустуля-пампуля
Рум'яна спить
Бо і так — дитина
Бо виростає наполовину
З найстаршого Миколи
Той — колода золота
У молитви медах
Взимку
Інеєм пороста

Радуйся
Радуйся
Ага
Так зворушений
Від душі
Бороди тисячолітніх віх
Ой і то — дих
І то — надто
Густіє бороди сніг
Коли той — вже ведмідь
Маруха в малинник ліг
Процесія
Несе його на раменах
Говорити не мусить
Бо читає в душі зло
І нам і Куньковій
У весняний день
Микола як з барлогу
Рушить

Святий Михайло з Кунькової

Святий Михайло баламут незносний
Трубами у війну розголошений
Заплітає йому волосся
Мовлять що осінь
Лемкинi — я знаю
І взимку — у рожі квітчають
Шерсть на Михайлові густа
І цнотлива його рука
І меч на плечі
Як Христос зупиняється
У бараницю вбраний
Михайло з копитами
З родиною пресвятою
Вивезеною — і прийнятою
Яструб на руці як сокіл
Попровадить лемків високо
Бо хай ріжки оленячі заграють
За Михайлом кожен Ваньо

Кунькова

Покута
На покуті
На скелі
Скеля
Узвіз
Для справедливих
Вїзд

З пожежі бучини
Вибігла неторкнута
Церква

Священик у рясі
За царськими вратами
Ходить із кимось — крилатим

Під Святим Миколаєм
Баби спів починають
При нім рум'янім
Найтепліше

З оленячими рогами гір
Лики святих

У шість рядів
Малини на мороз

За церквою дяк
Розгойдує кадильницю
Як Іллі віз

Аж полум'я видно
І тамте
І засвіту
Й узгір'їв

Скресла крига у Бескидах

Скресла крига
ікони стали
тріскати
дошки
налазять одна на одну
І знову
по горах
бачу
одних
та й інших

Того самого
вечора
починають бити
на сполох
золоті відра
дзвонів
хлюпаючи блакиттю
на церкву
яка запалає
як звично

І як щороку
важкий
автомат
почне мову
короткими
уривчастими
реченнями

І будуть
підніматися

й падати
тїні
давно вже
вмерлі

З'явище

Сипнуло золотом
Накрило мураву
Крилаті вершники
У гаю

Три шоломи
Три румаки
Палають три списи
Ліси

Знаю — бляха блищить
Старий монастир
Місяці — щити

Тепер вже місяць
Летить над хребтом
На землі листя
Шепче щось тихе

Старі узи крові
Я стою схвильований
І ніби більші
Очі ікони

Дряхліють лірики судини

Дряхліють лірики коронарні судини
Туману в серці і чаду немало
Учепившись за шафу як лилик
Інфаркт удає що дримає

На вихор чекає і темну ніч
Як лампу задме життя достоту
Приїде на сирені доля
Й акт підпише доктор

Брак сил і слова нерозквітлі
Як воли у полі стали
Бачу — серафими блакитні
Разом стоять із волами

Не пишу — неба не прибуває
Без руху хмари збиті у небесах
Вірша вже місяць не видно
На гірській дорозі у ясенах

Іконостас

Слава Тобі стоокий
У темряві як сова блимає
У церкві Кася дочка моя
У сукні роду застигла

Маю церковну школу уяви
Під святим умію підписатись
І ще чорній іконі
Вмію з очей читати

Іконостас на тонких ногах патьоків
Ноги коней боярів
Як то до віри далеченько
Михайле вдягнений у багряне

За щитом імені
Літають як щиглі херувими
Посеред золотих кетягів винограду
В іконостасі сидить родина

Цілі два поверхи
І горище зі Святим Духом
Вже триста літ тим самим пальцем
Вказують мудру науку

Та чи серафим на доторках веселки
Сам розпустив хвіст в опахало
Вже не знаю наші чи святі слова
Чудами надто славляться

За Царськими вратами

Ми вже є
Царські врата відхилені
Всі добра матеріальні
Мовби вітер вимів

І дощ у вікна січе
Затихла ревно комарів пісня
І тільки воює Михайло Архангел мечем
Зі Сорокома і Трьома рисками

Гарячка хвороби і гарячка життя
Кашель як глибокий бас диякона
Слова не скаже Церква-Матір
І мовчать святі на горі крижаній

Неясні Богу вірування
Трон хмари недовірливо заслонять
Чи Його люблю у замилюваннях
Чи лишень Його багрянний одяг

Неясні Богу вірування
Іконостасу днів вірність непевна
Може зняти із себе пера посвячення
І хай постриже нас буденність

Лиш бачу на папір паде
Промінь воскресіння з ікони
Бо пошматоване все у мені
Як у бою панцир кинений

Бані

Пливуть бані на захід
Як у дах увіткнутий непотріб
Бродячи крізь болото гріхів
Бродячи у гірському вітрі

Слава бань чорним гонтам
На яких пишемо граду ліскою
Бані це три книги наші
Совами читані на місці

Книги зачинені клямрами відречення
Живемо як у криївках лісних
Вітай бане у якій я мешкаю
У волосяниці трав як самітник

Старовір слова живу у лісах я
Дороги спасіння інакше бачу
Знаю — трави нічий будуть спасенні
Запалюю лампу перед пугачем

Ікона оком як озеро
За порухом пера споглядає
І звідки тільки слів юрми беруться
І крилаті сходять на землю з раю

Панцерник

Панцерник ходить
до самого кінця сторінки
І повертає
спацерує
хідником
у Команчі

Бах!
бах!
бах!
у Хрещату

Діти як шпаки
шу
шу

Вершки ялин
пообвішані шишками
як ліхтарі
до ніг
падають
іконі

Скликаються
зозулі
над барлогом
УПА
що з нудьги
виріzáла взори

на тілах
молодих буків

Тепер
автомати УПА
засапані від зусилля
уривалися
на подвір'ячках — полянах
церковний спів куль
запалював ненависть
у тогорічних травах

З Команчі
бах!
бах!
у сніг
у Хрещату
снаряди
як літо
гарячі

Знаю
жовніри
у шапках
без золотих
зигзагів легенди
дійдуть
усюди

Бункер. 1947

Підкуплені сороки
провадили їх
в інші Бескиди
однак
вони дійшли

Гармата гукнула
кілька разів
— тиша

Ялинка
гриби збирає
нічого не знає

Гармата
прохання повторила
гучніше

Тоді ялинка
від диму блакитна
зникла
погомоніла

І стали виходити
підперті тризубом
у баранячих шапках
якими чола
поростають

У бункері жовніри
зустріли таких же

Не погомоніли
не випили
ледве їх
сяк
так
до плахти

І бункер
запався
навіки
у гуку
салютів
далеких

Був май
листочків
ледве розпуклих
світлість легка

Жовніри йшли
І плакали

Бучки зупинилися
із відкритими головами

Шпак
навіть не свиснув
як було
по-всьому

Вдова з Бескиду — 1979

Ціле військо
що її обороняє
Пес
три курки
Святий Миколай

Пес
не орієнтується
приятно вітає

Курям
байдуже

Святий Миколай
запускає велику і відсутню
бороду мовчання

Вдова тільки глипне
на ліжку
заслане горами
— плаче

У 1945
її чоловік
з польським військом*

Рани
підірвали здоров'я
перехилявся
перехилявся
прийшов вихор
з Дуклянського перевалу
упав

Пенсії по ньому
нема

Ходить удова
багато літ
висиджує в коридорах
із псом
з трьома курками
зі Святим Миколаєм

* українською мовою (прим. перекладача)

Бачу її лице
крізь морозу бур'ян у вікні

За те що я сказала
не гнівайтесь
пане Гарасимович
просимо дуже*

І витягує зі шафки
малої і синьої
як вівтарик
шапку-рогатувку
що Берлін
здобула

Мандрівка

літо 1979 Бескиди

Рабе
стадо гусей чи
церква кричала
бляшаними банями

Я визирнув
— пил

Кінь двигає узгір'я
дике як татарин

І піднімала бані
церква в Гошеві

Церква за якою
я не спалив
кладки із поруччям як інші
і вшанував
голубий лейбик віри
лемків

І шанують їхніх святих
що стоять на задніх лапках
мов заєць насторожений

Вїжджаючи
в Устянову

* ціла строфа українською мовою (прим. перекладача)

просто з
не спаленого мосту
далі літаком
майже над землею
бо це пам'ятник
пілотів
збитих яструбами

І вже Лєско
чи Ліско
зі султаном
що зародив
цього року
на шоломі
Кмітів
як гичка буряка

Як усе

Бескиди

паління трави 1947—1979

Хлопці навесні трави підпалюють
тоді
мій стіл стає вантажівкою
з якої вискакують жовніри

Вискакують і падають
затріскотіли сороки — ні
то кулемети
ціла родина
кулеметів

Раптом в ущелині
мій стіл горить
вискакують з нього
жовніри
і падають
з головами на стіл
або біжать догори
стріляючи
через ті трави
що горять
що їх підпалили
хлопці

Біжать до неба
безперервно стріляючи

Березень
щороку
довкола столу
повно
убитих
сміхом
сороки

Бортне

*Родині Роттер**

Перед церквою
як перед палацом
у Копенгагені
джмелі
у хутряних шапках
мали зміну варті

Павло
Петро
я
із закованими спекою
штанинами

Дзюрчить
чистий і блакитний
як сльоза
святої П'ятниці
Бортнянський Потік

Риба
при нозі ходить
хвостом махає
на привітання

Церкви укупі
щоби ніхто
не підглядав

У найгустіші хащі
вільх

* Артур Роттер (нар. 1945 р.) — польський поет, чиєю ранньою творчістю опікувався Є. Гарасимович

пішли
купатися
Бортне

Каже Петро
у Копенгагені
у кнайпі
що колихається
на морі
рому

“Коссак?
Коссак?
— ні
Русь?
Русь?
ні —
Лемко”

Золотою лускою
спеки
жебонів потік
ніс чисте
золото
дружби

Хмель

Перед церквою у Хмелю
— калина
і я доторкнувся
і червінь
не сходить

Я пишу
чищу спокутою

Не помагає

На папері
криваві руки
папілярні
лінії узгір'їв

Хмель II

Марта та Іван
коні їх пасуться

Мозолять пишуть у камені
знадвору церкви у тіні

Богобоязні
порослі кропивою
домагаються молитви
коні їх пасуться

Марта та Іван
не знали слова *різанина**
в 32 були на небі
Вічна їм пам'ять*
вічна*
тріпотливого метелика

Коні їх пасуться
нерозідані
здорожені
дзвонять збруєю
цвіркуни

Кінь на середині дороги до Хмеля

Стоїть
і в гори
його
не зрушиш

Їдемо зранку
— спиною
повертаємося ввечері
лицем
крізь нас
як крізь пил
і в гори
і не зрушиш

* українською мовою (прим. перекладача)

Хіба
інший
такий самий
навпроти
лице
в лице
може й рік
то можливо —

Степане!
— Це ти?
— Я

І можливо що це ти?
можливо
— От і все

Царинська полонина

У місті Маму не залишу
одягну її в трави
у срібні й білі
посаджу в здичавілому саду

Хоч літо —
в узголів'ї Мама сніг
був березень
горстка людей кашель шепіт

Мама перемерзла
крутиться на всі боки

Який каже тут спокій
і засинає з великою совою
старші дві жінки

Мама моя у хмарах спить

Царинська полонина II

Мамо
це місце
зі скель

Мамо
витешу
із хмар
трембіту

Заграє
здалеку
голос
цвіркуна

Мамо
ціла
з повітря

Царинська полонина III

Дивлюся Святovidом
живої Матері не бачу
— тільки Матір Полонина

Вклякаю плачу
козачка цвіркун скаче

Коні у Бескидах

На полонині коні

Чвалують
стоять у траві
князь
із дружиною

Коні як гори
димлять
кизилом
подзьобані

У гривах
червоні тороки
горобини

Коні втомлені
звозячи полеглих
старих богатирів
ще з хмарами
у галуззі

Ступосяни

Ступосяни
Ступосяни

Перелітають верховини
на коні
татарським

Плиски
камінним гребенем
чешуть потік Волосатий

Увечері русалки
на зеленій скелі
на Сяні

Скоро осінь
воли хмар
синім стадом
вийдуть на Галич

Червоний хоровод бучини
богиньок
побіжить
попід полонину

Обличчя
одягнені в глід кизил терен
лепеху
шепочуть іконі кожній
на шмаття подертій

Слів воти*
як воти калин
дарує

Пошанував віру
синій лейбик
не спалив за церквою
кладку
якою йшов
Михайло крилатий
Чвалує хмарами

Жубраче

Кілька хат
кілька слів
над буком
бук
у важких
з горами
змаганнях

Тільки
у вінці лип
замість церкви
вціліла
Гирлята

І тільки
бучин
дружина
у багрянці
в Карпатах

Риманів

Спинаємося
спинаємося
і ринок
і кільканадцять

Усе валиться
прошу я вас

* від латинського *votum* — пожертва на вітвар в костелі як подяка за щось (найчастіше, зцілення)

цілий Риманів
якщо Ружицький ні —

І справді
вниз
униз

Озираюся
І не завалився Риманів
спалився
був захід
мій тулуб
ані так ані сяк
на то

Бо крила летіли
до Карпат

Команча II

Скільки тут давніх

Усі недавні

Давній тільки
дурнуватий Михайло
та не дурнуватий
а лишень крилатий

Та зовсім схоже
ось бачиш Пелехач

Чорний від пилюки
удень спить зі совами
догори кіньми
вночі
копитами
по дахові церкви
гримить

Вранці — та якщо він
візьме друковане
як кінь позіхне —
— заточиться
спить

Должиця

Колоди
забирає до Должиці
паровозик
хатка для птахів

В якому олені на дурничку
на іменини й на весілля
до Матрагони

Тоді з потягу
утікають у ліс
голі дерева

Нехай утікають
Ромко Пелехач
здіймає шапку
на славу і щастя

Відправа в Команчі

Вранці приїжджає піп
відправить
накадить
як на станції
у Команчі

Ви питаєте
Команча-Літнисько

Він мешкає навпроти
вийде
а як автом
то вибіжить
зі серафимами

Ви його упізнаєте
гладкий грубий
з туби

Турянськ

Затримався ровер
підпер здоровою ногою
— задумався ровер золоторогий

Та тут Лемків нема
ні забагато
ні взагалі

І поїхала серединою
через церкву
в якій неустанно
цвіркуни дзвонять
у коралях

Може
Параскева
Може

Калини індичка

Просто під перо

Купіль в Ославі

Мчать по небу
хмари снігові
і єднаються
у церкву

Пирскають на нас
цвіркуни
І Матрагона
мама дика

Купаємося з русалками
в Ославі
жбурляючи
жменями повітря
як жменями малини

Слава
Ослава заквітає
і церква лине
відбита

Беско

Я лежу над рікою
видається що то неможливо

Пастушка жене гусей
я бачив то виразно
гуси йшли рядочком
гелг за гелгом

Жінка в гумовцях
пере білизну в річці
ріка пере в руках

Дівчина корову провадить
яка листя хапле по дорозі
і хочеться їй те листя хапати

Дуже я тим схвильований
роздягнувся із віршів
купаюся
і хочеться мені купатись

Такого
такого не було
вже давно

Гостина

У хурделиці
дім сани
їде
на козлах
з модриною

Павло
Славко
Петро
підносять співом
склепіння

На стовпцях
лемківського обертана
хилитається ґанок

Ікони за столом
приглядаються до молодих

Гір не видно — біло
і ноги
самі їдуть
у сніг
до весни

У зимовому саду

Кінь у саду
викачав
умив
снігом натер
господаря

Віз
виглядає
зі стодоли
неохоче

Притулені до себе
сани зашарілися
передбачаючи
самогон
і баб

Залаяв сніг
кучерявий
помахав
завірюхою
Кладе лапу
на вилоги
— їхати
їхати

Маляр Новосельський — Буденність

I. Порожня церковця

Маляр розмовляє зі свічкою
і чути шкварчання існування

У пустці догасає іконостас
і лики святих переходять у фіолет

Усе спрощене
до блакитних шибок неба
вставлених у рамки віків

До золотої основи церкви —
з воску молитов

До постаті Бога
в одязі самотнім

II. Церква яку я дістав

Нема місяця
але церква світить як місяць
я на жоднім даху не бачив
такої срібної бляхи
на жодній вежі
бані так покрученої

вихором віри
і в жоднім краєвиді я не бачив
зелені так сповненої надії
на воскресіння твору

А спитати Майстра
а може то паровоз
може — і вже мчить
зеленої флори випускаючи клуби

І я також вірю

III. Гірський краєвид

Зелена гора фарби
із зозулею що вискакує
з образу
і ховається знову
у густі барви лісів

Церква
три сльози фіолету
щораз менші

Нижче паровозик
полює за вагоном

І хоча мчить паровозик
силою красного мистецтва
гнаний

Віддадь що їх ділить
все та сама

Рівноваги твору
ніщо не зруйнує

І зозуля відгукується
щораз в іншій частині картини

Тільки ми залишаємось
усе далі і далі
як гори

V. Синтетичний краєвид

Поле люпину літо
— золотий предмет
з червоним пунктом
Самотність
— блакитний предмет
Бог
блакитний предмет
під дашком
замість гір
— мовчазні брили
тиші

VIII. Дівчина що сидить у купальнику

Треба відбудувати стегна
закладені одно на інше
навіки

Розсвітлити наново
темну брилу тіла
племінцями жаги
Блакить з-над церкви
покроїти
на купальник

Позбирати
розвіяні жмути розкоші
під білу шапочку

І тільки обличчя
не з наших слів
і гатунку
і тільки вислизає
усім словам
лиця голубка

Новосельський — Спасенний пейзаж

*Мохначка.
Спасенний пейзаж*

Дорога
веде до зеленого роздолу
під серцем
там
вклякла церква

Що тільки видно
полумінці хрестів

Через осінні гори
обрій спокійно
укладений

Неділя
і всі кольори
йдуть до церкви

Серед шелесту
опадаючих молитов

Серед бань тиші
що луцаться

Видно
як на маляра
пробитій долоні

Мохначки
спасенний краєвид

Краєвид із вузькоколійкою

Той товарний вагон
але спасенний
червоний

Пхає його
паровозик
будка для пташки

Пхає його сама
сила світла

Хоча й паровозик
і інші вагони
і гір
зелене драпрі
до ніг краєвиду

Навіть ціла колійка
не полошить вже
птахів

Що ж би вчинила
коли б у глибині лісу
залишив їх
червоний вагон

У якому
як у циганській буді
ціле життя
мандрує маляр

Краєвид з вербою

У пустці
церква стоїть
бо так наказав їй
маляр

І наказав
стати поруч
дзвіниці як пастухові
із золотими відрами
дзвонів

Світ див
нічим не затьмарений
хіба лінією кольору
як стежкою
витоптаною пензлем

Бог гучить тільки
у телеграфному стовпі
край дороги

І віра прищеплюється
тільки на вербі
вічнозеленій

Церква лемків
забобонами
наглухо забите
віконце

Забуга
навіть
малярем

Станція

Малий паровозик
возить гори

На пустій станції
гомін малярства

Всідає
і висідає
мовчазний краєвид

Якісь сліди
надаремних справ

І рушає паровозик
попханий пензлем маляра

І зелень і гори рушають
і гріхів наших колоддя
що ним вагон завантажений

І кружляє
над краєвиду рамою
яструб або серафим

Церква з блакитним дахом

Як та бляха
працює на маляра
збирає з неї
відра світла

Як той маляр
працює на церкву
робить із неї
блакитний двір

Над цілим життям
простягається церкви
блакитний дашок

У голубій вежі
самотність мешкає
як сова

Розмовляє
з оком Бога
яке стоїть
на гір
поклонах

Краєвид
зелена плахта
полотна
віри свята
— коругва*

Зима

На синій річці морозу
стоїть церква з малини

І три бані
три малини стали
від великої до малої
стільки птахів
там мусило бути
щиглів і снігурів
та усунув їх маляр
бо надто розтріпані

* українською мовою (прим. перекладача)

Усе під снігом
тільки малий мур збудований
з фіолету і присмерку
віконця
що як блакитні очі святих
одно при однім
у витрішках
що стільки див

І на кожній вежі
сніг стародавній
як боярський ковпак
який щораз дужче
ріс

І все нерухоме
стало — і стоїть
як мороз

Місто у горах

Вулиця просто в гору
насипану
будинки
поодинокі
як святі скелі

гори
що несуть на плечах
місто тріпотливе
місто крилате
серафим
без права
тяжіння

Збудовані уздовж і вшир
бачення
і догори дригом
падають
дощі оранжів
і скісні
як подобалося Богові
летять голоси
архангелів

З горсткою
розгублених людей
це місто несе

на оливкових раменах
маючи
свої дощі
пломенисті вохри
і Содоми

Маляр це гори

Монастир

Раптово
відчинилися гори
і видно
білизну монастиря
покриту спасенним карміном
дахів
якого так
жадаємо
і тисяча віконець
проходжається
навкруг подвір'ячка
мала церква
на стародавніх лапках
як голуб біла

Лише знову
налазять на себе
гори
церкви і бані
і гасне
душі захват

Гасне
пломінь малярства
що виходить
на мури

І знову тиша
мила Богові
тиша дива
до лету розкрита
як сніжні крила
монастиря

Біла церква

Циновровий вхід
у мурах зими
блакитний хідник
углиб зими

Брама
замала для ведмедя
на віків навкарачках
зі співом

Перехилена сильно
від свисту татар
і земля недовіркам
з-під ніг утікає
у шаленому бігу
легкої композиції як сани
з білими буланями

Із розгойданою
на линвах віри
банею серафимів
розбитою
з тим дзвоном
щоголою
похиленою
хоч може і
пароплав
бо і бас полярний
ведмежий
православний
червінню підпоясаний
димарі віри
і трохи будова
ковчегу старого
з мамонтами
і ще
танцює церква
як на морі
на гребнях хвиль
полотно яке
зворушенням кривавить
з яким біжать
вулицею каліки
кожної хвилини
чуда чинить

Натюрморт

стіл це Попелець
і накривають його до землі
попелецькі видива

Бо не кавник
розсівся як паша
і не самовар
що свистить як паровоз

обрус це плащаниця
в яку ховають посуд

зі столу дерево виростає
безлисте як з пустині
покутний дзбан Бога

з краю до краю столу
переносимо ринки як служебники
у ринках висмалених дзеркалах
лиця свої
читаємо

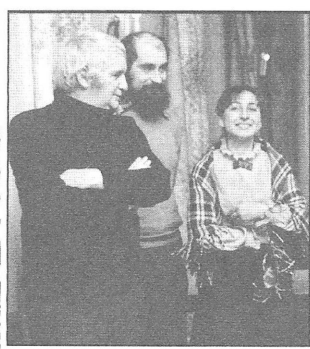
Тут клячуть крилаті
пісні обриси
предметів

стіл це гора
що поросла
покутним фіолетом

Гену Карачуну

...у мене
утримали мене
не ма свого стандарту
то велика речка Татара
там в історії поховали
це ж єсть українським
мій Діадек сиди на Томі
єще ~~якщо~~ його ще сідке

ІЗ ЗБІРКИ

Ціла гора
барвінку

1983

У листопадовім лісі

Довкруги гори гори й гори
Всеньке життя моє в горах
Дрозди лісові співають чудесніш
Аніж платні співаки на хорах

Як стежка ласички на снігах
Дорога життя така ж крута
Тепер із лісів зійшла на мене
Молодих ялин зелень свята

Не людською рукою мальований
Душі моєї великий смуток
Бо навіть Злоцькій іконі
Я ніколи нічого оповідати не буду

Важливі тільки сині бані пісні
Що на високій горі остануть
Ніхто не шукає ініціалів теслі
Коли теслі дім поставлять

Друзі милі що омелі поклоняєтесь
Добре що ви ходите світом
Спалите скоро ялинку зелену
Щоб вас обдарувала теплим літом

Довкруги ліси і вітер
І всеньке життя у вітровім свисті
Усіх кого я люблю вітає вас
Модринова ікона золотиста

Впосеред Бескиду. Впосеред осені

Повалений
смарагдовий ліс

Смарагдове дерево
на якому сидить
бородатий мох

Валиться простір
трухлявий
як дах

Перелітає
з дерева на дерево
блискітливе повітря

Кожен листочок
в іншому світі

Смарагдовий птах
йде деревом
до неба

Інший ліс

Простір

— Хто я —
великі ялівці
встелив простір

Я знімаю гори
як напечник
кладу в трави

Тиша
лісів склистість
оранжистість

У долині
хтось викладає
поляну зі скла

Шепочуть вишивані
рукави полонин

Босі ноги
— приморозку —

Укладається з листочків
красне письмо

— Ім'я —

Листопад на полонині

Листопад

Молодий сніг
на Царинській

Вибоїни
воза
Святого Іллі
що завернув
у хмари

Потужний шепіт
простору
на листочку
принесений

Сніг —
ціла гора
барвінку

Свята Параскева

Провадить до неї
стежка
втоптана у листі
до корони
золотий зигзаг
Параско зодягнена
у сніг
У три хустини
блискітливого повітря
що з-під корони
віють

Параско
з хрестом приморозку
на плечі
Пильнуєш простору
вознеслого
підносячи уверх
два листочки

Найкраща пора

Найкраща пора
— сніг
вклякає сумерк
у ясенах

Красна
згряя птахів
переносить
з місця на місце
бані церкви
які вітер
напинає

Бавляться з Божим домом
Десь там встигає
існування
поросле
травами полонин

Кімната для праці

Давно тут я не був
приїхав

Червоні свічки
буків
ті ж самі

Той самий ліхтар гір
дерев'яний

Той самий будиться
стіл
із зимового сну

Ті ж самі руки
що лежать на небі
ще з осені

У хмарах (III)

З Царинської
як на долоні
усеньке життя

Виспівані
у золотоглаві
іволги
птахи

Висвистані
цпаками

Я розміняюся
у хмарах
на цвіркунів
шипшину

Багрець осені
накрив
мені подаровані
столи піднебесні

На брудні
міські світанки
скликає
процесію слів
далекій плач
трембіти

На святій горі

Зійшов
на Царинську
у день
Святого Іллі
день взаємних
пробачень

Полонина
ніч
з усіх сторін
протяжне
іржання трави

Ластівка на поруччі

Сіла
хитається
киває
над жидами
у Самборі

Чи може
наді мною

Що одягнений
в лахміття хмар

Що везе гори
на продаж
на візку неба

Який жене
волів полонин

З одного кінця
міста

на другий

Листопад у Рететові

Гори димлять і борщ

Улешується як дяк
самогон

Рететів
переходить
в ефір

Дід
пугач
зі скляними очима

І на всі легені гір
оленячі рики
ворухнеться дід
спогадом

До молодості сягне
до ефіру
засне

Виходимо
проводжають
осики

Вкриваємося
золотом
аж до п'ят

Приморозок

Ще вчора
видимий
Миколай

Уночі біло
і ранком

Через іній
квітів
з глибини ікони
жести
Миколи
чаю
чаю

Павло
ставить
самовар
сичить
на морозі

Бескиди

Зруйнована
гущавини золотистість
добулася церкви
блакить осені

У трави упало
і мовчить усе

У трави перисті
перемінилися
вірні

Кожне стебло трави
рисує
Візантію

Уривчасті
голоси
цвіркунів

Репедь

З усіх церков
найчудовніший склад
деревини в Репеді

Люди зодягнені в кору
обдирають лико з дерев
наслідуючи голоси птахів

Зі сорочок
парують вірші

Беру в долоні
жменю тирси
— церква

Зимовий вечір

Зимовий вечір
танець завірюхи
перед дзеркалом
інею

Дудніння гір
дудніння
босих ніг

Чорні пасма
лісів
що по кімнаті
літають

Лице русалки
що гори скликає

Кривавий глід
вечір зимовий

Спогад
про нього

Білі віддзеркалили
хустини
полонин

Ранок у Бортнім

Через кватирку влітає
— ластівка
свариться зі мною
крізь сон

Будує гніздо
під колодою крокви
джміль мед збирає
з ікони

На оленячих рогах
з мисника на мисник
— зозулі

Сон — встають
золоті контури
речей

Засвітилися
три вікна
три церковні хори
— птахів

Співає повітря
мандрують горами
процесії
— тернина
у снігових фелонах

Михайло Гарасимовський
небо оре
над Гарасимівкою

Михайло без крил
зате правдивий

Потроху
вибиває старі
зимові дошки неба
покращує світ
Трах!
Трах!

Повітря зовсім біле
— Бортне
під різно вигнутими
банями

Столиця лемків
і ластівок
які теж повернулися

Встає
чистий ранок
по білих пелюстках
ходити боїться
слово

Ховається за буки
помекує ріжок
місяць

Над Свіржавою

Дім у Бортнім

Господиня вийшла перед хатою
— скликує калюжниць з луків
сипле — світло

Господар лагодить віз
по сіно поїде
на другий бік неба

У садибі
джміль порикує до рожі
Освячена лампада
дім оберігає
перед бурею ластівок

Весна
підходять буки
випалені
спогадом

Весна травень
листя розсвітлює надія

Гниє
розпадається бородатий
кривди стовбур

Ясно-зелені лампи лісу
горять
під блакиттю

Сидимо за столом
пораненім як береза
Між нами хліб
на дорогу даний

Тріпотіння чорних серафимів
з-над лук

Ще листя нема
то шелестить світло
добрий ранок

Бруньки бучини
світляні пальці Бога
благословляють бортнян

Бортнянське небо

Оперта
на стовпах туману
розсипується тиша в куросліпи
у сварку зеленяків
у весняний танок бучини
у сніжні сукні з квітів рожі
що бігають
з вишивкою блакиті
на рукавах
то — дерева саду

Молода полохлива трава
мчить з оленем
спиняється над урвищами

У глибину лісу
у глибину неба
старого як церква

Буки піднімають спраний дощем
позимовий балдахін
з бахромою ліщин
золоті птахи
над снігом

І можуть з'явитися
святі
у сандалях із листочків
Косма і Дам'ян
на якійсь
зі стежок

Гора підносить два пальці
зі світла
— вірую

Бортнянське небо
з'явилося нам
зникло між листям
як іволга

Бортне. Весняна бучина

У тиші — коли у зап'ясті
пульсують зозулі
запалює куросліпи перед спогадом
що біжить
із розвіяними по раменах
птахами

Плин хмар і подій
плин лиць які zostались молоді

Гірський пейзаж крила доробляє постатям
тим важливим
але усе зникає за буками
лиця світяться щораз слабше
як місяць зранку над хатою

У тиші — перелітають з дерева на дерево
тільки пухнасті бруньки щебету

Біла шкіра буків
як тіло колись кохане
що розсипається
у порох на небесній дорозі

Блакитна шкіра буків
тремтить
підпираючи громовладне небо
Святого Іллі

Чорна шкіра буків
у сніжистій тіні куросліпу
вилискує натхненням

Буки побиті
скирта подій

Буки ціловані
зеленими листочками
у любовнім трепоті
світла
на бані церкви
що вся у блясі
Святого Михайла

Сад

У тіні саду як під дахом
латанім бляхою неба
я засинаю

У траві глухо як джміль
гудуть церковні дзвони

Моє волосся віє разом із садом
— воно тутешнє

Розкинені руки
пишуть уві сні кульбаби

Моє обличчя заростає святими

Буджуся —
навкруг коні пасуться
у попонах вечора

Малі гривасті коні мов пустельник
такі самі як у Славському

Блідо-рожеві польові квіти
уплітаються у гриви

Мої босі стопи
тут нарешті на місці
і лице і руки

Прокидаюся просто з лісу
з віршами у волоссі
десь далеко лежать
сандали з цвіркунів

Випряжений віз
збирає золоті бані
з неба
церква западає
за гори

Молоде листя бучини
щебече як птахи
світить

— Вечір —

Бойківщина

І хто це створив
і пощо
здичавілі
що родять лише
хмари
сади

Юречкова
Войтечкова
Тростянець

Пусті хати
жовті від старості
це їх сумління
наше
стільки літ
розбирає

Ще учора
як із коня вершника
у шоломі
повалили церкву

Заростають поля
бездомною
травою

Що ж — слава
сумлінню нашому
слава

Поштівка

Лежачи
крізь срібні ліхтарики
осінньої трави

Видно звідси
як мчить на південь
стадо коней
без вершників
Бескиди

Таке вже здичавіле
без людей і святих
що не підійде
до рук
Отрит на на
Отрит

І мчить
і зникає
за туманом

Над Тростянцем

Сходить місяць буками порослий
увесь у червені
колись тут розлитій

Ясніє відбитою пожежею
і бучини
і отим

І хоч церкви
вже нема
залишився з бойками
її місяць

Тисячі запалених
душечок
над Тростянцем

Кілька хат

Нас тут небагато
кілька хат
на пні долини
як опеньки

Башкевичі
Кобздеї
Голуби

І запрошує
опісля двох
записаних
речень розмови

Кілька хат
білених
світлом дитинства

Перепоясаних
на висоті мальв
чорним ганком

Красні арки калини
у подувах вітру
важливіші
ніж Тріумфальна арка
ніж Париж

Розмова

Спокій? — питаю бойків

Спокій цілковитий
лист на тополі
не затремтить

Тиша —

Яструб плаче
на небі осіннім

І тільки у гущавині сховані
визирнути бояться
бородаті лиця
поваленої церкви

Церква Розтоку

Осінній
муркіт бучини

джміль який
у траві заплутався

ні — це мурмурандо
бляхи
Золотої бані
церкви
яке над вечір
переходить
у бас
неба

Святий Господи*
бас Божий

Бас
що двигаеть
гори
будівлі
нас

* українською мовою (прим. перекладача)

Осінь у Білянці

У сінях — заклених горами
Трохановська* пише
має сколені пальці
збирає вірші з глоду
Із-за даху із-за крокви
виходить місяць лемків

Розлетілися
всі
відлетіли
ластівки

Сумний Трохановський*
звідки взяти строї

Чорні та червоні
грона вишивок
тільки в горобини

Ора
ора
ора
орябина танцює циганка
біля дому задарма
серед громадки горбів

Задумався Славко

Ікону склить
іній біди

Єдиний ансамбль
що залишився
— Бескиди

* Стефанія Трохановська — лемківська поетеса, Ярослав Трохановський — засновник та керівник ансамблю “Лемковина”

Столи у саду

Столи
за горами пампушок
аж нарешті гори

Стільки пуп'янків у траві
ніхто не збирає
зворушені
як у церкві

У телевізорі
має уміститися
ансамбль

Тихо!

І півень запіяв
— і за півнем
капелюхом
черевиком

і синички щебечуть
це це це
добрий ранок

І хтось полетів
небом
за синичками

Поїхали
каже оператор
і віз тестя
як віз Святого Іллі

Ставайте
усі!

І гори входять на кін
із погукуванням

Любі — золоте і пурпурове
творите тло

Ансамбль!
Ого!

Лемковина!

І лемки стають на підвищення
у капелюхах
з крисами
заломленими вітром
І гори співають

Стільки зірок над дорогою

Проводжу пальцями
по обличчі неба
— скільки зірок!

Сплітаються зорі
у вінки для дружок

Весілля на селі
золоті корони гір
одягають молоді
у церкві
блакитні від любові
як модрини

І ми танцювали
легко
лемко-польку

Я сивий
і красні сукні
орябини

Трава
спурхує
лемківський
обертан!

І як казав
один чернець
потихеньку
“бо хто ліпший
тому поможи
Господи”

Орябині
нареченій
під ноги

сиплеться
золото осики

Наречена красна
у-га
і я козак
Півторакожуха

Вихор!

На лиці розтерті
осені рум'янці
і гуляє
по дорозі
курява

Гей —
як курява
любить
погуляти

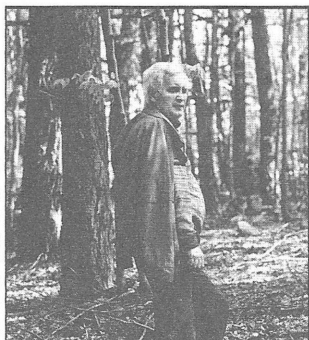
Що не видно
ні гори
ні хати

Місяць сходить
тяжкий
спитий

Оленячий рик
трембіти

Жеру *Морозовича* утвалив мє мój утлетител рол
 че ма сего стандарти зли
 то велика рожца Татара брел
 мат в шодку роцатау укт
 ес зє жєстєт украинским рл
 мój Дриадєк сидч на Товел
 є лус ~~жєстєт~~ Жєр рєє сєзичє і сє

ІЗ ЗБІРКИ

ДРОНСЬКИЙ

1983

У траві полонин

Лежу у червоній траві серед осин
 Холодне тріпотіння золота

Листя спалахує від доторку з повітрям
 І з церквою у мені

Ми є — шепочуть — і гаснуть
 Світлом міняться святі бляшки душі

У далині надія в'ється як щиголь
 На доспілих ягодах днів

У скирті пушок дзвонить
 Цвіркун червоний з іржі

Покручені буки ідуть до неба
Рік за роком

У долині люди з автомобіля
Сидять при розкладнім небі
Їм цього цілком досить

Біля димлячої вази куряви — як біля вази пуншу
Послугують ластівки

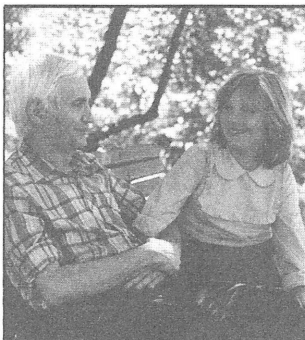
У чорних фраках такі легкі
— не відаючи

І тільки пусте гніздо слів
Тріпоче на пальці плакучої верби

Але і це непевне

Яму *Радимову* утварили ся мой утварили
 не та свого стандарту з
 то велика речка Татарна був
 сам в сподки релостату і
 сеї те jestem українським
 мой Діадек сиди на Таше
 з цю ~~як~~ його те се сідке і

ІЗ ЗБІРКИ

Уклякніть,
 народи

1984

Буряна погода

Тут у горах
 збудуємо дім
 на яструбиній нозі
 клопотів

Матеріал звезений
 штабелі громів
 тільки бери

Запрягання слів
 до воза
 Святого Іллі
 який
 сховався
 під буками

Під фундаменти дому
небо із хмар
розкопане
буряна погода

І життя
вже так далеко

За горами
за дочками

І любов
як тоді
нетерпляча

Місто

(І редакція)

У спогаду блакиті
вершник на коні
Крильцята торохкотять
чи трамвай

Виростає церква
зі снігу
На аркуші блакитні сліди
просто і наліво
під узгір'ям віри

Король із булавою
повалив сатрапа християн
(йдучи з Турецької*)

Із Софіївки**
трамваєм
униз зі всіма дзвінками
мов санний поїзд

У Стрийському парку
у дзеркалі Панорами***
гриміли гармати Рацлавиць
(стрясався будинок)

* Турецької війни

** зараз не існує; знаходився цей парк у Львові на вул. І.Франка трохи нижче та з протилежного боку від Меморіального музею Івана Франка; колись вулицею Франка їздив трамвай

*** Рацлавицька панорама зараз знаходиться у Вроцлаві (Польща)

Дзеркальце зайшло димом
загони крилаті
стояли на церкві Юра

Святоюрські коні ставали дибки
з вокзалу
свистали паротяги

Вокзал
під зеленою банею вакацій
Вокзал із Вермахтом
дні і ночі
поставлені у козли

Звідси виїхало дитинство
із затемненням почуттів
вагоном дочепленим
до війни

Вокзал
із розпанаханим небом
на скляному даху лежали
скинені серафими

Львів — спогад

(II редакція)

У блакиті спогадів
Турецька 2
Сакраменток 33*
Софіївка
Костел Святого Миколая**
виростає зі снігу
блакитні сліди
просто і наліво
під пагорб віри

Король Ян з булавою***
повалив християн сатрапа
(йдучи з Турецької)
Із Софіївки
через площу Софії**** трамваєм

* тепер вул. М.Туган-Барановського
** тепер церква Святої Покрови на вул. М.Грушевського
*** пам'ятник польському королю Яну III Собеському тепер знаходиться у Гданську (Польща)
**** тепер частина вул. І.Франка

униз із дзвінками
як саньми

У Стрийському парку
у дзеркалі Панорами
гриміли гармати Рацлавіц
такі грізні для ворогів
як джміль

Дзеркальце бралось димом
крилаті ватаги
зупинилися на церкві Юра
Чорні лики серафимів
патронів погромів

Святоюрські коні ставали дибки
з вокзалу
свистали паротяги

Вокзал колись із вакацій
зеленим куполом
тепер вокзал з Вермахтом
дні і ночі
поставлені у козли

Звідси виїхало дитинство
із затемненням відчуттів
вагоном дочепленим
до війни

Вокзал
з розпанаханим небом
на яке
спинається як повитиця
львівський спогад

Пам'ятник Хмельницькому. Київ

Під пам'ятником — квіти
козак Хмельницький
Гарасими Козаки

Хмельницький під хмар рудим хвостом
у степ полки відправляє
у блакитне поле неба

Сум'яття Києва — грім кошового бубна
я з квітами
голос Князя

До бою
Шаблі із піхов

Рештки Князя дрібні
у срібній скриньці чорні рештки

Прогуркотали
над Свентокшиською горою
громом
як під Охматовим

До бою
готуйся
На шаблю викликати Богдана?!
який в котли церкви гримить
ідучи зірок походом

У військ запорозьких реєстрі
як на довгій листі лепехи
густо стоїть кінь при коні
Гарасимовичі

До бою

Рушив Князь і лях
у дзеркалі зброї
страусовім хутрі
і ринграфі*

Я — козак правдивий
Вишневецьким вірний
як ті золоті зорі
на Миколаївській бані
— вдень і вночі
кожен приналежний
козак Князеві приписаний

У багрець перемог Князя зодягнені
не перейдуть Йому дороги Гарасими
не висипляться раптом
із-за солом'яного бриля
краєвиду України

* ринграф (з *нім.*) — випукла бляха, зазвичай кругла, із ликом святого, яку носили на шиї або на зброї

Наші шкапи козацькі
шляхетські бо путову кість мають

Пізнав я крилаті
гусарські сукні

І найбільшу таємницю
римокатолицької
Мадонни

І бронзовий лик
Риму
і гармати Збаражу
що били до рими

І впав я на лавку
як на щит
як у степову траву
все у мені ятрить
кінно б'ється
слово зі словом

Кидаються на себе
вірші з кулаками
Кружляють крилаті вірші
Яснопанські
по Україні
як давніше
карні експедиції
проти власної
солом'яної хатини

Може слів процесією вийти перед Хмелем із дзвонами

Вільний Козак вільне перо
покладе тільки як шаблю
золотистим небесам
і блакитним хмаринам

Що ж говорити з безсмертним Кумом
над ним Михаїл крилатий
— із серафимів юрбою

Богдан брову зморщить камінну
Гей боровся братіку зі мною
коли все звершилося диміло
під Церквою Білою?

Чи ти б вийшов другий раз
проти мене під хрестами Білої Церкви

Коли б рукою вказав Вишневецький Князь
що спить у Свентокшисьській горі
вказав би шаблею на безлистий ліс пік
та на жаль Батьку
я помчав би
на коні як вітер

Тепер настроюю торбан
на травах полонин бреньчу
в хори збираю — буки старі
так між Народами
блукаю
Встав я
пішов бульваром

І булавою напрям мені вказав
присмерковий Хмельницький на коні
але я йшов своєю дорогою

Не поїде правдивий козак
через царські ружі
продажним червоним килимом

І біля лавки
від гуку гармат розсипаний
не покладений до підніжжя
залишився букет

Українська ніч. 1942

Ніч віконечко мале як соняшник
підголений місяць
кавун кувікає мов поросля

Вишитий на небі
співає живий соловейко

Ми в одязі
на скирті подушок
як на даху

Олень втікає килимом
і татарин на гривастім коні
з торочками

Ікони лампадку гасять
під'їжджає гестапо

— Дружина майора Гарасимовича
і її син ховаються
коротко шпідрутен мовить
по офіцерських чоботях

Господар чуває копицю сіна
таких не знаємо

Я сам Гарасимович
навпроти Гарасимович Василь
Гарасимовичів
як соняшників

Полька в нашому домі
нам Гарасимовичам не відомо
тепер на другім кінці села
оженився Гарасимів
заїздили як кобилу три гармонії
забавлялися привільно
подібно називається
але був і Гарасименко
який ставить крісло на стіл — сідає
і п'яний засинає помаленьку

Гестапівці посвітили по халупі
Запалили пеларгонію у вікні
Засвітили в лице іконі
Хлюпнули світлом як самогоном

Засвітилися пряжки на черевичках
Матері
як зірки

Підібгав я ноги як цвіркун
як лилик перелетіли рефлектори

Господар вкидав у бричку кавуни
а ті кувікали
мив гестапівців самогоном
— регіт —

Махнули рукою — рушили звільна
з брички як хрущі попадали
у болотисте небо

І настала тиша
соловейко почав небо вишивати

Зоря розгорнула павиний хвіст
рожева солома дахів тополі
Заходився шептати шувар

Сплячий господар сплячим возом
воли спали йшли крізь сон
знайомою дорогою
йшли до кінця війни

Довезли нас із подушками
у краєвиду блакитнім мундирі
Сонях обмахувався листом
як капелюхом

Довезли нас воли
цілих і здорових

Софіївський іконостас. Київ

Святі луцять красу
чорними пальцями

У трансепті
шелестять крила серафимів
листя кукурудзи

За іконостасом живе дитинство
як у хатинці садівника

Садівник це Святий Михайло
хлопець як і ми
із гусячими крильми

Захищається щитом від граду малини
які кидаємо

Від золотих грушок
зірваних
з ліхтарень

Михайло як дівча
соромиться
і щитом затуляється

Як радо хотів би мати чорні як ми
полаковані
болотом коліна

З волі небесної Родини
став святим
до того ж військовим

Пане сотнику
гукаємо на Михайла
щоб його з хатинки виманити

І на весь Софійський собор
шепоче Стойко Татарак

До нас
до нас Юрку

До нас
Гарасимовичу

Батальйон

З цілого Таткового батальйону
Прибув гуцул із ночі смолоскипом
І приніс орла з погнутою короною
І трохи хрестів на стіл висипав

Пан майор велів усе те зберегти
А що сам не прибув то кається
І чорні від диму набазграв слова
Та не співає батальйон на тій картці

Пан майор добра людина
Молитви гуцулів визнав святими
І так як я тепер спішно додому
У багнети на німців ішли ми

Пан майор добра людина
У церкві казав тут теж правдивий Бог і віра
Він не їхав на своєму коні
На коні їхали ранені жовніри

І йшов він при бідній шкапі
Так само поранений як усі решта
І не відомо чого більше лежало
Жовнірів чи вересневого листя

І Матір у руки поцілував
І зник зі смолоскипом ночі гуцул

До гір у склянім краєвиді морозу
На Великий ішов і Малий Мончул

Мундир піхоти мав на собі
Що чорне лахміття з нього але не зняв
І якби хто смів те лахміття зірвати
У хмари спровадив би того гуцул Іван

Пан майор велів нам сказати
Що його Батько також був східної віри
І це нам багнети осяювало
Кинуло нам слави синій барвінок

Додому у горах — дороги шмат
Війна тут а там бучини пожежа в горах
І жовнір у волохатий мороку килим
Увійшов зигзагом ночі червоним

У личаках лісового походження
Небом навпрост — і вітав ікону
У місті ми наче стоїмо на варті
З Матір'ю у темну ніч при руїні столу

Пан майор казав — його батальйон
Ці самі гори що марширують
Ми билися за власну ікону
Ми самі що з неба зійшли гуцули

З цілого Таткового батальйону
Прибув гуцул із ночі смолоскипом
І герб приніс з погнутою короною
І трохи хрестів на стіл висипав

Дванадцятираменний дуб

Простір таємний самотня щоденність
Навалюється хмар синім мішком
І тільки дуб дванадцятираменний
Розганяє Роду туман над столом

Це все звідкись знане мені
І простягається ліс рук безликий
Мовить співучо дім ті самі у траві
Босі стопи загублені у дитинстві

Тут лягти можна у траві гірській
Накритись краєвидом рукою підпертись

Я в бучині як у родині дорогій
Її шум світлий то свято найперше

Лемків навіть ялівцю не викурить дим
Бачу — дерев'яне небо люд зводить
Покручений вихором я Карпат син
Дванадцять церков далі на сході

Звідти на рукавах вірші вишивок
Бо сорочка ляна звідки мій рід
Спів мій у горах знає-бо кожен
Хоч не граю на мальованих стовбурах трембіт

Тут всюди ікони як лики предків
Тут наше усе і свій тут барвінок
Відхилю птахів і з'явиться церква
Багрець і фіолет здалеку видно

Тремтливі у куряві існування лемки
Знають що возом прибув я не з хмар прилинув
Що я мандрівник доріг таємний
Також залишив дитинства руїну

Церква вві сні як з подушок вершина
І танцює в червоній сукні калина
В заснулій калині дім мій лишився
Dolina звуть його там Долина

Міфічне узг'р'я обох Народів
Здобули і пройшли через стола середину
Геройські окопи Пілсудського легіонів
І кидаю дядькам пісень розмарини

Міфічне узг'р'я обох Народів
Переходить з рук до рук уяви
Визнаючи церкву як Матір Роду
Мундир легіонів за власний ми мали

Міфічне узг'р'я — хто здобуде у власність
Чи вершник степу — з лицем у гриві
Ні то уланський ківер із золотим кутасом
Ні то улани Беліни*

Простір таємний самотня щоденність
Навалюється хмар синім мішком
І тільки дуб дванадцятираменний
Розганяє Роду туман над столом

* з легіонів Ю.Пілсудського

Гірська ніч

Уночі через кватирку вітер з лісу
шелестять рушники на іконах

Все що я написав вміщає наплечник

Руки укладають вірші
різні обличчя самоти
срібні і золоті

Самотності усі рядком
мої ікони святі
які нічого не мовлячи
крізь гори дивляться кудись далеко

Похилені златоглави
які цвіркун у мороці
святкує стільки віків

Дві веселки

Зліва
з Магури Вітковської
справа
з Марешки
краєвид розгорнув
павиний хвіст
райдуги

Потім друга
малиновий
неба іконостас
третя!
Матір Божа триста літ
не бачила трьох веселок

Винесли її з хати
на кріслі з лілеями

Сипнув град
запрягай сани
гори скляні
біло

Перекинені сани
на подвір'ї

ще від зими
рушити

По веселі
саньми їхати
заспівати

Як козаки!
полохаючи перепілок
на світанку

Як козаки —
навпростець!
житом!

Дзеркало заросле травою

Після бурі — у гумовцях
через дзеркало заросле травою

І церква відбита
з хустини дитинства
жива

Три бані ті самі
розколісані
пароплав

І малий песик Збийник
бродить вірно крізь блакить

Пішов би
на кривих ніжках
знайомою стежкою
навіть на місяць
(на який ми підемо)

Церква
раптово завалилася

Песик за автотом
баран бляшаний
— колісання світу
озера

Дванадцять церков!
Константинополь

Гори то вищі
то нижчі

Потім заспокоїлось
встав я від біди
на власні ноги

Нагромадився
і застиг
танець дахів

Були знову
дві церкви
здивлені в озеро
у трави
у білі куполи спеки

Хмарки
линули як давніш
з Долини
на Миколаїв

Опертий на лікоть

Опертий на лікоть у квартирі
у шапці із баранців хмар
лежу на небі над містом

Небо це полонина найбільша
до сестер у хмарах
простягаю руки

Парашка Попадя Сивуля
— це родина
блакитні вершини дому

Ще й тепер крізь сон
на святого Юра
зілля збір

У килимку волохатім
краєвиду
ми до гір
колядували

“Розголосив Гарасим
що то єсть Божий син

і по струнах скочив
на двох коней сів

Хай Христос-малятко
йде з нами до танку
як у заметіль”

Світи позлітались
камрати зібрались
Христос церкву підняв
на небо зіп'яв
відступили силачі-камрати
переглянулись бо ж пізнати
що то сам Христос Спас
громова сила громовий глас

То співав
син Васильків
— Гарасим —

Опертий на лікоть у квартирі
як русин у корчмі
з книжкою що мовить
польською тільки

Прадідів вже не знаю
і як трембіта волає
оленя риком весільним
аж лист дрижить на дереві

Підперся чоловік
пише рукою нечемною
у шапці яка нікому
поклонитися не вміє

По кожній зваленій церкві
каже кожному правду
на правди випалених підвалинах

Хоч вірші втратили здоров'я
і не можна їм ходити по горах
по кожній зваленій церкві
ходжу як чернець у чорнім

І нема пустки у високостях —
небо то полонина найбільша

Дім у липні

Гори ходять по хаті
взувають гумовці

Гора жене корову
друга возом відїхала

З ікони з трепотом
стадо серафимів!

Із-за дому вийшла церква
Косма і Дам'ян
святково зодягнені

Погода згромадилася
у золоті липні
греко-католицькі
у світляні бані
над узгір'ям

Увечері —
до столу
до місяця миски
всідається
грумада гір

У сінях
крил тріпотіння

битва повітряна
— ластівок

Як багато
шпихлір
хотів оповісти

Його мох
найстаріший у селі
стільки знає

У старомодній хустині
краєвиду
у церкві
світиться віра
у всіх вікнах
усеньку ніч

Цвіркуни стали
струни пробувати
далекої бурі
як бандури
відчувітають літа
— доля

Коругва від горобців

Вершник
— добридєнь
добридєнь
поклонився хаті
почвалував

На тичці
малинова китайка
— козацький майдан

То на горобців пане
тут козаки вже
незнані

Вночі — громи
дзелєньчать шиби
як зброя
на Михайлові

Військо!
у хмарах війна!

Хрестяться ікони
дуднить по блясі даху
як по куполах храму

Повалені крокви даху
повалений ліс

Вигоріли громи
перед святими

Вранці — на дорогу жбурнуло
мумію царя
спорохнявілий трон

Зібралися селяни
таки — цар як живий
без рук

Червона китайка
повіває

З дороги на подвір'я
перекочений — цар

І дому не забрало
з гуком
з цілої блакитної душі
співає
яр

Лавка перед шпихліром

Якщо ти йшов п'ятдесят літ
і присів на лавці під шпихліром

І збудував ти п'ятдесят церков
у деяких віршах навіть по дві

І в тих церквах співають
там плакають поезію
перепоясану ораром як диякон

Якщо ти йшов п'ятдесят літ яром
йшов чи їхав кінним походом Прадідів
над яким сірий бунчук співав як жайвір

Якщо йшов ти чи їхав крутим яром
і збудував Народам дім
з великими вікнами простору
збудував церкву і гори
і посивів при тому
кілька раз упав але звівся
із серафимів чи ластівок допомогою

Якщо ти йшов п'ятдесят літ
і присів на лавці перед шпихліром
то цікаво тобі
чи польський і козацький вершники
мчать разом по веселці

Чи цвіркун заграє громи на погоду
над тим добрим домом
і струна бандури
бренькне над горами
над Марешкою
бо це справи найважніші

Якщо йшов ти п'ятдесят літ крутим яром
йшов чи їхав кінним походом Прадідів

І збудував п'ятдесят церков

Яну Карачиновичу утворює ся мій улюблений
 не на велико стандарту
 то велика речка Татара бу
 сам в сподку проостаю
 іє же jestem українським
 мій Диалек сиди на том
 з лис ~~якого~~ його же сідке

ІЗ ЗБІРКИ

На повну силу

1985

Зимове смеркання

Я ще розпізнаю гір кожухи
 що смеркаються
 при червоних свічках верболозу

Ще розпізнаю писання
 стадо рук спітається на калині

Все ще звозять церкви з неба
 звозять зимові краєвиди

Візник одягнений у ватоване смеркання
 везе скирту ліхтарів

Просто

Розгортаю ялини — село
Хрестики на півмісяці перевалу
церква

Світ як на долоні що розкривається людям
сердечними пасмами гір
які тягнуться із заходу на схід

Нікому не кланятися
влада це не ікона
що встановлює душі краєвиди

Поет то не вкляклий серафим
що молиться до можновладця

Церква написана в газеті
зникає на другий день під снігом

Моя околиця під тороками ліщин
неба блакитний балдахін
існує тільки для послулих птахів

Просто як із ялин дим
підноситься в небо сніг
іскриться святе повітря

Гори вказують напрям
подають ритм і риму

Усе можна пояснити
тільки не поклони
— знаю

Моє свято Йордану

Ходжу по льоду — хлопці грають
червоною шайбою заходу
у гокей

Ворота — гори
Умиваю лице від міста

Рибалочка-птаха будує під берегом
кришталевий світ — тріпоче
Ще тримає зелений лід
б'ється серце покреслене
ненависті чистим діамантом

І я тримаюся
Може залишусь
не зайду за гори

Сам серед беріз-танцівниць
як сорока збираю усе що блищить
у зимовім пейзажі

Існування
всупереч світові

У зошиті зашитий
шпак свище як справжній

Я може залишусь

Зима

червоне коло сонця
як велетенська печатка листа
що просто до неба
поніс вість про пожежу

на згарищі церкви
п'яний отець
цілує обмацує
має за дівку
диво
дзень
пузатий дзвін
по дорозі
страховиська церкви
що їм маківки
по кісточки
скачуть на гомілках

Люди обіруч
за новини тягнуть
із-за тину

а гори здійсмають
якнайвище
свої чорні кучми

і чекають похилені
на котру першою сяде
зіронька срібна

Тому *Роману*

утрачав мій інтерес
не на свого стандарта
то велика роща Татари
там в середині пропала
як же я jestem українським
мій Діадек сиди на Том
як же ~~як же~~ його же цигане

ІЗ ЗБІРКИ

БЕСКИДСЬКІ ВІРШІ

1986

Бескид

Крізь могутні пальці
ялин
бачу Бескид
який вивів мене
з лісу
на писання

Кожен має краєвид
в якому залишиться

Кожен має
стежки слів
відомі тільки собі

Знаю — залишається тільки
підписатися виразно
трьома хрестиками
церкви

Повня узгір'їв

Моя поема зі сукні трав
На чоло узгір'їв кладе руку
Із поплутаної ворожить лінії хмар
Визволений пригод тупіт

Всюди узгір'я повня узгір'їв
Квітне золота борода слів
Звисає лісовий хміль
Понад столи понад день

Всюди ж бо такий самий
І в озері такий самий
Неба віз і двоє рук
Освячений громом дім

Повня узгір'їв і повня нас
Іншим вже не буде світ
Всюди тут я уже був
Чи досяг я слави вуст

Я ішов на сам аркуша край
Всюди зела малий Пан
Всюди Мадонна Панна
З товченого граду веранда

І на тім аркуша краю
Де ковпак липи колише свої квітки
Над проваллям поеми над озером
З походом казки я зупинився

День похмурий обличчя неба
Тільки підносить мечі громів
Як із тополі сніжний пух
Казка стелиться довкола дому

Хоч потемніли і вірш і дім
І слово темніє й країна
Тут залишиться курган слів
Ляже стовп Святовида

Всюди ж бо такий самий
І в озері такий самий
Неба віз і двоє рук
Освячений громом дім

Любогощ

Я сіпнув гору за рукав
жартома
і як же сипне

Гора не займана
не кохана
прилинула їй до щік
уся червінь калини

Столи приносять з лісу
цілі гори метафор

Справжнє
таки справжнє
завершення віршів

Дім у горах

Що за вітер сильний й горобина
У псалтир кидає багряні грона
Раз тут раз там у покоях
Горобини літає шапка червона

І світ вороніє і кінь і віз
І вітер як вітрила надимає балкони
Коли нарешті з отих ста домів
Хоч один назву своїм домом

Коли нарешті той в “горах дім”
У модриновім пасторальному лісі
Буде моїм а не уві сні
Підпертий на оленяти золотих ріжках

І на це нетля шепнула мені
Планетнику коханий побляклий
Такі як ми не мають нічого
Не дуже світ планетників полюбляє

Дім твій хіба хмара купчаста
З півдня сюди завжди прибуває
На довгі інколи тижні
Над Маковицею засинає

Ти краще у день злотопінний
Словний що сповнити маєш
Висвячуй у серці своєму
Той чорний мед існування

Як світ вороніє і дім і віз
І вітер як вітрила надимає балкони
Знаю тепер — три вітру пір'їни
Є моїм розвіяним домом

Вірш-ікона

По боках лику
Богородиці
сцени з життя

Мізерні
Неправдиві

І тільки без огляду
на пору року
на темноту
квітнуть вірші
на поверхах
іконостасу

Переростають мене
суворі ліхтарі
зречень

Лежать на кріслі
на підлозі
забруднені шати
щоденності

Вірую
у блакитне дзеркало
ікони
в якому птахи тріпочуть
одягнені у рожеві сукеночки
— серафими

Далеко
у кутку образу
п'устинь
у буковій пущі
в якій я буваю
тричі на рік
зарослий листям до п'ят

Там приходять сарни
бо ж іконостас єднається
з лісом
і з небесним склепінням над яром
Іконостас — гайок святих
на снігу вірші квітнуть
і відцвітають незірвані
Святе полотно лайками понищене
потріскане від граду проклять
лиш світяться ініціали
У сукні осені
подовгасте лице гір
Благословить

Грішником будучи як усі
несу на руках
малу церковцю
віру

Того року (1983) у Бортнім я сказав

Навіщо вищі Бескиди — ніж ті
що під потрійною веселкою над Марешкою

Навіщо більший дім аніж той
гарасим'ятий-стріхатий

Навіщо гарніша церква ніж та
на зеленому пагорбку віри
Косми і Дам'яна

Навіщо більший іконостас ніж той
кожен святий то знайомий
розмовляємо на дорозі

Навіщо інший краєвид ніж той
що сам укладається під пальцями

Навіщо крилатіший сад ніж той
де в рожевих і сніжних сукенках
ходять серафими

Навіщо інше писання ніж те
на яке падає
промінь
із хмар

У гущавині

З блакиту
порошить
засипає на куртці
сніг

Тиша

На поламаних
скляних палках
жовті і блакитні
амулету синичок

На молодім пуху
світлісті сліди

Карі очі
бучини

Вірш

Хмель

— Імла

Нічого не видно
Вбиті крижини
Несе Сян

Церкви баня
Гора ворон
З костуром дерев

Поростаємо ми у Хмелю
Інеєм хмелю
Б'ється вороння

Звідкись — ворони
Над ліс Отриту
Кривавий тягнуть
Плащ Христа

Полонина

З гривастим вітром
хай книги летять
на моїй долоні
русалки сидять

Й землі немає
яка то ласка
пожежі неба!
трава пірчаста!

Глід

Глід глід глід
ні вірша
ні людини
немає

Ані птах
не нарікає

Спокій
не треба писати
не треба світ
собою дивувати

Глідостан

Осінь

Сипнуло золотом
Мурави накрило
Крилаті вершники
У гаю

Три шоломи
Три румаки
Палають три гроти
Ліси

Знаю — бляха світить
Старий монастир
Місяця — щит

Тепер вже місяць
Летить над вершиною
На землі листя
Шепче щось тихе

Узи крові старі
Стою схвильований
І наче більшають
Очі ікони

Зима

Гір просторінь чорноволоса
Присів я збоку на краєвиду сани
яка зима
Над Перункою тиша гримить

Уночі вірю у всіі зорі
а вдень зимове поеми дзеркало
покривається чистими словами

Пожадання простору як жінки

Осінній Хванів

М'яка злотистість модрини
переходить у рожеву кіс гнучкість

Над проваллям блакиту — бук

Повсюди летючі
долоні листя
благословляють

Самотність переходить
у фіолет

Пізня пора

Небавом
хутряний сніг
зодягне церкву

Узимку напишу
кілька безлистих віршів

Проведу аж до церкви
руду стежку
— існування

Дім у горах

Навкруг ясени ясени у вирві
Сидить повня як біла видра
У казки стороні далекій рже
Викутий кінь зі срібла

Хмар гінкі берези сніжні
Господар нагинає віршем одним
І мчить над хмарами кінь
І двигает у сідлі із грому дім

Осінь у місті

Підпертий на лікті у квартирі
як русин у корчмі

Не знаю Прадідів трембіти
і не знаю як трембіта волає
весільним риком оленя
аж дрижить золото на деревах

Пишу і перекресляю
викорчуваними вихором
лісами

Звершую стару помилку
і встановлюю церкву
на пагорбі моїх п'ятдесяти літ
яку здаля видно

І критики кидатимуть у неї кріслами
і сплюндрують вірш і церкву
як вже стільки разів

І як завжди восени
я почну в повітрі ловити
золоті хрестики
і знову постане церква

І я сивий ватаг
шепочу
слава
яструбиним родам
нашим
слава

І всі
трембіти Прадідів
осяяні
світлом осені

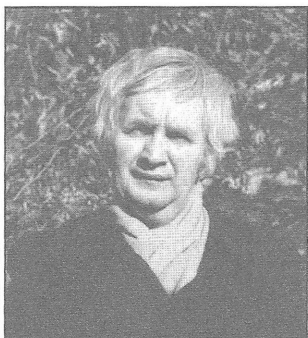
Загримлять
зі столу — полонини

Над містом

Гену Рибаківича

утікалиї ся мій витікати
не ма свого стандарту і
то велика рогача Татарка була
там в шкільки постоїти і
теї те жистем українським
мій Діадек сиди на том
і кує ~~жестем~~ жедо же сідиче.

ІЗ ЗБІРКИ

Зодягнена лиш
у траву полонин

1988

Небо

Небо то весняна діброва
і невинні
в біле повбирані анемони

Був я там кілька разів
Може ще зайду

Коли заросте усе травною
згадає нас
неустанне квітування слів

З'являться як фатаморгана
Бескиди

Буду і далі вами убраний
у блакитні крила гір
Нічого більшого не прагну

* * *

Над Ославою пече духотою
сніжна кропива спеки

Заклопотана пара плисок

Далекий грім кидається в Ославу як сом
гримить синява
— літо

Прилетів метелик чорний від спеки

У вільшині
пурхають у мороці
дні що світяться

У блакить знялася рука
як ластівка
— я пишу —

Тисячі робітників

Марисі

Вляглася на небі полонина-віл
у фіолет смеркання вбрались
постаті гір

Тисячі робітників будують церкву
тисячі робітників
несуть неба бані срібні
несуть блакитні ліси
несуть трави що світяться

Тисячі робітників із зеленим вусом
через який світу не видно
то цвіркуни
то світить неба бляха

То літо

З ПОЛУДНЯ

Прудко плиска бігає по камінчику
як перо по папері
вже стільки літ

Колишеться в Ославі стовп вогню
соняшник —
осот у шапці з червоним верхом
як козак що вихилиється зі збіжжя
показався несучи
круглий рум'яний пагорб
— їжак —

Прилетіла
зелена комета
із золотим хвостом
іволга

Усі
з якими починав я
рисувати власні
пейзажі
світу

Далека буря
кладає мені чорну голову
під пахву
Ослава темніє
блискавиці скачуть як пструг
холод пахне як мед
Добре

У верболозі

Ослава
і виплітаються береги
верболозові
Золотиться листочок
спокою
Втім гуркіт
буря ?
ні гуркіт
колоди
з якої походжу
розгортаю
пшеничноволосі трави

і ось Ти єси
Свята Колодо
зіпхана церквою
зі свого місця
з погару прачасу
зі святих узвиш
Ти єси шепочу єси
зіпхана ченцями
Стільки віків лежиш у верболозі
і ніхто не запитав про тебе
тільки цвіркунець
Коли рушиш колодо
одягнена у спеку в густий мох
Хилитаються мачки
на камінці
розквітають
сон
Колодо одо
Свята Слов'ян
лялю
Ми усі
твої листки

Осінь. 1985

Осінь над Сяном яка ж осінь
олень мандрує небом його рік
зганяє наполохані буки в малі зграйки

Суперник укритий у хмарах спішить
на поле бою
несучи заклечаний ягодами вінчик рогів

Я приник до ялини триваю як нетрі довкіл
Отрит
Отрит
Тиша ледве ворушить блідим листком

Довкіл усе вже золоте
як статуетка Дружини в далекім Кракові
що в'яже зиму на спицях

У присмеркові щораз дужче світить
мертва зіниця Сяну

Товста вся в чорному
з білими рукавами імлі здійнятими до неба
це країна драми

Ще ота братовбивча кров Слов'ян лакує листя
кожної осені однаково

Заростає порожнє лігвище Бога

Приїзд. 1985

Завтра приїду
привезу Касі папку пейзажів
із живими звірятами

Привезу Дружині жевріючу лампу гір
яку ми поставимо на столі

Бескиди
три лані порятувалися з пожежі лісів
сплетені голі буки кохаються мовчки
впадуть також разом у далеке провалля
стільки літ разом отож їх ніщо не розлучить

Завтра приїду

Повітря руде і розсміяне
на плечі несу
впольований краєвид

Переживемо зиму

Друга пісенька з Бескидів

Фіолетові келихи фіолетові дзвіночки
Світ зник тільки її чорні стрічки

На вечірнім тріпочуть вітри
при її товстій золотій косі
в яку заплетене усе літо

Баня церкви то теж перекинутий
уверх ногами фіолетовий келих

Іскра дикої гвоздики
на спеки падає сушняк
і вуст шукають вуста

У травах ворущаться легко
фіолетові келихи церкви

У тиші крові галас
як цвіркунів голос

* * *

Вже нема нас у Бескидах
лиш її біла сукенка
далі бігає по травах

Сукенка
спеціально пошита
для нашої любові

У кожній невинній березі
у кожнім дереві
що у танці
бачу Тебе

Бо — Ти зупинилася
ні це береза
за вітром
вигнулася

Вже нема нас у Бескидах
лиш бачу блакить спеціально
на нашу любов
пошиту
і гори бачу
і шумні
Сині Вири
і полонини
серденько
сукенко
біленька*

Ще шепочемось між собою
як весняні дерева

* українською мовою (прим. перекладача)

Ще вівчарки
лягають Тобі до ніг

Ще стоїш як свята
у густому димі
смолярні

Ще бачу
твої перса високі як гори
за якими ти зникла

Серденько
сукенко
біленька

Відлетіла ти
кульбаби
пух

Зосталася тільки
весняна
блакить

І зосталося
п'ять сріблених
хрестиків церкви
що їх дивляють гори плечисті

І на людей простих
і на святих
чорний шпак
на хрестику свище

Велика Равка. Бескиди

Обрисована прямовисною лінією
голими стовбурами бучин
і шелестким золотом
верхівок беріз осик

Велика Равка клопочеться
серед неземних купчастих хмар
як Мати

Я весь у промінні натхнення
що гасне на небі
тонким пасмом

Мамо мовлю
Мамо

І гора відвертається
з усіма лісами

Звідусіль
з усіх сторін
дивляться на мене
похмурі очі осені

Бескидський вихор

Танцював
танцював старий бук
одноокий
із сімома руками
уверх піднятими
танцював
і упав

Підніс я руки
танцюю
танцюю
серце рветься
сиплються
вірші

І мрія
упасти як той
у танці
разом
із горами

На очі ляжуть
червоні листочки
краєвидів

Тіло понесуть хмари
поховає мене
гора

І всі молитви
шепоти листя
вигаслого

І ціла музика
пізній
осінній грім
над Равкою

Поховає мене
гора
поросте ліс

Полонина Царинська 86

Полонина Царинська
запалює жовту лампу модринову
ставить на довгім столі

Полонина оповісти стільки хоче
підводжуся з білої трави

Літаю зі зграєю птахів

Простір несе мене із вітром
коли повернуся не знаю

Я літак без летовища
птаха без гнізда

Вічно у мандрах

Прогулянка

І вказала йому на лагідні пагорби
на яких ростив колись
винограднички почуттів

І вказала йому на старий двір
що був одягнений у польський стрій

Двір що кинув позад себе
блакитні вилоги краєвидів
і прогулювався над озером
з двома великими соснами

І дерев'яний костелик
на скелі віри

У соломі зими квітла рожка герба
стояв навколішках у кутку пейзажу
рід засновників

І показала йому Яна Непомука
на дерев'яній книжці
ще затримався сніг

Біля кульгавих ніг
поставили йому ще
горщик пролісків
(проліски росли довкіл)

І як чорна хмара
далеко на схід
на малому конику
втікала Русь

Заяснила лінія лагідних пагорбів
на яких ростив колись
винограднички почуттів

Повернувся

У Ботанічному

По стількох літах і я сюди завітав
на лавках такі як я сиділи
втомлені навіть цими квітами навкруги

Показую дочці степові трави
дорожчі для мене аніж квіт рожевий японський
Трави у метр заввишки
з хмарою що женеться

У таких травах козак із пікою
чатував у степу ночами
“Знаєш донечко наш прадід
теж був таким
Славні колись були козаки”

Туркочу і туркочу
Та донечка робить реверанс перед тюльпаном
Як князь і княгиня розмовляють
І ця степова трава
два метри на метр
Мало
нас вже залишило
мало

Вмовкаю
старий
цвіркун

Блакитне дитинство

*Друзям моїх віршів
панам Калішевському та Лісовському
поетам*

Як давно не співано під вікном прізвиськ
Як давно в кукурудзі я мав криївку
Як давно поїхало на возі із збіжжям
Блакитне дитинство з руками під голівкою

Заникнув човен отих днів в очереті
У полудень урочищем неслася кінна з'ява
І святі мене знали і люди що йшли до церкви
Усе поросло очеретом зеленим шуваром

Пограбований курган родоводу
І заорано степ і зорі над степом
До неба перенісся Микола Чудотворець
І Сагайдачний не їде в бойовім темпі

І Хмельницький минув і Королівське берло
І як няня надалі мене присипляє назва
Могила Переп'ятихи Медведівка і Мерло
Сам Канів і Кагарлик і Тараща

Залишилася тільки України висока блакить
І вихор жаркий що у крові палахкоче
І лиш на тополі над яром крутим
Спів козаків щораз тихший тріпоче

“Тей наш Гетьман Сагайдачний
Продав жінку необачний
За тютюн та люльку — необачний*”

... Як білі коні в небеснім просторі
Табуном паслися зорі

* українською мовою (прим. перекладача)

Бескиди 87

Як недалеко звідсіля додому
Просто на схід летить буковий листок
Вихиляюся із гір як із балкону
Тільки небом іти ще чималий шматок

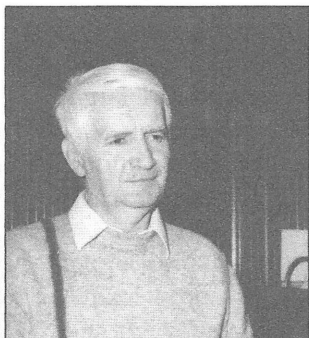
Туга носить візантійські шати
І росте понад Дністром банями церкви
Темніє Дідусь на фотографії
І навіть не питає мене чи я це

Затюкали його німці поляки нічого не мовить
Мовчки сидить у блакитному раї
До неба бривкою подався з Богом
Зостався на мапі сам-один Миколаїв

Гейу Рубанутичову

утихалиї не мой утешителі
не ма свого стандарту з
то велика речка Татара бу
рат в шодки речистау і
неї те jestem українським
мой Диалек сиди на том
є іує ~~жодна~~ жодна не сідиче і

ІЗ ЗБІРКИ

Козацькі бунчуки

1991

Пісенька II

Гей бунчуку стародавній
Що на вітрі линеш
Шлю туди я слово своє
Де предків могили

Рюрика ясного роду
На майдані много
Осідає Україна
Коня вороного

Осідає рушить чвалом
Здійме пилу клуби
І вже жодна нам могила
Сипана не буде

Гей бунчуку стародавній
Тріпочеш на вітрі
Десь згубити на дорозі
Міг душі я світло

На майдані увесь Нарід
Глас ікони власний
Ще Богун живим постане
Й живим Сагайдачний

Гей віків тих стародавніх
Зашумить бучина
Рушить яром похід славний
Буде Україна!

Пісенька III

Гей до мене загостила
Із новин новина
Возом — домом приїхала
Ненька-Україна

Ти мій син несмілий тихий
Ти моєю кров'ю пишеш
У зброярні в пихи вежі
Замітаєш порошища

Вільних вершників потомку
Віршів латочка на латці
Донос пишеш сам на себе
А Вкраїна гірко плаче

Що сказати сам не знаю
Повен дива і збентеги
Тіні слави прадавньої
Мчалися ночами степом

Снилося мені що сокіл
Говорив і в небо линув
Стук копит іржання коней
Полуміння на могилах!

Щось шикуюється щось буде
Галас-гамір на майдані
Ім'я твоє Гарасиме
По-козацькому звичайне

Гей до мене загостила
Із новин новина
Возом — домом приїхала
Ненька-Україна!

Пісенька

Україна не могила
Україна — Нарід
Табори знялися з місця
Заграва світила

Прилетіла засвистала
Гей козацька сотня
І душа моя у дзвони
Вдарила самотня

А під Конотопом під преславним містом
Там погромом закурило та й у полі чистім
Закурило задиміло гей браття немало
Поспадала Москва з коня як снопи спадала

Вчора рибам рибаченька у куми ладналась
А вже юрби на майдані разом позбирались
І за руки узялися усі без облуди
Божа Церква та й всі люди

І не хмара небом — суне табір тільки
І зі степу віє вітер вільний
І повержений столітнім громом з неба
Переяслава Угоди стовп ганебний!

Україна не могила
Україна — Нарід
Табори знялися з місця
Заграва світила

Пісенька V

Скаржиться мені Вкраїна
Я вже повдовіла
Мала я коси дві чорні
Зовсім посивіла!

Впали мої козаченьки
Ніхто не боронить
В хаті власній живу в кутку
Винесли ікони

Не соромся що я боса
І моєї мови
В кожній сотні хоч на охляп
Був Герасимович

Інші в славних сідлах роду
(Дуби зелененькі)
Гей ти братчику наш брате
Не цурайся Неньки!

Скаржиться мені Україна
Я вже повдовіла
Мала я коси дві чорні
Зовсім посивіла!

Барокова церква на Україні. Чернігів

На церкві церква стоїть
І на ній церковець ще сто
Куполів ковпаки святі
І все це у небо йшло

Так як до неба вершники
Що не віддали України тлін
Нечай Небаба і Кричевський
Тіла у трави скинув кінь

Співала сотня колись
Вгинаючи піснею береги яру
Тільки сідла порожні лишились
Поганьблена ікон старість

Тепер Великдень скликає
На церкві віче гайвороння
Вітер як давніш бунчуки заплітає
Ти несеш пірначі старі героям!

Бур'ян над нами цілі віки свище
І герої встають — тільки Бог дні визначає
Зростеться їх тіло посічене
Як зростається тіло краю!

Пісенька VI

Чи заграю ще на лірі
Подолавши втому
Гей соколе що віщуєш
Дідові старому

Сокіл з хмари промовляє
Голосом високим
Маєш добре серце брате
І душу широку

Душа твоя — хутір старий
В снігу потопає
І під двома бунчуками
Гетьман ще гасає

І душі зимівник білий
Сажа міст навколо
Подають тобі два пальці
Бо ти русин з дому

Гей соколе правду говориш
Втікаю з рукою
Не з'єднає вже й трембіта
Нічого й нікого

Лиш в ікони світі тихім
Душі спільне світло
Привітаю своїм шликом
Прадідів у сідлах!

Пісенька XIV

Заплатили тобі пани заплатили
За трудні походи-ходи
В чистім полі залишили
Бо ти козаченько безродний

Ти слова носив кошами
Багатіє пан в колясі
Гей співаче-небораче
Змарнувати стільки часу

То для мене панів батіг й вереск
Що так стою непокірний
Гей кіньми я вас потлумлю
Бо сховав за серцем сотню вірну

Грозова за серцем хмара
І козацький в лісі табір
Невідомо ще на чийм боці
Бунчуки козацькі стануть

Присягати ще кому не знаю
Знамено лопоче зі Святим Михайлом
Де пошарпана історія повисне
Над Народу чорним вже курганом

Пугу-пугу — козак з Лугу
Голоси в тумані ночі мокнуть
Через всю безмежну душу
Спів і радість і неспокій

Пісенька XXII

Куди ж бо летять ластівки випадків
Те відає один лиш Панбіг
І хто сказав що на старості
Заквітне в мені черемшина слів

Давним-давно у душі блакить
Он золотий обрис гір уломився
Чому в полатанім серці
В багрець ікону вдягли серафими

Чому оце все для мене святе
У минулого йду восковий морок
До мене аж вибігає дім
Що під дахом Карпат високим

Звідкіль у пера ведмежа сила
Покинув отам я віри сардак
Як білі воли хмарини стали
І звідти волошок запах

Там тільки день у ніч змінювся
Сидить на сосні соколенько-сокіл
Там серце коли треба буде
То випурхне птахом із мого боку

Куди ж бо летять ластівки випадків
Те відає один лиш Панб'іг
І хто сказав що на старості
Заквітне в мені черемшина слів

Пісенька XXV

Доценту вітрами розібрана
Церква вночі упала
На брудну підводу дня
Святих побіч святого поскладали

Їх старий плащ трави покрив
Покрила лісів бура чуганя
Коли тіло святе світом везли
Гора на коліна упала

Залишилося небо саме
Зір найправдивіших повне
І на дні мого серця
У сльозах лице ікони

У долині шумить як шуміла Ослава
Шукаю Божого храму підвалин
Пишучи золоті бані здвигаю
Дмучи у трембіту роду над перевалом

Уночі коли мох росте на скалах
Місяць поростає дрібнолистим буком
Скелястим узвозом гірська Ослава
Церковні дзвони котить із гуком

Пісенька XXXII

Місто моє має святі лики
В готичного замку залах пихатих
Добре коли б трісло серце
І можна з неба соколом сивим упасти

У яр-яругу таку упасти
Де навіть ведмеді не ходять
Сколихнуться трави високі
І здивують і заспокоють

Сивий я сокіл-соколик
Та ніщо не змінилося
І далі люблю на сні
Гуцулкатися з милою

Носять ще крила пошарпані
У серці тріпоче буку зворушений лист
Сам спалахне у ніч зимову
Трираменний слів смолоскип

Ще з горами дужаюся на руку
На неба столі блакитнім
Ще сумління розбишацькі вертепи
Дарують іконі золоті митри

Місто моє має святі лики
В готичного замку залах пихатих
Добре коли б трісло серце
І можна з неба соколом сивим упасти

У яр-яругу таку упасти
Де навіть ведмеді не ходять
Сколихнуться трави високі
І здивують і заспокоять

Пісенька XII

Лиця приятелів — фальшиві портрети
Говорити до вас не маю охоти
Я волю селян у завірюсі історії
Одягнених у холошні і чоботи

Скарби душі у панчохах сховані
Ви хочете на відсоток продати Богові
Та не опише жоден писарчук
Які я вам одягаю личини бовдурів

Важко мені вихиятися із сідла
І шкода на фарисея нагайки в'юнкої
Як долею вашою на грибку для церування
Мрячні нетрі карпатські непокоїти

“Буде слава поміж нами козаками” — лине вість
Вам до того правду мовлячи байдуже
Хвіст коням нашим треба сплітати
Бо цойно світанок чвалом рушимо!

Босоніж

Перо чітко рисує
чорну лінію гір
похилених під хмарою
Прадідів

Перо вказує
на русинів
що на плечах двигаяють
ліс
на зиму

Залишилися мені по них
босі сліди на снігу

Латаний сардак віри
який інколи одягаю

Залишили вони мені
лозиновий віз
сплетений
зі слів

Така справа (1987)

Зі мною справа така ж бо браття
Простий я у сорочці з хмаряних лат гайдамака
Не мені в єзуїтській школі навчати
І сукню не одягну на себе крилату

Усі бур'яни світу пускаю з димом
Тільки бані церкви в мені не віджили
Я дні свої над яром сформував у сотні
І берегом ясного неба їду самотній

Я шаблею натяв на небі хрести скісні
Цар мене не наймає до жодних квестій*
А в ляхів я цілий посивів на службі
Злюю славу здобув на церкву замахнувшись

Розпалилася на могилі — заграва дика!
Бочок зі смолою ж піраміда велика
Хтось я думаю напав на зимівник
Такий як я ще знадобитись зумів би

* справ

Такому як я все одно врешті
Кому і яке на вітер кидати слово
Важлива тільки ліра і в чорнім серці
Ціла у золоті чорна ікона

Кров неспокійна і слово моє неспокійне
На розбій їду з чорною іконою і зі співом
Я дні свої над яром вишикував у сотні
І берегом ясного неба їду самотній

Подобається пісня бур'янам їду яром крутим
І впаду з кульбаки коли так захочеться коням
І ніхто на подзвін не дасть бо-м не святий
Хіба що зорі на небі задзвонять

Дилема (1987)

Немила ж бо старість і пісня немила
Вилазить вірнопідданча вата з жупана
Чи перейти до своїх з бунчуками
Чи репаним гайдамакою бути у ляха-пана

Розкопано світ мій немов могили
Минуле поросле травною шепоче тужно
З-під панських копит болотом для жарту
Оббризкано рід старий і лице за службу

При лядському стремені сріблестім
Біг я ціле життя тацю з вином пронісши
І ще погрожували кулаком і свистом
Коли я перехрестився хрестом візантійським

Коли дерева вкриє місячна пліснява
Чи зі смолоскипом Прадіда ікон не шукати
І до своїх на старість з бунчуком перейти
Чи тільки бути у ляха репаним гайдамакою

По-якому шепоче старе горище і дім
І кому насправді бунчуки мої служать
Простіть козацькі коні що йдете степом до рук
Простіть навіки у травах полегли друзі

Руїни церкви. Жерниця III. Бескиди

Так біло від місяця
та це біло від ножів
якими віршам погрожують
у найпресвятішому Кракові

Приймаю!
цілі в інею віків
шалені коні Рюриків
святий ридван Володимира
я прийняв Україну!

Вишкрябують!
вишкрябують мої краєвиди з церквою
як рубін із кожної книги
пренайсвятішим ножем
підписарчуки з носом виїденим
сифілісом пихи

Скидають!
Скидають візантійські хрести
із віршів

Пренайсвятішим!
пренайсвятішим ножем
кров пустили з цегли
ганебно потяті фрески
фарисейські руки

На небі!
Кров заходу на небі
Чи кров святих

який варвар
тут був незбагнений

По пояс
І тільки по пояс
трави
трави

І мерці!
Мерці
возносяться
кульбаба

Суботів. Церква

Стільки разів кишені перешукували
Злодії з цілого світу
Кишені останків тих великих

Стільки разів із труни як із тачки
Викидали мерця на дорогу
На сніг на кінський гній

Я прошу Вас на іконах святих присягаючи
Письменники поети славні України соколи ясні
 Не пишiть що був пияком
 що от п'яний увi сні
 З труни випав
 Богдан Хмельницький гетьман козацький
 кості свої розсипав

Вечiр

Те Deum із тим співом
Не заїхав я задалеко степом
Зашуміла тополя
Увечері на спочинок
У юрбі панків похмурих
у червоних панчохах пихи
 на тонкій нозі ляку
Невидимий у кутку
приміряю личаки
ховаю під кожухом
у лляній шматині
згорточок походження
Я знаю навпроти кошлаті шатра з імли
 у повітрі
 самі напинаються
Вже місяць дає знати
високою шапкою очерету на кийку

Пугу
пугу

козак з Лугу

І човни
 як навшпиньках
 йшли...

Ніч народження. Липень 1987

Насипаний уже віршів курган
Дай Боже травою не заростатиме
Не кожному укладається життя
Урочисто і просто як ряди іконостасу

Жебраки поезії що злетіли хмарою
Втирають пил козацьким прізвиськом
Скільки то раз чоловік на землю падав
Як з коня свистом привітаний злісним

І зібратись з духом потім було нелегко
Тільки крук зі світу приносив вість
У великій траві самотність шумлива
З видом над домом перекинутий Віз

Підпертий ліктем при столі я дрімаю
Кулаками кривд побитий мов пес
Дражнить телевізійне міське плем'я
На банях віршів греко-католицький хрест

Сорочка моя дьогтем просмолена
Тому втікає рій ваших проклять
Сплетену з віршів нагайку під ніс вам тичу
Бо правимо у степах тільки сокіл і я

Так безсонно я ніч проводжу
При столі покромсанім непристойно
І тільки малий молиться цвіркунець
У проблиску дня шепчуть уже ікони

Насипаний уже віршів курган
Дай Боже травою не заростатиме
Не кожному укладається життя
Урочисто і просто як ряди іконостасу

Знайдене

Я знайшов себе
у цих горах
у цих деревах
зодягнених осінню
у вишиті рукави
походження

Я сивий ватаг
із хмар неба витяг
Богом
писаний
льос

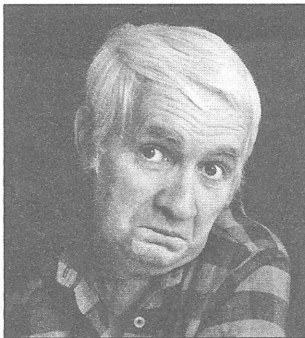
Тому Боже
скільки сил
двигаю
ікону призначення

Пишу до буків
щораз далі
поки голос
маю

Ежи Гарасимович

...
утрачати ся мій утратити
не ма свого стандарту
то велика рррррррррррр
там в шкідки пропастау
тєє тє јестем українським
мій Дзидек сиди на том
є ує ~~јесрррррр~~ јеср тєє цєткє

ІЗ ЗБІРКИ

У БОТАНІЧНОМУ.
Вірші ДЗЕН

1992

Вельмишановному Панові
Чеславоу Мілошу
Великому Поетові
з висловами поваги

дєдїкує цєй надто скромний томїк
Єжї Гарасїмовїч
що є внуком українського
сєлянїна який ходїв босонїж
по снїгу
у рїдних Карпатах

Який також як той Дїдусь бїдний
але вільний*

* дєдїкація рукою Автора на збїрцї (прїм. перекладача)

Гори вночі

Ріка спить у ріці
пересипується пісок
у камені*

Осінь у Двернику

Пуста дорога
перелітна хмара
відпочиває в калюжі*

Жовтень

Гори у млі
Тиждень лежить
Непохований метелик*

Порожнє сховище

Навколо столу сидять тільки гори
по шибі пише палець дощу
дорогою відходить мла*

Літо в горах

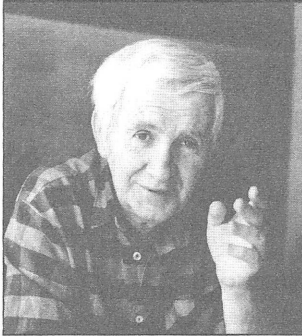
На дні потоку пуста
чеше волосся
у камені загучав краєвид*

* дописано рукою Є.Гарасимовича на сторінках збірки (прим. перекладача)

Теру Рутакумову

утрачати не мій шкелет
не ма свого стандарту і
то велика рррррр Татара Іва
сам в шкелку рррррр і
теї те жєстєм українським
мій Дриадєк сиди на Тон
є лус ~~жєстєм~~ жєстє жєсє сєрїчє.

ІЗ ЗБІРКИ

ЕРОТИКИ

1992

Темною нічкою

Дивляться на тебе у глузу ніч
Тільки морозу склянії очі
Люди як гори нас розділили
І церква не стала по нашому бої

І тільки у сні тебе здибаю
Як сарну що посеред гаю
І збурений потік викочує
Твої чисті великі очі

Коли льоду ринуть плоти поколені
Босоніж по снігу побіжить весна
І зазелениться над горами
Зустрічей наших іконостас

“Що ввечором ще робиш...”

Що ввечорами ще робиш
певно пишеш щось при столі
цурква навпроти сидить
клапті снігу зшиває у вікні

За моїм столом для тебе
першоцвіти вже збираю сам
я до тебе у ста віршах приїду
я слова великий пан

Вже до твоїх ствердливих з морозу кіс
квіт грайливо спинається він з косами ріс
сподівайся мене і коня галопу
на Юрія Святого

Що ввечорами ще робиш
при столі пишеш щось напевно
разом із тим столом і кріслом
беру на руки тебе

Благослови Церкво

Благослови Церкво Матінко
Благослови ту малу жону
Що тягне наш віз сама
Це горщиків і дітей скирта

Тягне наш віз сама
Нас бо на воли не стати
Такий козацький табір
Де довелось проживати

Пустка підлоги бідною воскована
Як шафа у кутках церковні хори
Святий Господи до Тебе волають
Книги списані з горя

Світові який херувими несуть
Сумнівів загрожує темінь
Може як імена святих
Я виголошую слова даремно

Перо на попутний вітер чекає
Коли кетяги слів мече горобина
І тільки жона остає скаменіла турботою
Як Лотова дружина

Приїзд на Великдень

Ти ще строга як церква
Хто там голосом холодним питаєш
І тріскає підлога як великі крижини
Ти зі стебла сукні розквітаєш

Злетів ковпак зимових гір
Золоте волосся відразу метнулось
Бачу ген над горами
Стару у вербах дорогу до Емаусу

Тут при вікні цілісіньку зиму
Ти рисувала сум різцем морозу
Чи не їде Святий Юрій дивилася
На завірюхи гривастому коневі

Із-за гір Твоє обличчя
Як ікона дивиться тисячу літ
Куди б Юрій не рушив
Звисають очей його сині обруси

У сні Твоє обличчя
Як ікона тисячу літ
І легко усміхається
І зникне як птах у сні

Ти ще строга як церква
Хто там голосом холодним питаєш
Предвічні очі ікон від подиву великі
І раптом — Ти як лоза розквітаєш

Балигородський вечір

Її тіло накрите лише
зеленим листочком тиші

Відкрилися горам
її перса

Відкрилися очі
долинам

Відкрилося серце
під розквітлою
трояндою станика

І я скидаю пиху
із себе давнього
з тліючим
міським чадом
ганчір'я

Покритий її волоссям
як високою травою

І вечір
на бандурі гір
бреньчить

І знадили ластівки
сиву голову

Чи весна це тільки
чи у бруньках
з дня на день
розвинеться любов

Яка ж провесінь буде

Яка ж провесінь буде для Тебе
Нас не привітають церковні дзвони
Гори попливуть чорним лебедем
Без Твого волосся корони

Перейдемося із підсніжником
І Ти скажеш — так сталося
Між церквами верхньою й нижньою
П'ять літ до мене Ти добирався

П'ять літ Ти як ікона мені
Над ліжком Юрій Святий на коні

Тепер при столі — дружина
Шафку з ложками маю перину

Десь дуже далеко за море
Вирушаєш в ім'я слави
Я у тім беріз гайворонні
Чекала на лицаря свого

Врешті у мій плащ волосся
Загорнено мене цілу
Тут ніхто не слухає Божого голосу
Продано мене кудись і комусь

Що там мені бароко тепер Таро*
І навіть церква за горою
Прогнано з мого життя любов несмілу
Сам я на світі немов перо

В різні боки розходяться гори
Її сукня не озивається словом
На вітрі як баранці кучері скачуть
Несвідомі

Чорний намет

Розбитий в горах
чорний намет її волосся
в якому я лежу цілий день
ніде не виходячи

Проваджені інстинктом
її руки як малі звірята
ходять знаними з-перед віків
стежками любові

Далекі вогники Балигороду
чи деревце в її руках
квітуче

З її пупка
вилетів шпак
сів на ялини скраю

Чорний намет волосся
злітає понад гори
тіло пориває

* карти

Вербова Неділя

Не вибіжиш навстріч уся тремтячи
Хоч хутром лісів накрита зимовим
Не кину Тобі під ноги галуззя слів
У цю Неділю Вербову

Не прикрасиш голову у квітучу лозу
І тіло в неба гримучу блакить
Вже Мохначкою на білому румакові
Не проїдеться Юрій Святий

Не проїдеться із султаном ліщини
Новий Юрій із тим якого знаєш іще
Щораз далі як на столі люстерко
Відаляється Твоє лице

Тепер вже напевно по шлюбі
Перекроїли краєвиду коровай
На що і кому пригодяться
Кидані в Тебе золоті слова

Цілою жменею — а ви ж по шлюбі
Руки зв'язані потоку лентою
Казки нашої вже ніщо не порятує
Перед усевидячою церквою

Присягаю Тобі перед віршем як іконою
Що вже мої слова не ходять за Тобою
А Ти на серафимів ряди присягни
Його не знаю — не був тут — Юрій Святий

Далеко гори

Заслонили вікно —
міським краєвидом із сажі

Виросли трави полонин

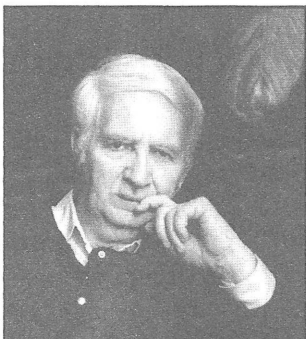
Скинули із себе місто
і лягли у трави
що сховали їх зовсім

І байдуже
що гримотів вулицею трамвай
їх руки сплелися
і полетіли
далеко в гори

Леру Карачишіву

...
утрачав свій мій
не та свого стандарту зі
то велика ризика. Татака був
сам в шокку прозвату ут
їс'є же єстем українським і
мій Діадек сиди на Тове
є лус ~~якщо~~ Jego же сідке і

ІЗ ЗБІРКИ

Черемшаник

1993

Черемшаник

Досить лиш запаху диких гвоздик і братків
я заточився і впав на смуглі груди полонин
спостеріг як трава пише Черемшаник

пірестим пером

Святу книгу що запинається на цвіркуни і пушисті
жовті джмелі

і Краків підтримуваний пихою й облудою
розсипався як Розсипанець

Полонина. Кінчик Буковський.

Цвіркуни

Духи предків шепочуть у травах
сідають на руки як цвіркуни
громадять копи хмар
які небо несе на плечах
укладає на возі Святого Іллі
що рушить колись і ми підпираючи віз
зникнемо у блакиті

Соколи

Вже від рання кружляють п'ять соколів над домом
вилетіли з-над Отриту кружляють увесь день
п'ять послів у сукенках із крильми
п'ять послів Київської Русі
Я готовий перо у кутку застромлене як піка

Осінь у Бескидах II

У травах підпертий ліктями гір
лежу так як тільки зуміє русин
і полошиться листя дерев
рик оленя під Тарницею
як протяжний голос трембіти
І Україна будиться спляча
у святій яскині серця

Полонина. Кінчик Буковський

Гори уклалися на небі
як учора корови на дорозі
та коли зйду на Кінчик Буковський
або побачу Прадіда на ослінчику в садку
чи тільки білу сорочку хмар

Полонина. Кінчик Буковський VII

У траві катуляються хмари як діти
гори це ткацький верстат цвіркунів
усе тремтить по польському і українському боці
відчинені навстіж ворота простору
куди не піду
виходить назустріч мій дім із лісу

Літній ранок

Три рази над домом защебетала
ластівка чорна як серафим із Лаври
чи то ікона взяла ластівки постать
листя верби обернене у бік погоди
таке срібне і без всякої турботи
Укладають гори в копи блакиті граблі неба
Зі склянки повітря вилітають клуби мли

Ніч у Двернику

Увечері дружина застеляє ліжко
холодною тишею долини
вилонюється з мережива мли
стільки літ розбуджує моє захоплення
Її обличчя у вінку листя за вікном
стає щораз молодшим
звідки стільки милості у гір

Черепашки

Черепашки зібрані над Сяном
що лежать на вікні у світлі місяця
розростаються у великі човни
у човни варягів дзьоби яких
це дзьоби хижих птахів над Сяном

Вечір у Двернику

Дружині

Яка зграйка ластівок над хатою
яка юрба козаків на майдані
який галас який гамір
перед вилетом перед вирієм
із якого лише кілька вернеться

Вечір на полонині

Чи це крик сокола
чи голоси команд формування гір
шикуються Парашка Сивуля Молода
блакитні силуети вершників
неквапом йдуть в мені святим походом
врешті без королів і царів які заросли бур'янами
врешті явно врешті піки мов ліс

Бескидська дорога. Вечір

Берегом дороги мандрують будяки
кожен вищий від мене
куди ж так ідуть із пікою на плечі
як козаки за Великим Возом
кожен у шапці з червоним дном
може йдуть на Ярослав на Холм
може це тільки вони в Сяні відбиті

Полонина. Кінчик Буковський III

Віють бунчуки трави
о там Параска Сивуля Молода
у тих долинах у затінку віків
як джміль у землі Прадід спить
там є усі
там у тіні липи
ніхто вже не сидить на світліні

Місячна ніч

Сон такий плиткий що хмари осідають на дні
чорні птахи під парасолею сну
і вершник що промчав галопом
дорогою чи місяцем не знаю
димлять поголені лоби туманів

У долині

Потік Шумлячий
крилате святе дерево
півлиця полонини
як півлиця дівчини
з рум'янцем осені
і слід ведмедя
гора ходить на руках

Полонина. Кінчик Буковський V

Згромаджені скали поростає тиша як мох
Повсюди стоять стада довгоногої трави
шелестять стрічки чи волосся простору
Україна лоскоче мене квіткою

Полонина Стінська

З фортеці грохоту зі скирти каміння
що поросли густим мохом як ведмідь
розпізнаю корів що пасуться у заглибині долоні
я підійшов ще трохи й Україна
на шелест кроків підвелась із трав

Полонина

У тих диких сторонах неба
над Тарницею Кінчиком
богом є тільки великий птах
що кидає хижу тінь на полонину
решта це трави

Бескиди

Хмара кидає тінь вершника над Тарницею
це князь Володимир на білім румакові
прибув до нас у Карпати
і князь криваві стопи цілує
які залишилися по зруйнованій церкві
і ще сюди обіцяв завітати
з військом кажуть більшим ніж ці гори

Ранок у Бескидах

Багнет у Сяні знайдено
колишеться плямою крові ні це калина
рукав долини вишитий у кетяги калин
крикливий підорлик скликує гори у волохатих кучмах
іду навшпиньках як усі у постолах з імли

Готичну фортецю кривд і принижень
я зрівняю зі своїм столом

Димлять тумани

На дні Сяну лежить дірявий місяць
як порослий зеленим волоссям шолом
коли гори воювали зі Сверчевським*

шолом який приміряють сміючись русалки
пірнаючи як чорногруді риби

Я лежу п'яний у великому возі ночі
коні самі ідуть додому

Церква в Н.

Чи це склубочені хмари
чи церква купається мов лебідь
у блакиті озера Ладога

* Кароль Сверчевський (1897–1947) — діяч польського революційного руху

На кожній іконі лице Рюрика
у хутрянім ковпаку полярної ночі
І тільки квітне кропива у білих кошиках
під чорними дашками віків

На дорозі до Дверника

Будяки! Будяки! Будяки! Над пустою дорогою
летить пух дертий з неба дертий з ікон
дертий з наших лісів
на дорозі пил чи це військо іде
це сині сотні люпину виходять зі Сяну

І волосся бунчуків як волосся жінок
заслоняє мені лице

Полонина Стінська II

М'які стопи моху
дитинство бігає як малий ведмедик
вихиляється із-за бука із-за вугла гір
провадять мене як колись
сколоті будяком біди руки Матері Верховини

Серце як давніше маю покрите стріхою
латане зеленою лепехою

* * *

Коли як буки від морозу серце мені трісне
покладіть мене на віз із видом на Бескиди
на велику пожежу гір на велику осінь
яку я сам роздмухав писанням
Нехай той віз сам в'їде у завію листя
нехай там навіки зостане

Кладка

Щораз більше висувається над потік
кладка на якій перуть сорочки
і все спране і Дідусі і війни і кров
і зникли в тумані русалки любові
яких стільки тут вилежувалося під місяцем

Щораз більше висувається над потік
кладка життя на якій сиджу я старий і босий

Гену Карачунівичу

утрачави ся мой витупинець р
не ма сучого стандарту сті
то велика рожжа Татарки Іван
сам в шодку прохотату ук
сеї те jestem українським і
мой Диалек siedzi на Томас
з луї ~~жестом~~ Jego же сечке і

ІЗ ЗБІРКИ

ЗМІВНИК

1994

Пісенька VII

Життя табір серед степу
Куди ж доля його пхає
Куди вихор несе його
Та ніхто про це не знає

Вітер дме в намети лиха
Козаки ж бо знай мандрують
А на возі жінки діти
В лахи вмотана бандура

Ціле життя не для себе
Колись кінно тепер віршем
Бо не сіли на ставочку
Лебеді єднання віщі

Тлум навкіл у тиші змови
І ти наче злодій з фаху
В кошику кричать з-під столу
Моїх пісень райські птахи

Ціле життя панам служба
Нам кривавим вийшла боком
На свист тихий сотня пішла
У вись злинув душі сокіл

Перед нами хай поїдуть
Кінні стрійні два довбиші
І нехай у бубни вдарядь
Мовби у зимовій тиші

Мчу і я сивоголовий
Встав з приниження соломи
І на дні душі ховаю
У сльозах лице ікони

Пісенька XVII

Це пора великого квітування
Білим завітли народи
Травами і ялівцем порослої
Власної кожен шукає дороги

Це пора великого квітування
Дні великого сподівання
Набіло зодягнені народи
Взаємно гріхи прощають

Як я тішуся цим
Румак дорогу чує
Іду у сад-виноград
Під церквою люд вічує

Там бачу вже ставлять трон
Святий князь Володимир сідає
З неба сходить почет крилатий
І люд дні старої слави вітає

Пісенька ХХІХ

Усеньке життя у небо йде
Мій похід полонинський
І буки срібні верхівці
І сокіл весни над ними

Надалі тієї полонини вітер
І гриви весняних хмарищ
І на коругві спогадів лик
Із волоссям розмаяним

Як тіла наші у мрячнім ритмі
Здіймалися гори і опадали
Так стається коли весна прийде
Випалює любов старі трави

Як попіл розвіялися гріхи
У тиші посіяв хтось анемони
І тільки гримить простору волосся
У великих вікнах світу мого

Усеньке життя у небо йде
Мій похід полонинський
І буки срібні верхівці
І сокіл весни над ними

Пісенька ХХХ

Ще як стукіт снігу об шиби
Твоє при моїм стукає серце
То було трохи так ніби
Треба пакувати речі

То було трохи немовби у сні
Скільки наші тіла мали світла
Залишаться тільки ті дні
У танці Карпат несамовитім

Під твоєю ладною сорочкою
Кидалися перса як риби
І прийшла весна серед ночі
Зеленими стали Бескиди

Година прощання наспіла
На шлях відпровадять нас гори
Ти була як проліска біла
Кожен має свою дорогу

І що після нас лишилось
Тільки цього вірша ритм і рими
В ополонці неба умите тіло
І дорога в ліщиновім димі

То було трохи немовби у сні
Скільки наші тіла мали світла
Залишаться тільки ті дні
У танці Карпат несамовитім

Двір у Суботові

Гей кружляють вже соколи над двором
бо зведеться двір у Суботові
так як народ увесь встане з колін

Устане дім славного Богдана
Із-над вікон колись гіпсові
Живі коні двигнуть важкі гармати

Звідусюди як дівчата в білім збіжаться
Великим Богданом миловані
Черемхи що за вікном його стали

Стовпці ганку виростуть високо
Так як дуби колись над Тясьмином
І вільний люд приміряти стане
Балки кроків до блакитного неба

Пісня собі на старість

Україно ти моя єдина
Так пізно під іконою тебе вітаю
Хоровита моя ліра
Знаєш — починаю грати — засинаю

Бо сивий я вже сокіл сивий
Я подібний до гірського диму
Як по хмарах непевно ступаю
На вулиці на пияка скидаюсь

Серце шукає схожості поема сплітає
Про полковника Кричевського Богданового побратима
Він також воював у людських латах
І вернувся душі світлячок на Україну

Чи напишу щоб аж курява понеслася
За бунчуками за піснею самотною
Там де як сокіл ширяє України слава
Сотня віршів навскач піде за сотнею

Битва

Під іконою святою
на тлі степу сини
мчать із шаблями наголо
вільні Гарасими

Хоч сиділи гарно
кілька впало марно
впали в буйні трави
лиш над ними хмари

Бо Потоцьким вірні
у гарматнім димі
з шаблею наголо
гонять Гарасими

Проти кого йдете
там ваші братове

плачуть в кожній церкві
старезні ікони

Хоч сиділи гарно
кілька впало марно
впали в буйні трави
лиш над ними хмари

Скупчені погрози
сунуть небом тихим
і Ведмежі Лози
і Яр Гончарихи

Проти кого йдете
там ваші братове!
плачуть в кожній церкві
старезні ікони

Ластівка у леті
їх хрестом прощала
трави в прості шати
лежачих убрали

І кінь їздців просить
ногою теребить
лиш жоден не встане
хіба вже у небі

Добре їм лежати
хоч навіть безрукі
тільки в далі гаснуть
давніх пісень згуки

Проти кого йдете
там ваші братове
плачуть в кожній церкві
старезні ікони

Тюпцем їдуть сотні
поїхали й чвалом
і коругва зникла
зі Святим Михайлом

Скупчені погрози
сунуть небом тихим
і Ведмежі Лози
і Яр Гончарихи

Блакитна сотня

Безлиста грабина
тички чорні
тичина

Від ритму дерев
чвалує усе
для чвалу ж
причина

Блакитна
з листком
кривавим
самотня
у яри
у хмари
летить сотня

З коней
поспадали
здобути ж
гармати
мали

У повітрі
літали
слава ж
тріпотала

Бо ще тільки
люлька
у стременах
стали

І співали
бо їм грали
й падали
навіки

Коні з диму
вийшли
наче
до музики

Самі уже
без козаків
і навіть
без піки

І тютюн
лишили
і сідло
високе
напропаще

Може їм
у хмарах
поведеться
краще

Безлиста грабина
тички чорні
тичина

Від ритму дерев
чвалує усе
для чвалу ж
причина

Реєстрові козаки

З городка вибігаєм та за бунтарями
Гей та не шкодуємо коників буланих
Коні собі ніжки по ярах ламають
Гей нас поганяє гетьманська булава

Гей три ночі їдемо і три дні
Кожен як сова дрімає у сідлі
Гей їдемо на братів наших із шиплячою пікою
Що жито високе то й згубилося кілька

Згубилося кілька бо кукурудза вусата
Гей уже досить скаже лиш брат до брата
Гей як ми у зелений увійшли татарник
Ціла сотня мов у церкві шептала

Лиш тополі і пуста дорога зникла сотня
Гей вернувся до палацу гетьман цілий злотий
Завернув і я ритм і риму — моє діло
Я гетьмана заслони́в як свічку — своїм тілом!

Крута Балка*

Гей їдуть панове п'яні цілком п'яні коні
Гей їдуть у майові ліси Балки Крутої
Ми реєстрові несемо своїми руками
Гетьмана Калиновського колясу з бабами

Калиновський п'яний пахне як черемха
Вітер мов білих волів гонить хмар клубовища
Ой криво їде коляса ой непевно
Дрімає Потоцький і на хамів свище

Не співав птах куш квітує тиші
Дерева навколо стали таємничо
І яось повітря раптом засвистало
Ой мало хто у погромі вцілів ой мало

Кому строїти бандуру

Свої — кого ж бо своїми тут звати
І кому бандуру строїти святково
Нехай небо громами грає
Я заграти можу тільки іконі

Летить до неї дорога безкрая
Писати до неї — книгу ж списати
І по-гайдамацьки співати не випадає
І так просто не випадає питати

Серафимові що як ластівка мчить
Я святу бандуру вкладу у руки
Свої — кого ж бо своїми тут звати
І кому бандури тут строїти звуки

Зимівник

Зимівник це дім
у якому
вихор гуляє як в полі

Колись бандура — тепер перо
Колись кінь — тепер холодний калорифер
з підібганим хвостом

* битва під Корсунем (прим. автора)

Зимівник
це нивка віршів
яку плекаю
для козаків

Зимівник то дім не степ
і хто відає що там сидить
гріється Гарасим
не йде до неба дим

Лиш би перезимувати

Руїни церкви. Жерниця II. Бескиди

Досить
щось оповісти
вийти з церкви
і впаде
зоряне склепіння
бо тримається
все на крилі ластівки
між землею
і небом

І я виходжу
і гук
і скирга балок

Тільках на фресках
вже не багрець
шат

Сумерк
і біліє
іконостас пугачів

Пугу
пугу

Як маки
через церкву
крізь бур'ян
козаки йшли

Відносив
легіт

коней
бунчуки
з імли

І вози
стада возів
хмар узвозом
небом

І залишився
з усього села
нерухомий
місяць з імли

Роздуми над панцирем

Не над гробницею лежить мармуровою
по-панськи підпертий на лікті
з ногою зігнутою в коліні

Лежить панцир в степу голім
у траві на плахті з блакиту

Про що так задумався
звалений з коня у долині

Чи добре ім'я
полишив в Україні
якої відцурався
як босої матусі на вулиці

Розіпхнув румаком підданих
шмагаючи братів нагайкою погорди

Про що так задумався
звалений з коня у долині

Чи не про те хто він у Польщі
у своїм другім домі

Котрий вигнав його
ніхто не засвідчив про нього
у мороці двору погашено
свічки знайомства

Про що так думає
звалений з коня у долині

панцир названий
чайками що оплакують
куликами
Юрій Немирич*

Реєстр

Тисячі наймень у двох рядах
на кожній стороні реєстру

Гримиць у литаври і труби
Войско Запорозьке
над яким повіває
коругва з написом
“уродженого пана Богдана
Хмельницького гетьмана”

Уряджений у кілька днів
перегукується табір
узбройних найменнями й прізвиськами

Тисячі прізвиськ піших і кінних
бачу своє

Подає мені знаки руками
махає шапкою
хоче щось оповісти

Але тільки
дивимось на себе
крізь діброву віків

Осінь у Бескидах

Чи то хмара мчить над Товстою
ні то сорочка прадіда

Над лісом летять рукави
які важко носити на щодень
і пояснювати кожному
чорні і червоні
хрестики століть

* славний рід Немиричів на Україні (прим. автора)

Всюди гучить безодня осені
крів'ю вишиваний світ

У Сяні гаснуть букові смолоскипи
Товста одягнена вже в плями снігу
лопотіння крил
Шепіт просторіні
тихі голоси

Померлі яких тут багато
по лісах
вкладаються в ямах
до зимового сну

Дім прадіда

До дому прадіда
громадою
приходили буки
млу закурити

Як здорові
що в тебе Гарасиме
кажуть що боса
підлога в хаті*

Відказав прадід
може й боса
може ми
і пани-козаки
були
і співали думи
козацького походу

І прадід сидів
між буками
— як гори

“Всьо добре
громи на небі
то моя музика”*

Пасмами туману
стелилися літа
поруч як пес
полонина бігла

* українською мовою (прим. перекладача)

Вітер

Вітер вітер і вітер
Грає на ста цитрах осені
Інше лице з'являється
У зелен-вінку золотоволосе

Гори гори і гори
Навколо ірже коней табун
Коли до них промовляю
Гори небом поїдуть

Буки буки дерева святі
Бо від них усе геть чисто
Золото пісні й багрець
І вірша розложистість

Звуки звуки і звуки
Скільки їх було і тиша
Тільки погукують сови
Вітер хащі колише

Вітер вітер і вітер
Грає на ста цитрах осені
Інше лице з'являється
У зелен-вінку золотоволосе

Чиста просторінь

Фіолет і глибинь
Гори і тіні
Душі убір
Чиста просторінь

Понесли коні вози понесли
Увійшов сапфір поміж буки
Як умію вбираю на старість
Просторіні хвилеві науки

Молоде розбрикане небо
Вози хмар їдуть верхов'ям
Упало десь у пуші дерево
Бескидам на здоров'я

Долина несе прадідів імення
Не несе — гримить світами
На вітрі розвівається сиве волосся
У сардаку віри весну вітаю

Фіолет і глибінь
Гори і тіні
Душі убір
Чиста просторінь

Березень у горах

Що казати і що чинити
Лиш мовчання лісів зарадить
Треба з лиця ікон відчитати
Для чого нас Бог на землю спровадив

Геть усе вихор пошарпав
Лінії гір наплутані надто
У кривавих торгах народів
Нелегко себе відшукати

Тьма весняна у горах тьма
Зоря під ногами низько
Тут тільки мій дім
Розмова серця чистість

Буря над Ославою

Теркоче лірика
чи цвіркун

Ослава несе
із хмар склубочену
церкву

Паде до Ослави
до рук
блискавка
золотий пструг

Жене потік

Ослава жене
розтрощує
об каміння
церкву
з небесного скла!

Полонина. Полонинці

На віршокалаталі
віршокалатаю
 прадіди мої
 Полонинці
 де скрили вас
 трави світу

Порожнє
простору лігво
і Гори Гарасимоваті* перешукані
і Кругла
і Старостина
і все

Залишилися по вас
на серці шрами
як по битві

Здичавілий сад віршів
для нікого квітне

За ваші
 мандрівки по небу
 відправляю слова
 вклякають тіні
 і свічі дерев
 і полум'я зела

Іржання
просторіння
і тиша свята

Хрещуся
сірим
крилом яструба

На віршокалаталі
віршокалатаю
 прадіди мої
 Полонинці
 де скрили вас
 трави світу

* гірський хребет у Східних Бескидах (прим. автора)

Весілля

Бубон
трах
трах
трах

Попереду кінно
дружби
перепоясані осені
червоною хустою

Святий Юрко
Святий Михайло

Шелестить осінь — чи
молода
розкидає цукерки
завинені у золотий краєвид
кидає
лісам
горам

Молода
вже в хаті
і ще виходить
з церкви
вельон
на кілометр

Команча

Скільки дощечок
на бані церкви
ясніє
і кожна шепоче
Слава
Ісусу
Христу*

Скільки заметіль
на дорозі життя
витанцьовує

* українською мовою (прим. перекладача)

Скільки блакитних стежок
зійшлося під церквою
у Команчі

На долоні
світ
малий і кривавий
як глід

Небо посмуговане
товстими рубцями
гір

У короні ікони
засвітив верховинцям
світанок

Якою дорогою йти
Верховині
і мені якою
треба

Бо не разом
напевно
— не ті самі
воли
не ті самі
столи

Промовляє
з неба
трембіти
хрипливий гук

Бескиди. Бистре

Витяті білими ножицями сніги
виходять із краєвиду чорні бані церкви

Заглядаю крізь вікно
перекинутий стіл
крісло

Святі лежать під столом
як на кривавім весіллі
лежать від 1945 року

Нерухомі святі
як котрий впав
так лежить

Тіло святе
ножами потяте

Розвівається волосся
сів я
вуглем пишу

Вбитий посеред сну
серафим
усміхається й далі

* * *

Не зміню я браття дороги
Берегом Ослави іду я сам
Церква в мені хилитається
В мені і на небесах

Занурюю руки бачу себе
До самого дна Ослави
Пов'язані диким хмелем
Походження заплутані ж справи

Занурюю руки вершника бачу
На березі відбитий у ріці
У чорнім жупані легенди
Сотня трави і сотня верхівців

Буде слава між нами козаками
Шепчуть трави чи джміль-панище
Виїхали їзді смерку із яру
На небі гір складовище

Несені течією святі чи риби
Жухлий бур'ян у шапці свище
Я сивий старий задрімав
Над життя боєвищем

Занурюю руки бачу себе
До самого дна Ослави
Пов'язані диким хмелем
Походження заплутані ж справи

Береги Ослави розірвані
Бо Ослави дикий нурт
Пересипає камінчики випадків
Із рук до рук

Музика. Ніч. Кулачне

Пейзаж
перехилений навкіс
під кутом смичка

Бойків
музика
вікна ікон
відмикає
вікно душі

Люди
сплелися раменами
з горами
танцюють

Щось у мороці лісів
токує як глухар
і ти русин
і я русин

Чи це тільки тут
під Команчею
чи на правду
і я русин
і ти русин
разом ми
русини

Чи це тільки
маскарад зими
чи морозяний подих
правди

Не знаю

Від зір
все ясне
Кулачне

Порожнє місце

Громадиться на небі
як хмарина купчаста
порожнє місце
по церкві

Залишилося тільки
склепіння
із справжніх зізд

Куці голоду клячать
як вірні

Повсюди
горбиться
фіолетовий сніг

То тут
то там
по іконах
чорна кров

Туркочуть дзвони
під снігом

Притуляю голову
до землі
— спів

І тільки завірюхи
ходять по горах
як процесії

* * *

Гори і блакить і дім
Згрібають світло в копички
Ластівок стільки помежи рук
Хоче звити гніздечко

Понад рокитами їздець
У зброї срібній в шоломі
То хмар громада сніжна
Пориває літо оголене

Смеркання

Захід
багрець гір
багрець на рештках снігу

Далі
покрикування людей
коней іржання і
кінь зліплений зі снігу
тягне рум'яне
зими опудало

Вирубвання повітря

З-за ікони

Колись
з-за ікони
вистягнуть вірш
як барвінок

Єдиний доказ
для двох народів

— я був —

Полонина

Хмар рукави тріпочуть
На держаках вітру
Простір щось світу шепоче
Без свідків

Вал трави несамовитий
Гори заливає
Як яструб полонин кружляє
Фортеця світла

Бухає полум'я й іскри летять
На святе дерево буків
Крила простору крила до землі
Трави мені дали гнучку руку

Мені забрудненому з душею брудною
Що на воскове лице мудреців свище
Чому ж дано мені навіть такому
У небі крил стовпи золотисті?

Осінній вихор

Лопіт птахів і світла лопіт
Перекинутих букових ліхтарів гук
Хмарами мчить днів моїх табір
Квітне калина випадків на даху

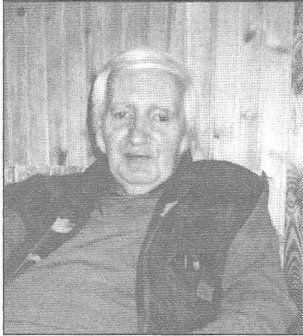
І спів і плач і музика
У перекиненім життє вагоні
У трави зваблює любов дика
Незагнuzдані простору коні!

Вже внуків інші бавлять на колінах
Чорні з лиця ще й жіночий фартух
Мені лопіт птахів і світла лопіт
Перекинутих букових ліхтарів гук

Вже стільки літ вирує кров весільна
Літам вперекір осіннім свистам
І коні мчать серединою неба
Рвучи копитами дерен блакитний!

Jerry Karamonov
 utwalał się moją wziętością
 nie ma swego standardu
 to wielka porcja. Tęskniłem
 sam w środku pozostały ut
 żeż to jestem ukraińskim i
 mój Dziadek siedzi na ławce
 z łus ~~jeżdża~~ Jego ręce ciężkie i

ІЗ ЗБІРКИ

Самотній яструб

1995

Літній вечір

Хоч світ у спеці дримає
 Місяць встає над Ославою
 І гори до стіп укладаються
 Липа подовжує мовчання

У гушавині вільх заходу світляк
 Гасне і щораз важче втримати
 Кульбабами порослі руїни церкви
 І великі крила серафима

Гори громадяться всюди навколо
 І вищий над гори чортополох
 Над чортополохом вищі обличчя
 Що спали в серці нашім жінок

І шум Ослави щораз гучніший
До місяця просто яром найближче
Дерево до сну вкладає листя
І яструб старих богів кличе

Стигнуть драми в руїні церкви
Чорне і мале життя це ікони
Ми тільки рід цвіркунів
Відлетить листок пишучої долоні

Дудник

Музика стрункого стебла музика
відчутна тільки під пальцями
Метелик на шибі ночі засинає
пагорб у річці місяці купає

З іволгою свищемо в літній тиші
і стоїть дудник літа божок золотавий
Вкладається краєвид під серцем
і в тіні скель шепоче Ослава

І серце в дереві б'є сильно
аж лист дрижить і тоді утікає
скроплений дрібними радощами
великий мотиль голуб'янка-ікар

З іволгою свищемо в літній тиші
маренка пахне і великий галас
Тепер коли заснув як сарна пейзаж
в місячнім світлі кипить Ослава

Музика стрункого стебла музика
відчутна тільки під пальцями
Метелик на шибі ночі засинає
пагорб у річці місяці купає

Серед квітневої ночі

Я збудився було біло
здавалося що це зима
але це місяць згорнув я
місяця іній з поруччя

В будинку фермера навпроти
у всіх покоях горіли місяці
хоч фермер виїхав уже давно
і в цілїм домі не було нікого

Я хотів би щоб ця ніч тривала
кілька років чи довше
Вранці яструб вилетів із-за гори
тихо і низько як планер
кропива вдиралася
з усіх сторін до будівель

З гумаків трава виросла

На даху гір

Над горами гасли вже зорі
сон виходив з озимини як стадо сарн
Місяць що ночував у нас
ще спав на підлозі

Під ранок тужно
завили молоді вовчики
на даху гір
вовк
вовк
вовк*

Зорі збилися у стадо
Я вийшов з хати

Спів хоровий звірят
десь недалечко

* українською мовою (прим. перекладача)

Земля дрижить

Гримить потік весняний гримить
Під ногами земля дрижить
І всюди лісів глибинь світляна
Сорочка душі літає свята

Гримить потік весняний гримить
Під ногами земля дрижить
Так як колись її вуста
У тому весняному дикому сушняку

Гримить потік у просвітах трав
У сардаку віри я буки вітати став
Пустка — з цілого села залишився
Нерухомий з іржі місяць

Весняна хуртовина

Велика і Мала Равка
ніби дві сестри сидять на небі
по снігу шапка біжить
і квітець гонить її поперед себе

Так врешті вивезений з міста
стану тепер подібним на себе
і чорна гора з білим берегом
мчить ніби русалка-жалібник метелик

Закипіло серце змучене
сніг жменями до серця прикладаю
і вітер на рівній дорозі неба
як п'яного мене хилитає

Усе у бруньок золотій руці
усе у вільному свисті ластівок жвавих
знаю зайде серце під ялиною темною
як потрощений вітраж зайде криво

Але тут стелеться жовтець розлогий
білі ведмедики зими пустотливі
вночі зелені гріхи зродилися
хоч мовлять старий хоч мовлять сивий

Велика і Мала Равка
ніби дві сестри сидять на небі
по снігу шапка біжить
і квітеня гонить її поперед себе

У горах (II)

Літає чорна ластівка вечора
І в трави дорога кинена
Звідкись дощ меду паде і звідкись
Знаємося з рожею дикою

І всі ж бо дошки дуднять
І ті найсвятіші і звичайні
Бо церкву несуть у гори
Процесії цвіркунів-прочанів

Фіолетові келихи свіжість душі
Зірок бур'ян і ніч глуха
Церква з букетом сокирок
Залишилась нам на руках

Підпис

Стільки років вправлявся і над ранок
підписався одним махом
Такий зигзаг гір
на цілу сторінку

* * *

Як серце трісне в мороз
Як тріскає бук на морозі
Положіте мене на віз
Поїду пейзажу возом

Хай вивезе з міста мене
Сіє проказу курник готичний
Там ніхто мені не подасть
Жодної із двійка рук чистих

Положіте мене на віз
Ще на Бескиди погляну
На велику пожежу гір
На Равку і Ступосяни .

За возом ніхто не піде
Покропить дощик навколо
І коні рушать самі
Бо знають мої дороги

Лену Карачунівну

ушвалий ся мой ушвалити р
не та кучо стандарти же
то велика речка. Татаки був
сам в шодки повстату у
сеї же jestem українським і
мой Діадек сиди на Товес
є лис ~~жестом~~ Jego же сідке і

ІЗ ЗБІРКИ

Срібне весілля

1997

Жовтень

Осінь кружляння дерев
Гора вийшла на берег
ловить рибу як ведмідь

Осінь кружляння дерев
Попрад відносить білу сукню любові
Не знаю уже обличчя
колись опертого на гори як ікона

Осінь кружляння сумління
Багато речей старих не розумію
Волочуся по світі як по хаті темній
з вікнами всіяними зорями

Зорі ворожили мені самотність
і це справдилося крім звірят
і птахів не маю друзів
крім светра що має ще
серце яке б'ється

І знаєш — хотів Тобі щось оповісти
але розпалив осінь на цілий обрій
і все пішло з димом

І може так краще

Заграй мені тільки на гармонійці
оце червоне опале листя
далекий свист поїзду серед гір
малу сукенку кохання
і заграй мені мою свободу
що раниць до крові усіх
як глід

* * *

Звідси через люнет гір
так далеко видно
цілі Бескиди
до останньої золотої жоржини

Звідси видно усе життя
далеко до кінця аркуша
яким я мандрую

Через цілі Бескиди

Їдемо і їдемо
шукаєм неземних краєвидів
шукаємо і шукаєм
через цілі Бескиди
Тимчасом досить спинитися
коли ж бо
розкуйовджені голови диких соняхів
пхаються до воза
як діти
Досить спинитися
і голосом яструба
відлунює тиша
Досить спинити гори
і рука перестає писати
їдемо і їдемо
і тільки бистрий біг краєвиду
траву розгортає грудьми

Дорога в Бескидах

Травою зарбсла дорога
якою їде
Великий Віз
травною заросла дорога
м'яка під ногами як єдваб

О як повертаємося до себе
як хочемо викинути
ті чоботи мов з поліна
їдемо і сойка ознаймує це горам

Травою заросла дорога
що не провадить до Риму
чи Криму
тільки до золотих передсвітків свободи
між стовбурами дерев

Западає сумерк
єдиний дорожній знак
пугач на стовпчику

Ліс кладе букет
диких соняхів
за місяць
як за образ

Мандрівка

Вище
аніж хворі ноги
з яких кожна
мандрує у свій
бік

Вище
ніж серце
яке хіба викинути

Вище аніж ліс
де старі буки
сплять удень

Вище і вище
і урешті яструб
розгорнутий як коругва

Вишиті багрянцем
рукави горобини
тріпочуть

Урешті дім
з підлогою
на якій росте трава

Урешті дім як паперовий змії
за яким колись я відлечу
гримляча у трембіти вітру
полонина

Дорога

Я споминаю листя
що сиплеться і сиплеться
з блакиті

Я споминаю дупла
де спала хутряна казка

Я споминаю скирту листя
в якій заснула молодість
так міцно що пробудилася
через тиждень

Запах листя вдаряв мені в голову
як вино

Я споминаю дівчат
які сховалися за деревом
назавжди

Я споминаю гори
що залишилися без мене
як покинутий дім
із шибками вставленими
з інею

Я споминаю молодість
що залишилася навіки
далеко звідси
у буковім лісі

Вільні як гори

У травах полонин по пояс
йдемо роздягнені по пояс
з блакитним неба щитом
на яким сидить яструб

Я і мій побратим
вільні як гори
ніхто ще нас не знає
на ймення наші працюють поки що
бурі і град і вітер

Підіймаємо гори як віз
і гори летять у долину

Лежимо з руками під головою
під крилатим буком
беремо до рук як цвіркуна
церковцю у долоні

І церква б'є в долонях як цвіркун
усіма дзвонами

Ще не знаємо
що з-під цього дерева
розійдуться наші дороги
навіки

На Схід і на Захід
на Київську Русь
і на Краків

Перелісок як вітрильник

Навкруг гори
тут із кількома щоглами дерев

Перелісок як вітрильник
колишеться на весняній паводі
відбитий кожен листочок

Зійти трапом з інею
вітрильник цілий з інею

Лиш висріблений у срібліні
зеленяк літає у бучині
Квітець
Квітець

І я ходжу по лісі
і в блакить неба
западаю
по пояс

Крізь ліс своїх літ ходжу
щораз більший
що важко себе розпізнати

Аж поки не впаду
як це сільце у долині
навзнак

Залишиться стільки гір

Залишиться стільки гір
скільки здвигнув я на плечах

Залишиться стільки дерев
скільки перо нарисувало

Мої дерева будуть шуміти
на цьому й на тому світі

Буки старі бородаті

Буки старі бородаті
Несуть на інею ношах
За узором калини
У вишиванці осінь

Зі складеними руками
До землі сиплется волосся
Натовп іде полонин
Ялівець офірно розноситься

Прадіди ж мої буки
І мене понесете колись
Равки як сестер запросить
У Полонину Царинську

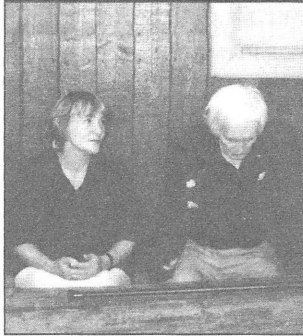
Бо так щось серце шепоче
Як листок зіжухлий болящий
Бо ще невідомо коли
Лихо на нас засвище

З тіла порох рудий зостане
Воно нічیه відлетить як видиво
Душа мов сокіл злине
На небо понад Бескидом

Jerzy Piotrowski

utrwalili się mój wierszyk po
nie ma swego standardu stur
to wielka rzecz. Tatara Swewo
sam w środku pozostały uk
też że jestem ukraińskim pi
mój Dziadek siedzi na Towar
z już ~~jestem~~ Jego ręce ciężkie i o

ІЗ ЗБІРКИ

Вірші нові та
inedita*

1999

Бескидські пустки

Двері дому навстіж відчинені
Верболіз дощу світ виплітає

І тільки карета сорок може з'явитися
на цій дорозі

Може з'явитися тільки
Сорока дружина або мла

* не видане (лат.)

Полонина

Отрит. Яструб самотній
у спеці кипіння зел
Дарма вабить мене калина
червоними гронами

Давно вже я вийшов на стежку таку
на якій усе полишу

Пізнє літо

Букові ліси відпливли на пахощах зела
трохи далі. Тут така тиша і спокій
унерухомив плавці риби в річці
і тільки пес лаяв на іншого пса у лісі
І навіть не знаєм коли нас огорне тінь
даху великого дому даху полонини

Осінній ранок

У Сяні все відбито
ясне волосся дружини що летить як кульбаба
наші руки пов'язані навіки повійкою
що квітне вже стільки літ
спокій і глиб мистецтва до самого дна
і гори так виразно відбиті в Сяні
разом із блакиттю душі

В горах

Нічого не діється іде дощ
і ростуть листки на вербових кілках
хитається лава на линвах дощу
колишеться краєвид як сорока
автобус від'їхав із нагромадженим багажем гір
з чорною іконкою Твого обличчя

Танець

Хоч ти тільки іскра
не погаснеш як інші
старий і босий
танцюй з горами
навкруги полум'я осені
Візьми на руки долину
у серпанку туманів
Танцюй одягнений тільки
в те що маєш найліпше
у руде лахміття листя

Літо в горах

Душно. Натягуючи в леті білий плащ
метелик летить через сад нікуди
інший метелик малює собі лице
тонким пензликом тиші. Блакитний дощ
росте в городі. Вікна відчинені
У тендітній тиші модринового галуззя
жінка оглядає перса в дзеркалі як городник

Відро з Бескидів

Я несу старе погнуте відро повне метеликів
які шелестять рукавами мов японський театр

Чому вони вподобали те відро
старе і непридатне
відро з Бескидів
хто знає

І чому я ходжу і вихваляю
усе життя свій товар
кому метеликів кому

Бескиди

Два метелики
шукають себе у траві
ціле життя
і не знаходять

Дві душі
шукають себе у небі
ціле життя
і не знаходять

Два буки
сплетені разом
ціле життя
не знають про це

СПИСОК СВІТЛИН ТА ІЛЮСТРАЦІЙ

1. На форзаці використано елементи лемківської архітектури.
2. На авантитулі: Єжи Гарасимович біля Рожнівського озера, 1973 р. (*фрагмент світлини з родинного архіву*).
3. На титулі: Єжи Гарасимович на тлі церкви у Бортному, 70-ті роки ХХ ст. (*фрагмент світлини М. Жили*).
4. На ст. 15: Фрагмент пам'ятника Єжи Гарасимовича на Вижнівському перевалі у Beskidaх (*фрагмент світлини з родинного архіву*).
5. На с. 16: Єжи Гарасимович, друга половина 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
6. На с. 18: Наодинці з тишею (*світлина В. Школьного*).
7. На с. 19: Єжи Гарасимович з матір'ю, 1934 р. (*світлина з родинного архіву*).
8. На с. 25: Єжи Гарасимович, Стрий, 1936 р. (*світлина з родинного архіву*).
9. На с. 31: Єжи Гарасимович з матір'ю, Стрий, 1939 р. (*світлина з родинного архіву*).
10. На с. 49: Єжи Гарасимович (зліва) з двоюрідним братом, Стрий, 1939 р. (*світлина з родинного архіву*).
11. На с. 55: Єжи Гарасимович з матір'ю та молодшою сестрою Евою, 1940 р. (*світлина з родинного архіву*).
12. На с. 72-73: Єжи Гарасимович (справа) зі своїм другом-лемком художником Еміліаном Мазуриком на тлі картин останнього, початок 60-х років ХХ ст. (*фрагмент світлини В. Плевінського*).
13. На с. 81: Єжи Гарасимович з матір'ю, Лосяч, 1940 р. (*світлина з родинного архіву*).
14. На с. 91: Єжи Гарасимович, Краків, початок 60-х років ХХ ст. (*фрагмент світлини Я. Герми*).

15. На с. 99: Єжи Гарасимович, Краків, початок 60-х років ХХ ст. (*фрагмент світлина Я. Герми*).
16. На с. 125: Єжи Гарасимович, Краків, початок 60-х років ХХ ст. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
17. На с. 131: Єжи Гарасимович, 60-ті роки ХХ ст. (*фрагмент світлина Д. Раго*).
18. На с. 137: Єжи Гарасимович, початок 70-х років ХХ ст. (*фрагмент світлина Я. Куркевича*).
19. На с. 145: Єжи Гарасимович з дружиною Марією Гарасимович, початок 70-х років ХХ ст. (*світлина з родинного архіву*).
20. На с. 152–153: Єжи Гарасимович з місцевою мешканкою, Бортне, кінець 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
21. На с. 155: Єжи Гарасимович з донькою Славою, 1972 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
22. На с. 157: Єжи Гарасимович з дружиною та донькою Славою, 1973 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
23. На с. 165: Єжи Гарасимович на Краківських Блонях, початок 70-х років ХХ ст. (*світлина з родинного архіву*).
24. На с. 169: Єжи Гарасимович (зліва), 70-ті роки ХХ ст. (*фрагмент світлина Я. Куркевича*).
25. На с. 173: Єжи Гарасимович на Краківських Блонях, початок 70-х років ХХ ст. (*фрагмент світлина А. Буяка*).
26. На с. 175: Єжи Гарасимович, Краків, 1973 р. (*фрагмент світлина Я. Куркевича*).
27. На с. 181: Єжи Гарасимович (зліва), Краків, Різдво, 1974 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
28. На с. 199: Єжи Гарасимович на книжковому ярмарку надписує свою книжку “*Banderia Plutenogum*”, 1976 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
29. На с. 203: Єжи Гарасимович з донькою Касею у робітні художниці Лени Теодоровіч під час праці над книжкою “*Вірші для Касі*”, Краків, 1977 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
30. На с. 1 кольорової вклейки: Никифор Дровняк. Никифор-учитель у храмі. Перед 1930 р. 19,2x28 см. Музей Никифора у Криниці. Філія Регіонального музею у м. Новий Сонч.
31. На с. 2 кольорової вклейки: Никифор Дровняк. Гірський пейзаж із залізничною станцією. 30-ті роки ХХ ст. 34x21 см. Музей Никифора у Криниці. Філія Регіонального музею у м. Новий Сонч.
32. На с. 227: Єжи Гарасимович (у центрі) з друзями-лемками Ярославом Трохановським (зліва) та Павлом Стефановським (справа), Білянка, 1978 р. (*фрагмент світлина з родинного архіву*).
33. На с. 3 кольорової вклейки: Никифор Дровняк. Церква. Бл. 1960 р. 21x14,7 см. Музей Никифора у Криниці. Філія Регіонального музею у м. Новий Сонч.

34. На с. 4 кольорової вклейки: Никифор Дровняк. Бескидський пейзаж зі станцією (неіснуючою) у Щавнику. Бл. 1935 р. 20,5х34 см. Музей Никифора у Криниці. Філія Регіонального музею у м. Новий Сонч.
35. На с. 249: Єжи Гарасимович (справа) на зустрічі із ансамблем “Лемковина”, 1978 р. (*фрагмент світлини Я. Зиха*).
36. На с. 253: Єжи Гарасимович на зустрічі з поетами, Варшава, кінець 70-х років ХХ ст. (*фрагмент світлини Е. Матусяк*).
37. На с. 280–281: Єжи Гарасимович на Лемківщині з сином Ярослава Трохановського, 70-ті роки ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
38. На с. 307: Єжи Гарасимович (справа) на зустрічі з літераторами, кінець 70-х років ХХ ст. (*фрагмент світлини з родинного архіву*).
39. На с. 329: Єжи Гарасимович, Лемківщина, 1980 р. (*світлина М. Жили*).
40. На с. 331: Єжи Гарасимович з донькою Касею, початок 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
41. На с. 351: Єжи Гарасимович з дружиною, початок 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
42. На с. 355: Єжи Гарасимович на зустрічі з молоддю, Катовіце, початок 80-х років ХХ ст. (*фрагмент світлини В. Малковського*).
43. На с. 365: Єжи Гарасимович на Лемківщині, 1984 р. (*фрагмент світлини з родинного архіву*).
44. На с. 377: Єжи Гарасимович на зустрічі поетів під час “Днів поезії”, Варшава, 1988 р. (*фрагмент світлини Е. Матусяк*).
45. На с. 391: Єжи Гарасимович, Краків, друга половина 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
46. На с. 393: Єжи Гарасимович, Краків, друга половина 80-х років ХХ ст. (*світлина М. Жили*).
47. На с. 399: Єжи Гарасимович удома, Краків, 1991 р. (*світлина М. Мруза*).
48. На с. 407: Єжи Гарасимович удома, Краків, 1991 р. (*фрагмент світлини М. Сатали*).
49. На с. 424–425: Пам’ятник Єжи Гарасимовичу в Бескидах, Вижнівський перевал, жовтень 2000 р. (*світлина з родинного архіву*).
50. На с. 433: Єжи Гарасимович після зустрічі з читачами у м. Наленчув, 1997 р. (*світлина з родинного архіву*).
51. На с. 439: Єжи Гарасимович на презентації книги Б. Саламон-Сатала “Велика інвентаризація” у ресторані “Яма Міхаліка”, Краків, червень 1999 (*фрагмент світлини з родинного архіву*).
52. На с. 447: Єжи Гарасимович з дружиною. Остання прижиттєва світлина, с. Міків біля Команчі, липень 1999 р. (*фрагмент світлини з родинного архіву*).

З М І С Т

...УКРАЇНА ЛОСКОЧЕ МЕНЕ КВІТКОЮ... <i>Ігор Калинець</i>	5
СЛОВО ВІД АВТОРА. <i>Єжи Гарасимович</i>	17

Із збірки "ПОВЕРНЕННЯ ДО КРАЮ НІЖНОСТІ" (1957)

Містечко у Карпатах	19
Мушина — липовий заповідник	20
Мушинський жовтень	21
Осінь над Попрадом	22
Присмерк	23
Ястрибик	24

Із збірки "ВЕЖА МЕЛАНХОЛІЇ" (1958)

Чхів	25
Тут світ	26
Найкраще	27
Краєвид для Алі	28
Перед забавою на Мушинському ринку	29
Біла церковця	30

Із збірки "МІФ ПРО СВЯТОГО ЮРІЯ" (1960)

Осінь у Злоцькім	31
Верба	33
Лемківському цвинтарю	34
На зимову п'ятику	35
Міф про Святого Юрія	36
Свято усіх святих Мушини	37
Мушина, вранці під Святим Флоріаном	39
Лелюхів	41

Із збірки "ЙДЕ ДО ОСЕНІ" (1962)

Попрад	49
Помешкання на Лобзовській	50
До Єжи Ліберта	51
Осіння дорога до Лелюхова. 1960	52
Провесінь	53
З родинного присмерку	54

Поема "РУСЬКИЙ ЛІХТАР" (1964)

"Найдужче мені до лица..." 55

Із збірки "ПІДСУМОК ЗЕЛЕНІ" (1964)

Жовтень.....	81
Лемківщина.....	82
Злоцьке церковне небо.....	82
Лемківська елегія.....	83
Греко-католицька ода.....	83
Євхологон.....	84
Никифор Дровняк.....	85
Омелян.....	85
Березнева ніч.....	86
Березень.....	86
Квітневе смеркання.....	87
У ніч на Івана Купала (<i>Уривки</i>).....	87
Злоцька ода.....	90

Із збірки "БУДУВАННЯ ЛІСУ" (1965)

Будування лісу.....	91
Пробудження в горах.....	92
Ведмідь.....	93
У різьбяр Пецуха на Каспрусях у Закопаному.....	94
Бескиди.....	95
У горах.....	96
Осінь церква.....	97
Святий Юрій.....	98

Із збірки "ПОЛЬСЬКІ МАДОННИ" (1969)

Мадонна з Кружльової.....	99
Мадонна під Барчицями.....	101
Мадонна з Придониці.....	103
Мадонна з Пташкової.....	105
Мадонна з Красноїлля.....	107
Лісова Мадонна.....	111
Мадонна в Бігоничах.....	114
Мадонна з Придониці.....	117
Руська Мадонна Бересту.....	119
Мадонна з Тильманової.....	120
Мадонна якої нема.....	120
Граємо у світи.....	121
Верхомля.....	122
Милицький запис. 1957.....	123
Виорав люд Пантократора.....	124

Із збірки "ЗЕЛЕНЕ ГАЗДІВСТВО" (1969)

Дім мій воли святі тягнуть.....	125
Осіньне Злоцьке.....	126
Купчасті хмари над Барчицями.....	127
Зелене газдівство.....	128
Церква Святої Теодори.....	129
Дім у березняку.....	130

Із збірки "ЗНАКИ НАД ДОМОМ" (1971)

Буря.....	131
Закінчення.....	132

Липові сестриці	133
У горах негода (<i>Уривки</i>)	134

Із збірки "БАР НА СТАВАХ" (1972)

Буколіка з возом	137
Буколіка з банями	138
Буколіка вільний світ	139
Буколіка із бездоріжжя	140
Буколіка з гір	141
Повінь	142
Післязимовий ялівець волосся (<i>Уривок</i>)	143

Із збірки "ЗІЛЬНИК" (1972)

Бучина	145
Родовід	146
Осіньня ніч	147
Татарський кінь	148
Полудень	148
З веранди	148
Паска Христа. Великодня поема (<i>Уривки</i>)	149

Із збірки "ПОЛЬСЬКА ВЕРАНДА" (1973)

По літах	155
Дім на узгір'ї	156

Поема "БИТВА ПІД БІЛОЮ ЦЕРКВОЮ" (1973)

"Я кажу Револуція..."	157
-----------------------------	-----

Із збірки "МАЛОПОЛЬЩА" (1973)

До верб нестрижених	165
Неділя	167
Буря	168

Із збірки "ДОНЬКА РІЗНИКА" (1974)

Донька різника (<i>Уривки з поеми</i>)	169
--	-----

Із збірки "ВІТРИЛЬНИК ТА ІНШІ ВІРШІ" (1974)

Осінь	173
Краєвид віршів	173
Книга згоди	174

Із збірки "БАРОКОВІ ЧАСИ" (1975)

Свято Йордану	175
Зимова пісня	176
Сутінки в горах	177
Крилатий Михайло	177
Перекинута церква в Незнайовій	178
Дві коругви	179
Стільки нам zostało	180

Із збірки "НОВІ ВІРШІ" (1975)

Листи з музею	181
Святий Юрій	183
Святий Дмитро	184
Пустельник Терентій	186

Святий Костянтин	188
Різьба Теодозія Лелюхівська	189
Свята Софронія	191
Свята Ксенія із Красноїлля	192
Свята Лукія Зубрицька	193
Флоріан із Мушини	194
Святий Іван Хреститель в Юрковій	195
Святий Флоріан що з Юсту	196

Із збірки "ПОЛЮВАННЯ ІЗ СОКОЛОМ" (1977)

Комарне. 1941	199
У глибині пущі	201
Стара світлина	202

Із збірки "ЦУДНІВ" (1979)

Намет ХХІ	203
Похід козаків	204
Угода	206
Битва під Конотопом	208
Сутичка	211
Князь	212
Гори Ганьчівські. Провесінь. Сон	215
Осінній світанок	216
Похід	217
Юрась Хмельницький	219
Похід	221
Курукове поле	223
Битва	224
Навечеря 24 грудня 1637	225
Солониця. 1596	226

Із збірки "ЛЮБОВНІ ВІРШІ" (1979)

Схожа на циганку	227
Її конферект VI	228
Її конферект XXVI	229
Її конферект XVIII	230
Її конферект XXVII	230
Її конферект XVI	231
Її конферект XIV	232
Мохначка. Приїзд III. Жовтень 77	233
Приїзд до Мохначки V. Жовтень 77	234
Мохначка. Приїзд II. Жовтень 77	235
Мохначка. Приїзд XXII. Жовтень 77	236
Мохначка. Приїзд X. Жовтень 77	237
Мохначка. Приїзд XIV. Жовтень 77	238
Мохначка. Приїзд XI. Жовтень 77	238
Мохначка. Приїзд XVI. Жовтень 77	239
Мохначка. Приїзд XIX. Жовтень 77	240
Мохначка. Приїзд VII	240
Вечір на Лемківщині	241
Їзда автомобілем крізь лемківську провесінь	241
У горах березень	242
Шлюб у Сквіртному	243
В полудень коли скресає крига	243
В полудень	244
Приїде мій милий	245
Краєвид із Мохначки	246
Так Ти звітувала	247
Твоя сукня штивна від гордості	248

Із збірки “З НОГАМИ НА СТОЛІ” (1981)

Увечері.....	249
Переїзд	250
Канонізація ліфта.....	251

Із збірки “ВЕСІЛЛЯ РУСАЛОК” (1982)

До вірша	253
Травневий вечір	254
Вечеря	255
Приятель вдруге шукає дому	256
Дорога до дому приятеля	256
Улуч	257
Знайдені предмети.....	258
Команча	259
Лютовиська	260
Стрв'яжик	261
Рівне	262
Гошів	263
Воловець	264
Устянова	264
Мала бескидська елегія	265
Білянка. Приїзд	265
Іконостас у Білянці	266
Свята Параскева на церковній коругві у Білянці	267
Візит за рік у Білянці	267
Гостина у лемків	268
Лемківська хата. Регетів	269
Миколаї з Кунькової	270
Святий Михайло з Кунькової	271
Кунькова	271
Скресла крига у Бескидах	272
З'явище	273
Дряхліють лірики судини	273
Іконостас	274
За Царськими вратами	275
Бані.....	275
Панцерник	276
Бункер. 1947.....	277
Вдова з Бескиду — 1979	279
Мандрівка	282
Бескиди	283
Бортне	284
Хмель	285
Хмель II	286
Кінь на середині дороги до Хмеля	286
Царинська полонина	287
Царинська полонина II	288
Царинська полонина III	288
Коні у Бескидах	288
Ступосяни	289
Жубраче	290
Риманів	290
Команча II	291
Должиця	292
Відправа в Команчі	292
Турянськ	293
Купіль в Ославі	293
Беско	294
Гостина	294
У зимовому саду.....	295

Маляр Новосельський — Буденність	296
Новосельський — Спасенний пейзаж	298
Краєвид із вузькоколійкою	299
Краєвид з вербою	299
Станція	301
Церква з блакитним дахом	302
Зима	302
Місто у горах	303
Монастир	304
Біла церква	305
Натюрморт	306

Із збірки “ЦІЛА ГОРА БАРВІНКУ” (1983)

У листопадовім лісі	307
Впосеред Бескиду. Впосеред осені	308
Простір	309
Листопад на полонині	309
Свята Параскева	310
Найкраща пора	310
Кімната для праці	311
У хмарах (III)	311
На святій горі	312
Ластівка на поруччі	312
Листопад у Ребетові	313
Приморозок	313
Бескиди	314
Репедь	314
Зимовий вечір	315
Ранок у Бортнім	315
Дім у Бортнім	317
Бортнянське небо	318
Бортне. Весняна бучина	319
Сад	320
Бойківщина	321
Поштівка	321
Над Тростянцем	322
Кілька хат	323
Розмова	324
Церква Розтоку	324
Осінь у Білянці	325
Столи у саду	326
Стільки зірок над дорогою	327

Із збірки “ДРОНСЬКИЙ” (1983)

У траві полонин	329
---------------------------	-----

Із збірки “УКЛЯКНІТЬ, НАРОДИ” (1984)

Буряна погода	331
Місто (I редакція)	332
Львів — спогад (II редакція)	333
Пам'ятник Хмельницькому. Київ	334
Українська ніч. 1942	337
Софіївський іконостас. Київ	339
Батальйон	340
Дванадцятираменний дуб	341
Гірська ніч	343
Дві веселки	343
Дзеркало заросле травю	344
Опертий на лікоть	345

Дім у липні	347
Коругва від горобців	348
Лавка перед шпихліром	349

Із збірки "НА ПОВНУ СИЛУ" (1985)

Зимове смеркання	351
Просто	352
Моє свято Йордану	353
Зима	354

Із збірки "БЕСКИДСЬКІ ВІРШІ" (1986)

Бескид	355
Повня узгір'їв	356
Любогош	357
Дім у горах	357
Вірш-ікона	358
Того року (1983) у Бортнім я сказав	359
У гушавині	360
Хмель	360
Полонина	361
Глід	361
Осінь	362
Зима	362
Осінній Хванів	363
Дім у горах	363
Осінь у місті	364

Із збірки "ЗОДЯГНЕНА ЛИШ У ТРАВУ ПОЛОНИН" (1988)

Небо	365
* * * (Над Ославою пече духотою...)	366
Тисячі робітників	366
З полудня	367
У верболозі	367
Осінь. 1985	368
Приїзд. 1985	369
Друга пісенька з Бескидів	369
* * * (Вже нема нас у Бескидах...)	370
Велика Равка. Бескиди	371
Бескидський вихор	372
Полонина Царинська 86	373
Прогулянка	373
У Ботанічному	374
Блакитне дитинство	375
Бескиди 87	376

Із збірки "КОЗАЦЬКІ БУНЧУКИ" (1991)

Пісенька II	377
Пісенька III	378
Пісенька	379
Пісенька V	379
Барокова церква на Україні. Чернігів	380
Пісенька VI	381
Пісенька XIV	381
Пісенька XXII	382
Пісенька XXV	383
Пісенька XXXII	383
Пісенька XII	384
Босоніж	385
Така справа (1987)	385

Дилема (1987)	386
Руїни церкви. Жерниця III. Бескиди	387
Суботів. Церква	388
Вечір	388
Ніч народження. Липень 1987	389
Знайдене	390

Із збірки "У БОТАНІЧНОМУ. ВІРШІ ДЗЕН" (1992)

Гори вночі	392
Осінь у Двернику	392
Жовтень	392
Порожнє сховище	392
Літо в горах	392

Із збірки "ЕРОТИКИ" (1992)

Темною нічкою	393
"Що ввечером ще робиш..."	394
Благослови Церкво	394
Приїзд на Великдень	395
Балигородський вечір	396
Яка ж провесінь буде	396
Чорний намет	397
Вербова Неділя	398
Далеко гори	398

Із збірки "ЧЕРЕМШАНИК" (1993)

Черемшаник	399
Полонина. Кінчик Буковський. Цвіркуни	400
Соколи	400
Осінь у Бескидах II	400
Полонина. Кінчик Буковський	400
Полонина. Кінчик Буковський VII	401
Літній ранок	401
Ніч у Двернику	401
Черепашки	401
Вечір у Двернику	402
Вечір на полонині	402
Бескидська дорога. Вечір	402
Полонина. Кінчик Буковський III	402
Місячна ніч	403
У долині	403
Полонина. Кінчик Буковський V	403
Полонина Стінська	403
Полонина	403
Бескиди	404
Ранок у Бескидах	404
Димлять тумани	404
Церква в N	404
На дорозі до Дверника	405
Полонина Стінська II	405
* * * (Коли як буки від морозу серце мені трісне...)	405
Кладка	406

Із збірки "ЗИМІВНИК" (1994)

Пісенька VII	407
Пісенька XVII	408
Пісенька XXIX	409
Пісенька XXX	409

Двір у Суботові	410
Липень	410
Пісня собі на старість	411
Битва	411
Блакитна сотня	413
Реєстрові козаки	414
Крута Балка	415
Кому строїти бандуру	415
Зимівник	415
Руїни церкви. Жерниця П. Бескиди	416
Роздуми над панцирем	417
Реєстр	418
Осінь у Бескидах	418
Дім прадіда	419
Вітер	420
Чиста просторинь	420
Березень у горах	421
Буря над Ославою	421
Полонина. Полонинці	422
Весілля	423
Команча	423
Бескиди. Бистре	426
* * * (Не зміню я браття дороги...)	427
Музика. Ніч. Кулачне	428
Порожнє місце	429
* * * (Гори і блакить і дім...)	430
Смеркання	430
З-за ікони	431
Полонина	431
Осінній вихор	432

Із збірки "САМОТНІЙ ЯСТРУБ" (1995)

Літній вечір	433
Дудник	434
Серед квітневої ночі	435
На даху гір	435
Земля дрижить	436
Весняна хуртовина	436
У горах (II)	437
Підпис	437
* * * (Як серце трісне в мороз...)	438

Із збірки "СРІВНЕ ВЕСІЛЛЯ" (1997)

Жовтень	439
* * * (Звідси через люнет гір...)	440
Через цілі Бескиди	441
Дорога в Бескидах	442
Мандрівка	442
Дорога	443
Вільні як гори	444
Перелісок як вітрильник	445
Залишиться стільки гір	446
Буки старі бородаті	446

Із збірки "ВІРШІ НОВІ ТА INEDITA" (1999)

Бескидські пустки	447
Полонина	448
Пізнє літо	448
Осінній ранок	448

В горах.....	448
Танець.....	449
Літо в горах.....	449
Відро з Бескидів.....	449
Бескиди.....	450
СПИСОК СВІТАЛИН ТА ІЛЮСТРАЦІЙ.....	451

STRESZCZENIE

Książka wybitnego poety polskiego Jerzego Harasymowicza (1933–1999) zawiera wiersze i poematy o Łemkowszczyźnie, o przyrodzie, o świątyniach oraz o tragicznych losach ludzkich. Poeta pisał również o Ukrainie, o jej niełatwej drodze dziejowej. Z pograniczem polsko-ukraińskim łączyły poetę nie tylko jego coroczne wędrówki w ukochane góry, lecz także genealogia rodowa. Z tej racji Jerzy Harasymowicz czuł się powołany do podjęcia tematu Łemkowszczyzny. *Lichtarz ruski, bądź Niebo Lemków* to pierwsze na Ukrainie tak pełne wydanie utworów Jerzego Harasymowicza wybranych ze zbiorów, które ukazały się w latach 1957–1999. Wyboru i tłumaczenia dokonał, w latach 2000–2001, poeta ukraiński Ihor Kałyneć, od dawna zakochany w poezji swego jedynie trochę starszego poety współczesnego. Wpływ poezji Jerzego Harasymowicza na niektórych poetów ukraińskich datuje się jeszcze z lat 60. ubiegłego wieku.

SUMMARY

The book of the prominent Polish poet Jerzy Harasymowicz (1933–1999) contains verses and poems dedicated to Lemkivshchyna, its nature, churches and people with their tragic destiny, as well as those about Ukraine and about its difficult history. The poet was connected to Polish-Ukrainian Borderland not only through annual trips to his beloved mountains, but also through genealogy. That is why Jerzy Harasymowicz felt compelled to write about Lemkivshchyna. “The Rusky Lantern or the Sky of the Lemks” is the first such extensive Ukrainian edition of poetry by Jerzy Harasymowicz, selected from poems published during the years 1957–1999. They were chosen and translated in the years 2000–2001 by the Ukrainian poet Ihor Kalynets, who deeply loves the works of his slightly older contemporary. The influence of Jerzy Harasymowicz upon some Ukrainian poets dates as far back as 1960s.

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

Серія "Ad Fontes — До джерел"

ГАРАСИМОВИЧ ЄЖИ
РУСЬКИЙ ЛІХТАР, або НЕБО ЛЕМКІВ
ПОЕЗІЯ 1957—1999

Вибір та переклад з польської
Ігоря Калинця

Розробка оформлення серії
Богдан ПІКУЛИЦЬКИЙ

Редактори Наталя СТУПКО
Роман ГАМАДА

Художній редактор Віктор ЛАХНЕНКО
Технічний редактор Софія ДОВБА
Комп'ютерне складання Олена СУСЬКА
Комп'ютерна обробка ілюстрацій Руслана ТЕСЛЮК
Комп'ютерне верстання Любов СЕМЕНОВИЧ
Коректори Марія ЛОМЕХА,
Божена ПАВЛІВ,
Ольга ТРОСТЯНЧИН

Здано на складання 23.05.2002. Підп. до друку 24.12.2002.

Формат 60x108¹/₁₆. Папір офс.

Офс. друк. Гарнітура Lazurski. Умовн. друк. арк. 34,8+0,3 вкл.

Умовн. фарбовідб. 36,14. Обл.-вид. арк. 24,15+0,31 вкл. Тираж 1500 прим.

Свідоцтво держ. реєстру: серія ДК № 22.

Вид. № 96. Зам. 178-3

Державне спеціалізоване видавництво "Світ"
79008 Львів, вул. Галицька, 21
www.dsv-svit.lviv.ua
e-mail: office@dsv-svit.lviv.ua

Надруковано з готових діапозитивів
на ВАТ "Львівська книжкова фабрика «Атлас»"
79005 Львів, вул. Зелена, 20

Нова книжкова серія
видавництва „Світ“
„Ad fontes - До джерел“
базується на тривкому
фундаменті
багатоманітних
і живих взаємин
української культури
з культурою світовою.
У серії виходитимуть
друком твори
українських та
зарубіжних
письменників
XIX-XX-XXI століть,
важливі як з
документально-
пізнавального боку,
так і з точки зору
утвердження
української
літератури
у світі.